

**TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANABİLİM DALI**

**KENTLEŞME VE SUÇ İLİŞKİSİ: ÇOCUK SUÇLULAR ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Tuğba ÜNSAL**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Muhammet KÖSECİK**

Ankara-2015

**TURGUT ÖZAL ÜNİVERSİTESİ
SOSYAL BİLİMLER ENSTİTÜSÜ
SİYASET BİLİMİ VE ULUSLARARASI İLİŞKİLER
ANABİLİM DALI**

**KENTLEŞME VE SUÇ İLİŞKİSİ: ÇOCUK SUÇLULAR ÜZERİNE
BİR ARAŞTIRMA**

YÜKSEK LİSANS TEZİ

**Hazırlayan
Tuğba ÜNSAL**

**Tez Danışmanı
Prof. Dr. Muhammet KÖSECİK**

Ankara-2015

Turgut Özal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, tez yazım kurallarına uygun olarak hazırladığım bu tez çalışmasında; tez içindeki bütün bilgi ve belgeleri akademik kurallar çerçevesinde elde ettiğimi, görsel, işitsel ve yazılı tüm bilgi ve sonuçları bilimsel ahlak kurallarına uygun olarak sunduğumu, başkalarının eserlerinden yararlanılması durumunda ilgili eserlere bilimsel normlara uygun olarak atıfta bulunduğumu, atıfta bulunduğum eserlerin tümünü kaynak olarak gösterdiğimi, kullanılan verilerde herhangi bir tahrifat yapmadığımı ve bu tezin herhangi bir bölümünü bu üniversite veya başka bir üniversitede başka bir tez çalışması olarak sunmadığımı beyan ederim.

Tuğba ÜNSAL

ONAY

Tuğba ÜNSAL tarafından hazırlanan “Kentleşme ve Suç İlişkisi: Çocuk Suçlular Üzerine Bir Araştırma” başlıklı bu çalışma, [12.06.2015] tarihinde yapılan savunma sınavı sonucunda (oybirliği/oyçokluğu) ile başarılı bulunarak jürimiz tarafından [Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı] dalında Yüksek Lisans Tezi olarak kabul edilmiştir.

Prof. Dr. Muhammet KÖSECİK

Yrd. Doç. Dr. Yüksel NİZAMOĞLU

Yrd. Doç. Dr. İhsan KELEŞ

ÖNSÖZ

Kentleşme ve suç arasındaki ilişkilerin analiz edilmesi amacıyla hazırlanan bu tez çalışmasında, çocuk hükümlüler ve suçlular odak noktasına konulmuş, çocuk yaşta suça iten nedenler araştırılmaya çalışılarak, uygulamalar incelenmeye çalışılmıştır.

Çalışmamın her aşamasında benden desteğini esirgemeyen Hocam Sayın Prof. Dr. Muhammet KÖSECİK'e saygılarımı ve teşekkürlerimi sunuyorum.

ÖZET

[ÜNSAL, Tuğba]. [Kentleşme ve Suç İlişkisi: Çocuk Suçlular Üzerine Bir Araştırma], [Yüksek Lisans Tezi], Ankara, [2015].

Kentleşme sürecinin bilimsel temellere oturmada uygulanması, beraberinde çarpık kentleşmeyi getirecektir. Bunun yaratacağı sonuçlardan birisi, belki de en önemlisi suç oranlarında yaşanacak yükselmedir. Kent kırsallarına gerekli hizmetlerin götürülememesi, kontrolsüz veya kontrolün çok az olduğu kırsal bölgelerin ortaya çıkması, kırsal bölgelerin gerek eğitim, gerekse sosyal ihtiyaçlarının karşılanabilmesinde yaşanan yetersizlikler, zaten ekonomik anlamda ciddi sıkıntı çeken kırsal bölge insanların suça yöneltebilmektedir. Çarpık kentleşmenin en büyük sıkıntısını, bölgede doğan ve büyüyen çocuklar ve gençler çekmektedir. Yetişme çağında olumlu veya olumsuz etkilenmelere çok açık olan bu kesim, sosyal çevrenin etkisi ile suça daha fazla yatkın şekilde büyümek zorunda kalmaktadırlar.

Geleceğin en büyük güvencesi olan çocuklar ve gençler açısından kentlerin, suçun oluşmasına etki eden faktörlerinin araştırılması, konunun önemini bir kez daha ortaya koymaktadır. Bu çalışmanın temel amacı, kentleşme ve suç arasındaki ilişkiyi ortaya koymak, özellikle çocuk suçlu/hükümlüler üzerinde kentleşmeden kaynaklı suça yönelme ilişkisini belirlemeye çalışmaktır. Bu amaç doğrultusunda cezaevi personeli ve çocuk suçlu/hükümlülerle çalışma yapılmış, var olan durum ortaya konulmaya çalışılmıştır. Sonuç olarak çocuk suçlu/hükümlülerin büyük çoğunluğunun birden fazla kez cezaevine girip çıktığı, yine büyük bir çoğunluğunda madde bağımlılığı olduğu, eğitim seviyelerinin çok düşük olduğu, yetişme evrelerinde ekonomik ve sosyal anlamda gelişmemiş çevrelerde büyüdükleri tespit edilmiştir. “Gelecek” hayali olmayan, suçu alışkanlık haline getirmiş olan çocuk suçlu/hükümlülerin varlığı, bu konuda ciddi adımların atılması gerekliliğini göstermiştir.

Anahtar Sözcükler: Kentleşme, Suç, Kentleşme ve Suç İlişkisi, Kentleşme

ABSTRACT

[ÜNSAL, Tuğba]. [The Relationship Between Urbanization and Crime: A Research on Juvenile Crime], [A Masters Thesis], Ankara, [2015].

The application of Urbanization Proses without putting them on any scientific basis will bring about unplanned city formation. One of the results that will be borne out of it and which probably the most important one issthe rise in the crime rate. Not providing the relevant services, the information of the uncontrolled or less controlled rural areas, the insufficiencies faced during the provision of social needss (necessities) forces the people of the urban areas already facing serious economic problems to crime. The biggest problems of unplanned urbanization is faced by the children and youth born and grown in the region. This group which is susceptible to positive or negative effects because of the social circle/environment they have to grown up with more prorensy for crime for children and youth point of view who are the biggest security fort he future, it is important to research the factors that are effective in the creation/formation of crime.

The basic purpose of this study is to show/prove the relationship between Urbanization and crime, especially to determine the relationship between the propensity to crime emanating from the effect of Urbanization. To this effect, a study has been done on the prison personel and Juvenile delinquent/ prisoners and the relationship has been shown. As a consequence a big number of juvenile deling went/young criminals were found to have entered the prison or asylum a number of times and a majority of them were found to be dug addicts having low education level had grown up in orphanase, in environments with very low or undeveloped economic and social environments. The study shows that some serious steps need to be taken for these juvenile delinquent/child criminals who have no future plan and have become addicted to crime.

Keywords: Urbanization, Crime, The relationship between urbanization and crime, Urbanize

İÇİNDEKİLER

ÖNSÖZ.....	i
ÖZET	ii
ABSTRACT	iii
İÇİNDEKİLER	iv
SİMGELER ve KISALTMALAR DİZİNİ	vii
TABLolar DİZİNİ	viii
ŞEKİLLER DİZİNİ	x
GİRİŞ	1

BİRİNCİ BÖLÜM

KENT VE KENTLEŞME

1.1. Kent Kavramı	5
1.1.1. Kentleşmeye Etki Eden Faktörler	8
1.1.2. Ekonomik Faktörler (İtici Faktörler)	8
1.1.3. Sosyo-Psikolojik Faktörler (Çekici Faktörler).....	11
1.1.4. Siyasi ve Teknolojik Faktörler (Siyasi ve İletici Faktörler)	12
1.2. Kentleşme Kavramı.....	12
1.3. Kentleşme Kavramı.....	15

İKİNCİ BÖLÜM

KENTLEŞME VE SUÇLULUK

2.1. Suç ve Suçluluk Kavramı	17
2.2. Kentleşme ve Suç ilişkisi	22
2.3. Kentsel Mekan ve Suç İlişkisi.....	25
2.3.1. Kentsel Tasarımın Suça Etkisi.....	27
2.3.2. Göçün Suça Etkisi.....	28
2.3.3. Kent Büyüklüğünün Suça Etkisi.....	31
2.3.4. Sosyal Donatıların ve Kullanım Yoğunluğunun Suça Etkisi	31
2.3.5. Mimarının Suça Etkisi	32
2.3.6. Güvenlik Önlemlerinin Suça Etkisi	33
2.3.7. Suçu Etkileyen Mekânsal Faktörler	34

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM
KENTLERDE SUÇ ORANINI AZALTMAK İÇİN UYGULANACAK
YÖNTEMLER

3.1. Sosyal ve Kültürel Önlemler	41
3.2. Ekonomik Önlemler	41
3.3. Demografik Önlemler	42
3.4. Mekansal Önlemler	42
3.4.1. Polisin Suç Önlemedeki Rolü	44
3.4.2. Bilgi Teknolojileri ve Suç Önlemede Kullanımı	45
3.4.3. Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS)	45
3.4.4. Suç Haritaları ve Suç Analizi	46
3.4.5. Kent Bilgi Sistemi	46
3.4.6. Mobese	46
3.4.7. Ceza İnfaz Kurumlarının Suçun Önlenmesindeki Rolü	47
3.4.8. Denetimli Serbestlik Hizmetlerinin Suçun Önlenmesindeki Rolü	47
3.4.9. Kırık Pencereler Teorisi Açısından Suçun Önlenmesi	47
3.5. Kurumlar Arası İşbirliği	48
3.6. Halkın Katılımı	49

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA

4.1. Araştırmada Kullanılan Yöntem	50
4.2. Örneklem Belirleme	50
4.3. Araştırma Sonuçları ve Değerlendirme	51
4.3.1. Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri Anketinden Elde Edilen Bulgular	51
4.3.1.1 Demografik, Mesleki ve Deneyim İstatistikleri	52
4.3.1.2 Kentleşme ve Suç İstatistikleri	58
4.3.2. Çocuk Suçlu/Hükümlüler Anketinden Elde Edilen Bulgular	70
4.3.2.1 Çoktan Seçmeli Sorular Üzerinden Yapılan İstatistikler	70
4.3.2.2 Metinsel Sorulara Verilen Yanıtların Değerlendirilmesi	95
SONUÇ	102
KAYNAKÇA	106

EK-1: Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda Görev	
Yapanlar Anketi	113
EK-2: Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda Yatan Çocuk	
Suçlu/Hükümlüler Anketi	117

KISALTMALAR

GIS	: Coğrafi Bilgi Sistemi
KBS	: Kent Bilgi Sistemi
MOBESE	: Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu
SBF	: Siyasal Bilgiler Fakültesi
TDK	: Türk Dil Kurumu
TÜİK	: Türkiye İstatistik Kurumu
vb.	: ve benzeri
YÖK	: Yüksek Öğrenim Kurumu

TABLOLAR

Tablo 1:	Türkiye Geneli ve İllere Göre Alınan Göç ve Oranları.....	29
Tablo 2:	Suç Türüne Göre Çocuk Ceza İnfaz Kurumuna ve Eğitim Evine Giren Hükümlü Çocuklar, 2004-2013.....	30
Tablo 3:	Kırsal ve Kentsel Alanda Suç İşleme Nedenleri	34
Tablo 4:	Suç Önleme Yaklaşım ve Programların Amaçları	40
Tablo 5:	Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri Yaş Aralığı İstatistiği.....	52
Tablo 6:	Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri Cinsiyet İstatistiği.....	53
Tablo 7:	Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri Eğitim Durumu İstatistiği.....	54
Tablo 8:	Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri Meslek Durumu İstatistiği	55
Tablo 9:	Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri Meslekteki Yılı İstatistiği	56
Tablo 10:	Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri Çocuk Suçlularla İlgili Çalışma Yapma Durumu İstatistiği	57
Tablo 11:	Kişileri Suça Yönlendiren Nedenler	58
Tablo 12:	Şehirlerde Suç Oranının Daha Yüksek Olmasının Nedenleri	62
Tablo 13:	Suç Azaltmak ve Oluşumunu Engellemek İçin Alınabilecek Önlemler.....	65
Tablo 14:	Kentleşme ve Suç İlişkisi	68
Tablo 15:	Hükümlü/Tutuklu Durumu İstatistiği.....	70
Tablo 16:	Hükümlü/Tutuklu Eğitim İstatistiği	71
Tablo 17:	Hükümlü/Tutuklu Doğum Yılı İstatistiği	72
Tablo 18:	Hükümlü/Tutuklu Kardeş Sayısı İstatistiği	73
Tablo 19:	Hükümlü/Tutuklu Aile Durumu İstatistiği.....	74
Tablo 20:	Hükümlü/Tutuklunun Annesinin Eğitim Durumu İstatistiği	75
Tablo 21:	Hükümlü/Tutuklunun Babasının Eğitim Durumu İstatistiği.....	76
Tablo 22:	Hükümlü/Tutuklunun Annesinin Mesleği İstatistiği.....	77
Tablo 23:	Hükümlü/Tutuklunun Babasının Mesleği İstatistiği	78
Tablo 24:	Hükümlü/Tutuklunun Doğum Yeri İstatistiği	79
Tablo 25:	Hükümlü/Tutuklu Göç İstatistiği	80
Tablo 26:	Hükümlü/Tutuklunun Daha Önce İslahevine veya Cezaevine Girme Durumu İstatistiği	81
Tablo 27:	Hükümlü/Tutuklunun Daha Önceden Tutuklanma Durumu İstatistiği.....	82
Tablo 28:	Hükümlü/Tutuklunun Aile ile Yaşama Durumu İstatistiği.....	83

Tablo 29: Hükümlü/Tutuklunun Ailenin Yaşadığı Ortam İstatistiği.....	84
Tablo 30: Hükümlü/Tutuklunun Suç İşleme Nedeni İstatistiği.....	85
Tablo 31: Hükümlü/Tutuklunun İslahevi veya Cezaevine Girmeden Önce Yaptığımız İş İstatistiği	86
Tablo 32: Hükümlü/Tutuklunun İşlediği Suç İstatistiği	87
Tablo 33: Ailede Başka Hükümlü/Tutuklu Olup Olmama İstatistiği.....	88
Tablo 34: Hükümlü/Tutuklunun Yaşamak İsteddiği Yer İstatistiği	89
Tablo 35: Hükümlü/Tutuklunun Şiddete Maruz Kalma Durumu İstatistiği.....	90
Tablo 36: Hükümlü/Tutukluyu Suç İşlemeye İten Nedenler İstatistiği.....	91
Tablo 37: Hükümlü/Tutuklunun Suç İşlemesini Engelleyecek Önlemler İstatistiği	92
Tablo 38: Hükümlü/Tutuklunun Çocukken Yaptıkları İstatistiği.....	93
Tablo 39: Hükümlü/Tutuklu Çocuklara Devletin Yapması Gerekenler İstatistiği	94

ŞEKİLLER

Şekil 1:	Anket Uygulanan Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlilerinin Yaş Aralığı Oranları	52
Şekil 2:	Anket Uygulanan Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlilerinin Cinsiyete Göre Dağılımları	53
Şekil 3:	Anket Uygulanan Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlilerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımları	54
Şekil 4:	Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlilerinin Meslek Durumuna Göre Dağılımları	55
Şekil 5:	Anket Uygulanan Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlilerinin Meslekteki Yıllara Göre Dağılımları.....	56
Şekil 6:	Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlilerinin Çocuk Suçlularla İlgili Çalışma Yapma Durumu İstatistiği	57
Şekil 7:	Kişileri Suça Yönlendiren Nedenler	61
Şekil 8:	Şehirlerde Suç Oranının Daha Yüksek Olmasının Nedenleri	64
Şekil 9:	Suç Azaltmak ve Oluşumunu Engellemek İçin Alınabilecek Önlemler.....	67
Şekil 10:	Kentleşme ve Suç İlişkisi	69
Şekil 11:	Hükümlü/Tutuklu Durumu Grafiği	70
Şekil 12:	Hükümlü/Tutuklu Eğitim Grafiği	71
Şekil 13:	Hükümlü/Tutuklu Doğum Yılı Grafiği	72
Şekil 14:	Hükümlü/Tutuklu Kardeş Sayısı İstatistiği	74
Şekil 15:	Hükümlü/Tutuklu Aile Durumu İstatistiği	75
Şekil 16:	Hükümlü/Tutuklunun Annesinin Eğitim Durumu Grafiği.....	76
Şekil 17:	Hükümlü/Tutuklunun Babasının Eğitim Durumu Grafiği	77
Şekil 18:	Hükümlü/Tutuklunun Annesinin Mesleği Grafiği	78
Şekil 19:	Hükümlü/Tutuklunun Babasının Mesleği Grafiği.....	79
Şekil 20:	Hükümlü/Tutuklunun Doğum Yeri Grafiği	80
Şekil 21:	Hükümlü/Tutuklu Göç İstatistiği	81
Şekil 22:	Hükümlü/Tutuklunun Daha Önce İslahevine veya Cezaevine Girme Durumu Grafiği.....	82
Şekil 23:	Hükümlü/Tutuklunun Daha Önceden Tutuklanma Durumu Grafiği	83
Şekil 24:	Hükümlü/Tutuklunun Aile ile Yaşama Durumu Grafiği	84
Şekil 25:	Hükümlü/Tutuklunun Ailenin Yaşadığı Ortam Grafiği	85
Şekil 26:	Hükümlü/Tutuklunun Suç İşleme Nedeni Grafiği	86

Şekil 27:	Hükümlü/Tutuklunun İslahevi veya Cezaevine Girmeden Önce Yaptığımız İş Grafiği.....	87
Şekil 28:	Hükümlü/Tutuklunun Hüküm İşlediği Suç Grafiği	88
Şekil 29:	Ailede Başka Hükümlü/Tutuklu Olup Olmama Grafiği	89
Şekil 30:	Hükümlü/Tutuklunun Yaşamak İsteddiği Yer Grafiği.....	90
Şekil 31:	Hükümlü/Tutuklunun Şiddete Maruz Kalma Durumu Grafiği	91
Şekil 32:	Hükümlü/Tutukluyu Suç İşlemeye Grafiği	92
Şekil 33:	Hükümlü/Tutuklunun Suç İşlemesini Engelleyecek Önlemler Grafiği	93
Şekil 34:	Hükümlü/Tutuklunun Çocukken Yaptıkları Grafiği	94
Şekil 35:	Devletin Çocuklar İçin Yapması Beklenenler Grafiği	95

GİRİŞ

Bilgi çağı, teknolojide ve iletişimde yaşanan hızlı gelişmeler, küreselleşme kavramını da birlikte getirmiştir. Dünyanın herhangi bir yerinde yaşanan olumlu veya olumsuz olaylar, her yerden ulaşılabilir duruma gelmiştir. İnsanların yaşam biçimleri, sosyo-ekonomik yapıları, kültürel yaklaşımları, inanç yaklaşımları bilginin kolaylıkla paylaşılabilirdiği iletişim ortamları aracılığı ile toplumsal yapıları etkilemeye başlamıştır.

Televizyon ile görsel medyanın günlük hayata girmesi, özellikle kırsal kesimlerde yaşayan dar gelirli insanların beklentilerini de değiştirmeye başlamış, farklı yaşam biçimlerini görenlerin yaşamdan isteklerinin farklılaşmasına da yol açmıştır. Nüfusun çoğalması, topraktan sağlanan gelirin nüfusa yeterli gelmemesi ve geçim sıkıntısının ortaya çıkması ile “köyden kente” göçlerin yaşanmasına neden olmuştur. Kent hayatı ile köy hayatını birleştirmekte zorlanan “göçebe” kesim, dar gelirli olmanın da etkisi ile “gecekondu” yapılaşmalarına yol açmıştır.

Kentlerde yeterli iş olanaklarının olmaması, bulunan işlerin büyük bir çoğunluğunun kıt kanaat geçinebilecek düzeyde düşük olması, çalışanın sosyal hakları konusunda bilgi ve birikimin olmaması insanları suça iten nedenlerin başında görülmektedir. Rahat bir yaşam beklentisine hızlı ve emeksiz ulaşma isteği de insanları suça iten nedenler arasında sayılmaktadır. Kent hayatına uyum sağlayamama, görsel medyadan izlenen yaşam biçimlerine özenme beraberinde yaşamsal kıskançlığı da getirmiş olup, suça iten nedenler arasında görülebilir. Özellikle köyde veya gecekondu mahallesinde doğup büyüyen, gerekli aile eğitimi alamayan, devletin eğitim olanaklarından yeterince yararlanamayan, doğup büyüdüğü sosyal çevrenin etkisi ile uyuşturucu, kumar vb. kötü alışkanlıklar edinen kişiler açısından sosyal çevre ve eğitim eksikliği de suça iten nedenler arasında ön sıralarda yer almaktadır.

Kentleşme olgusu, yaşamın kendi döngüsüyle oluşturduğu “gecekondu” yapılaşmalarından hareketle, yakın geçmişe kadar bilimsel olmayan, öngörülere

dayanan çalışmalardan hareketle oluşmuştur. 1980’li yıllardan itibaren tüm dünyada kentsel dönüşümlerin bilimsel altyapı üzerine oturtulması, kent ve kentleşme kavramı üzerine birçok bilimsel çalışmanın yapılması, konuya bakış ve uygulama aşamasında yenilikleri de beraberinde getirmiştir. Kentlerin gelir düzeylerini arttırabilecek ‘‘markalaşma’’ kavramı, kentsel dönüşümleri daha da önemli bir duruma getirmiş, kentliler açısından yaşamı daha kolaylaştırabilecek, kentin gelirini arttırarak kentlilerin de gelirlerinde artış sağlayabilecek çözümler üzerinde çalışılmaya başlanmıştır. Bu çalışmaların en önemli ayaklarından birisi, kentlerin kırsal bölgelerinde yapılacak yenileme yatırımları olarak görülmektedir. Köy-kent karmaşasından kent kavramına geçiş yapılabilir ortamlar sağlanmaya çalışılmakta, planlar bunun üzerine oluşturulmaktadır.

Kentleşme kavramının suça iten veya suçu engelleyen yanlarına açıklık getirmek, var olan kentleşme suç oranını düşürebilecek önlemleri ortaya koymak adına yapılan çalışmanın önemli olduğu düşünülmektedir. Çalışma, var olan durumu ortaya koymak amacını gütmektedir.

Kentleşme ve suç ilişkisinde odak noktası olarak ocuk suçlu/hükümlüler seçilmiş, araştırma olarak anket uygulaması yapılmıştır. Konuya farklı bir bakış açısı getirebilmek üzere iki ayrı anket hazırlanmış, cezaevinde ocuk suçlularla ilgili kamu görevlileri ile ocuk suçlu/hükümlülerle ayrı ayrı çalışma yapılmıştır. ocuk suçlu ve hükümlülerle yapılan çalışma sırasında özellikle dikkat çeken konular aşağıda sıralanmıştır:

- Çocukların eğitim düzeylerinin çok düşük olması, soruları okumakta bile zorlananların olması, okumayı bilse bile soruları okumak istememesi, yazma konusunda eksiklerinin olması, cümle kurgusu yapmakta zorlanmaları,
- Büyük bir çoğunluğunun madde bağımlısı olması,
- Vücutlarının birçok yerinde dövmeler bulunması,
- Vücutlarının birçok yerinde kavga izleri bulunması,
- ‘‘Gelecek’’ ile ilgili beklentilerinin olmaması

- Her Őeye kızgın ve alaycı yaklaŐmaları, yaşamı ciddiye almamaları,
- Suçu bir alışkanlık haline getirenlerin olması, birçoğunun defalarca cezaevine girip çıkmaları,
- Gelişme çağlarında ekonomik ve sosyal anlamda gelişmemiş bölgelerde yaŐamıŐ olmaları.

Tez kapsamında öncelikli olarak kent kavramı ele alınmıŐ, birinci bölümde kentleşme ve kentlileŐme kavramları açıklanmaya çalışılmıştır. Kent kavramını oluşturan faktörler incelenerek, konu ile ilgili literatür taraması yapılmış, kent ve kentleşme kavramına açıklık getirilmeye çalışılmıştır.

Tezin ikinci bölümünde kentleşme ve suç ilişkisi incelenmiştir. Kentsel mekanın suçla ilişkisi ortaya konulmaya çalışılmıŐ, bu konu ile ilgili kentsel tasarımdan göç konusuna, mimari yapılaŐmadan mekânsal faktörlere kadar suça etki eden veya edebilecek alt konular incelenerek açıklanmıştır.

Üçüncü bölüm kentlerde suç oranını azaltmak üzere alınan önlemleri incelemekte, alınabilecek önlemleri tartıŐmaktadır. Bu konuda araştırmalar yapılırken sosyal ve kültürel önlemler, ekonomik önlemler, demografik önlemler, mekânsal önlemler, medya üzerinden alınabilecek önlemler ile iç ve dış güvenlik önlemleri incelenmiŐ, konu ile ilgili yapılan çalışmalar açıklanmıştır. Suçun engellenmesi adına alınabilecek önlemlerin içinde kurumlar arası işbirliğinin nasıl olduğu ile konuya halkın katılımı açıklanmaya çalışılmıştır.

Dördüncü bölüm, Ankara Çocuk Ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda yapılan araştırmaya ayrılmıştır. Araştırmada konuya iki farklı bakış açısından yaklaŐılmaya çalışılmıŐ, çocuk suçlu/hükümlüleri ile çocuk suçlularla ilgili kamu görevlileri üzerine ayrı ayrı iki anket uygulaması yapılmıştır. Görüşme sırasında çocuk suçluların eğitim düzeylerinin çok düşük seviyede olması, anketlerin doldurulma aŐamasından başlanarak gözlemlenmiŐ, araştırma sonuç ve değerlendirme bölümünde gerekli açıklamalar yapılmıştır.

Sonuç bölümünde Kentleşme ve Suç İlişkisi ile ilgili yapılan araştırmalardan ve anket sonuçlarından hareketle ulaşılan sonuç tartışılarak yapılması gerekenlere ilişkin öneriler verilmeye çalışılmıştır.

BİRİNCİ BÖLÜM

KENT VE KENTLEŞME

1.1. Kent Kavramı

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı'nın 2014 yılı Proje Değerlendirme Kurulu Raporunda kent kavramı, sosyo-ekonomik açıdan ele alınmıştır. Buna göre kentin sosyal hayatının organize edilmesini sağlayan unsurlar, insanların meslekleri, farklı kültür yapılanmaları, işleri bölümlenme biçimleri olarak belirlenebilir. Kentler insanların günlük yaşamını tümüyle etkileyen her türlü insan ilişkisinin bulunduğu, kurumlaşmanın yoğunlaştığı merkezler olarak adlandırılabilir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 1-2).

Aynı raporda, sosyo-ekonomik açıdan farklı ölçütler değerlendirilerek kent kavramına farklı bir tanım da getirilmiştir. Bu tanıma göre kent, toplumsal gelişmenin sürekli olduğu, insanların yaşamları için gerekli ve zorunlu ihtiyaçların (barınma, çalışma, dinlenme, eğlenme, ulaşım vb.) karşılandığı, topraktan gelir sağlama şeklinin çok az olduğu, daha çok sanayileşme üzerinden gelirin sağlandığı, nüfus açısından yoğun yerleşim birimleridir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 1-2).

Kızılçelik, kent kavramı ile ilgili yaptığı çalışmada kentin özelliklerini aşağıdaki gibi maddelendirmiştir:

- Kent, sosyal, ekonomik ve kültürel özellikler açısından kırsal yörelerden farklılık gösterir.
- Kent, yönetim biçimi yönünden farklıdır.
- Nüfus yoğunluğu açısından kentler, kırsal alanlardan ayrılır.
- Kent, tarımsal alanlar içerse de tarım dışı üretimin ve dağıtımın yapıldığı, denetim işlevlerini de içeren bir yapıdır.

- Kent, toplumsal ilişkilerde farklılıkların yaygın olduğu, homojen olmayan bir yapıdır (Kızılçelik, 2000: 114).

Kent kavramı üzerine birçok düşünür tarafından tanımlama yapılmıştır. Aristo kenti “insanların daha iyi bir yaşam sürdürmek için toplandıkları yer” olarak tanımlamıştır. İnsanlık tarihine bakıldığında kentlerin sosyal ve kültürel etkinlikler aracılığı ile insanların kişiliklerinin zenginleşmesine yardımcı olduğu, insanların yaşamsal ihtiyaçlarını karşılayabilecek olanakları sağladığını, kentlilerin gerek idari, gerekse kültürel ihtiyaçlarını karşılayabilecek mekanlara sahip olduğunu söylemek mümkündür (Öner, 1998: 67).

Kartal, yaptığı çalışmada kentin genel tanımında yer alan nüfus yoğunluğu, idari yönetim biçimi, sosyal ve ekonomik faaliyetleri dışında kenti, “tarımsal olmayan üretim yapılan ve tüm üretimin denetlendiği, dağıtımın koordine edildiği; belirli teknolojinin beraberinde getirdiği büyüklük, yoğunluk, heterojenlik ve bütünleşme düzeyine varmış yerleşme türü” şeklinde tanımlanmıştır (Kartal, 1978: 5).

Tarım dışı üretim üzerinden yapılan farklı bir tanıma göre kent, “nüfus olarak 10 000’in üzerinde bir nüfusa sahip, nüfusun büyük çoğunluğunun tarım dışı üretimle uğraştığı, örgütlü bir bütünlüğe sahip yerleşim yerleri”dir (Sencer, 1979: 8).

Erkan, kent tanımına sosyolojik açıdan yaklaşmış, bir yerleşim yerinin kent özelliğine sahip olması için gereken özellikleri aşağıdaki şekilde maddelendirmiştir:

- a. Nüfusun büyüklüğü ve yoğunluğunun belirli bir büyüklükte olması
- b. Tarımsal üretimden sanayi üretimine geçiş yapmış olması
- c. Hizmet sektörünün bulunması
- d. Yerleşim alanında fiziksel olarak kentleşme için gerekli altyapının kurulmuş ve belirli bir düzeye ulaşmış olması
- e. Aile yapısında geleneksel yapıdan çekirdek aile yapısına geçmiş olması
- f. Kalabalık nüfus yapısında örgütlenmenin gerçekleşmiş olması, iş bölümlerinin karmaşık bir yapıya ulaşması, uzmanlaşma düzeyinin artması

- g. Kent yaşamının kalabalık yapısından da kaynaklanacak şekilde ulusal ve evrensel değerlerin, yerel değerlerden daha önemli bir noktaya ulaşmış olması
- h. İnsanlar arası ilişkilerde cemaat, toplum gibi kavramlardan bireysel kavrama geçiş yapılması, bireyselleşmenin artması, bireysel çıkarların daha üstte tutulması Geleneksel ilişkilerin (cemaat toplum tipinin) çözülüp, bireysel ilişkilerin ya da bireysel çıkarların ön plana çıkmış olması
- i. Eğitim olanakları ve eğitim düzeyinin yüksek olması,
- j. Çocuk gelişiminde aile dışı çocuk eğitim kurumlarının gelişmiş olması
- k. Toplumsal ve sosyal kurallardan önce resmi kuralların gelmesi, denetleme işini yürüten kurumların olması
- l. Bireylerin toplumsal statülerini kendi uğraşları ile elde etmeleri, aileden gelen statünün ikinci planda kalması (Erkan, 2002: 18).

Sosyal bilimlerde her kavramın sosyolojik, ekonomik, politik ve kültürel boyutu vardır. Bu bağlamda kent kavramı da farklı boyutlarıyla ele alınabilir (Topaloğlu, 2007: 3)

Kent; İspir'e göre ekonomik, kültürel ve sosyal faaliyetlerin gerçekleştirildiği yerleşim birimidir (İspir, 1991: 5). Şüphesiz ki; böyle bir tanım, köyler için de geçerli olabileceği için etkenlere teker teker bakmak yerinde olacaktır. Kentler kırsaldan ekonomik, kültürel, sosyal ve politik bakımdan farklıdır. Dolayısıyla, araştırmacılar bu faaliyetleri ölçüt olarak kenti tanımlarlar (Topaloğlu, 2007: 3).

Ekonomik faaliyetler açısından kent, kendi kendine yetemeyen, tarım dışı üretimin olduğu; fakat hem tarım dışı hem tarım içi üretimin dağıtılıp denetlendiği, uzmanlaşmanın ve tüketimin geliştiği bir mekândır (İspir, 1991: 7-8). Bu anlamda; kırdan kendi kendine yeten, üretimin ve denetimin bir arada bulunduğu ekonomik yapı etkili olduğu için) kent kırdan farklıdır (Topaloğlu, 2007: 3).

Sosyal açıdan kent heterojen insan gruplarından oluşan, farklı gruplarından devamlı etkileşim süreci içinde olduğu bir yerleşim birimidir. Kentte kurulan

toplumsal ilişkiler kırdaki kurulan ilişkilerden farklıdır. İnsan ilişkileri karmaşıklaşmıştır. Kırsal alanda herkesin birbirinden sorumlu olduğu geleneksel denetleme mekanizması işlerken, kentlerde denetim resmi kurumlara geçmiştir ve ilişkiler ikincil ilişkilere dönüşmüştür. Tarım toplumlarında toprakla ilişkinin niteliğine uygun moral değerler varken; kentsel toplumlarda ise moral değerler sanayi ilişkisine dayanmaktadır. Bu bağlamda; toplumlar üretim ilişkilerinin niteliğine uygun moral değerler ortaya çıkarmışlardır (Topaloğlu, 2007: 4).

1.1.1. Kentleşmeye Etki Eden Faktörler

Kentleşme oranları ülkelerin gelişmişlik düzeylerine göre farklılık göstermesine rağmen, kentleşmeye etki eden üç faktör vardır. Bunlar itici faktörler, çekici faktörler ve siyasi faktörler olarak adlandırılmaktadır. İtici faktörler ekonomik faktörler olarak, çekici faktörler sosyo-psikolojik faktörler olarak, siyasi faktörler de siyasi ve teknolojik faktörler olarak da adlandırılmaktadır. Yıldırım çalışmasında bu faktörlerin evrensel olduğunu belirtmiştir (Yıldırım, 2004: 18).

Kentleşmeye etki eden önemli bir faktör de “göç” olarak görülmektedir. Ekonomik sıkıntılardan, nüfusun artmasından, çevre veya sosyal koşullardan hareketle isteyerek veya zorla yerleşim yerinden ayrılmak zorunda kalan insanlar, kentleşme nedenleri arasında sayılabilir (Yıldırım, 2004: 18).

1.1.2. Ekonomik Faktörler (İtici Faktörler)

Sanayileşme ve makineleşme tarıma dayalı insan gücünün işsiz kalmasına neden olmakta ve bunun sonucu olarak insanlar kente yönelmektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 2).

Türkiye’de 1950’li yıllardan sonra nüfusun hızlı artışı, şehirleşme hareketlerinin de hızlanmasına yol açmıştır. Nüfus artışı, köylerde insan ile toprak

arasındaki dengeyi de bozduğu için insanları göçe zorlamıştır. Bu durum itici faktörlerin ön şartını oluşturmuştur (Keleş, 1997, 173).

Köyden kente doğru göç edenler gecekondü bölgeleri oluşturmakta ve düzensiz, kontrolsüz oldukları için suç işlemeye uygun ortamı oluşturmaktadır (aydınlatmasız, düzensiz sokaklar vb.). Burada kapkaç, yağma, cinayet, yankesicilik gibi suçlar daha fazla işlenmektedir. Kentin kenarında kalması nedeniyle altyapı imkânlarından daha az faydalanılmakta, polis denetiminden ve kültür imkânlarından uzak kalınmakta, dolayısıyla insanlar için kanun dışı faaliyetlerini rahatlıkla sürdürecekleri ortamlar oluşmaktadır.

Kırsalda yeterli eğitim ve sosyal hizmetlerden uzak kalan vatandaşlar kentin çeşitli imkânlarından yararlanmak üzere kente geldikten sonra okuma yazma bilmemesinden dolayı ailenin geçimini sağlayabilecek gelirini sağlayamamaktadır. Genellikle özel şirketlerde düşük maaş alarak çalışmaktadırlar.

Sanayide ve üretim araçlarında yaşanan gelişmeler, tarım topluluklarını da doğrudan etkilemiştir. Modern tarım araçları, geçimini tarla ve toprak işçiliğinden kazanmak zorunda kalan insanların ekonomik açıdan sarsılmasına, işlerini kaybetmelerine yol açmıştır. Tarım işletmelerinde modern tarım araçlarının kullanılması, aktif iş gücünü azaltıcı bir durum yaratmıştır. Toprak ve tarımdan gelirini elde eden insanlar, artık bu geliri başka yerde aramak zorunda kalmıştır. Bunların dışında tarım topraklarının yetersiz veya parçalanmış olması, aile nüfusunu geçindirecek düzeyde iş olanaklarının azalması gibi nedenler de eklendiğinde, insanlar için göç kaçınılmaz duruma gelmiştir. Bunlar itici etkenleri güçlendiren nedenlerdir (Yıldırım, 2004: 18-19). Köyden kente göçen insanlar, daha zor ve yeni bir hayata alışmak zorundadırlar. Barınma, yeme-içme ve güvenlik sorunlarından başlayan zorluklarla yüzleşmek bunun bir parçasıdır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 2).

İnsanların yaşadıkları koşullardan memnun olmama, koşulları beğenmeme, bulunduğu duruma katlanamama gibi durumlar itme faktörü olarak adlandırılır. Kent

yaşamına geçişi düşünme ile ilgili itme faktörleri arasında, toprakta yaşanan verim kaybı, ücretlerin azlığı, iş olanaklarının az ve sınırlı olması, eğitim olanaklarının eksikliği, sağlık ile ilgili yaşanan eksiklikler, kuraklık, kıtlık, terör olayları gibi faktörler sayılabilir. İtme faktörü, zorunluluklardan doğar. Keleş yaptığı çalışmada, kentleşme nedenleri ile ilgili itici faktörleri “ekonomik faktörler” olarak adlandırmıştır. Bu faktörlerin tarıma dayalı insan gücünün modern tarım araçları yüzünden işsiz kalmaları, sanayileşmenin yeni bir iş olanağı sağlaması, her iki durum birlikte değerlendirildiğinde tarımdaki gelişmelerden dolayı işsiz kalanların kentlere yönelmesi anlamına geldiğini ifade etmektedir (Keleş, 2002: 14).

Göçün temel kaynaklarından birisi de, kentleşme sürecindeki sanayileşmenin kırsal alana da yapısal olarak etki etmesi olduğu bilinmektedir. Kırsalda yaşanan bu yapısal değişim, “kırsal yaşamın iticiliği” olarak belirtilmektedir. Yenigül yaptığı çalışmada kırsaldan kentlere yaşanan göçlerin, kırsalda yaşayan ailelerdeki nüfus artışına ve modern tarım araçlarının tarımda çalışan insanların işsiz kalmasına yol açmasına bağlı olarak ortaya çıktığını belirtmiştir (Yenigül, 2005: 276). Tümtaş çalışmasında Yenigül’ün saydığı nedenlere ek olarak kırsal alanlardaki yetersizlikleri (eğitim, sağlık, iş olanakları vb.), töre, kan davası gibi olayları da göçün nedenleri olarak belirtmiştir (Tümtaş, 2007: 12).

Sosyal sistemde siyasal süreçler sonucunda uygulanan bazı politikalar göçe etki eden bir faktör olarak karşımıza çıkabilmektedir. Her sosyal sistemde, piyasa mekanizmasının doğurduğu göç olgusu, toplumda siyasal kararları etkileme gücü olan bir takım grupların çıkarlarını zedeleyen sonuçlara yol açmaktadır. Bu grupların siyasal baskısı ile net göç akımını azaltmayı ya da ortadan kaldırmayı amaçlayan politikalar kabul edilebilmektedir (Tekeli ve Erder, 1978: 26). Bazı zamanlarda da devlet, bir baskı mekanizması olarak toplumda gönüllü olmayan yer değiştirmelere neden olabilmektedir. Devletler bu tür müdahaleleri çoğunlukla belirli politik çıkarlar doğrultusunda ya da savaş durumlarında gerçekleştirirler (Göktürk ve Kaygalak, 2001: 111-147). Örneğin ülkemizde terör kaynaklı güvenlik sorunları nedeniyle Doğu ve Güneydoğu Anadolu Bölgesi’nde insanların devlet eliyle zorunlu göçe maruz kaldıkları bilinmektedir (Gürsoy, 2013: 22).

1.1.3. Sosyo-Psikolojik Faktörler (Çekici Faktörler)

Çekici sebepler arasında iş olanakları, yüksek maaş, yükselme olanakları, sağlık, eğitim, kültür ve eğlence vb. olanaklarının artması, gıda maddelerinin çoğalarak çeşitlenmesi, iyi konut olanağının, toplumsal güven ve huzurun artması sebepleri sayılabilir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 2).

Kırsal yerleşim alanlarının iticiliğinin yanında, kentsel yerleşim alanlarının sundukları çeşitli olanaklar nedeniyle sahip oldukları cazibe ya da “çekicilik” göçü ve göçün yönünü etkileyen önemli bir faktördür. Kapitalist gelişmeye bağlı olarak kentlerde sanayileşmenin hız kazanması giderek artan bir iş gücü ihtiyacı yaratmıştır.

Bu doğrultuda, kırsal alanda istihdam olanağı bulamayan nüfus, iş bulma olasılığının yüksekliği nedeniyle ve daha yüksek gelir umuduyla, gelişen sanayinin emek gereksinimini karşılamak üzere kentlere akın etmektedir. Kentlerin sunduğu daha fazla gelir/ücret imkanı, göçün ortaya çıkmasında önemli bir role sahip olmakla beraber kentleri çekici kılan tek etken değildir. Bireyin becerilerini üst seviyeye taşıyacak kaliteli bir eğitim, standardı yüksek bir sağlık hizmeti, bedensel-ruhsal gelişimi sağlayacak sportif-kültürel etkinliklerin varlığı ve geleneksel sosyal kontrolün ağır baskısından kurtulup daha özgür bir yaşam sürme ihtimali giderek daha çok insanı kentlere çekmektedir (Gürsoy, 2013: 23).

Keleş'e göre nüfusun köylerden kentlere göçünü sadece köylerin itmesi ile açıklamak doğru değildir. Köylerden kentlere göçü değerlendirebilmek için şehirlerin çekici faktörlerinin de değerlendirmeye alınması gereklidir. Şehirlerin çekici yönlerinin başında gelirin yüksek olması gelmektedir. Bunu yaşama şartlarının daha elverişli olması, tüketim, eğitim, kültür ve eğlence kaynaklarının daha zengin olması takip etmektedir (Keleş, 1997: 179-180).

1.1.4. Siyasi ve Teknolojik Faktörler (Siyasi ve İletici Faktörler)

Bir ülkede çeşitli düzeyde verilen kararlar, yönetim yapısının özellikleri, uluslararası ilişkilerin yapısı da kentleşmeyi özendirir. Özellikle sanayileşme, ulaşım, eğitim ve dış ilişkiler konusunda benimsenen ve uygulanan politikalar ülkelerin kentleşmesinde etkili unsurlar olarak öne çıkmaktadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 2).

Göç sürecini etkileyen en önemli unsurlardan birinin mesafe olduğu, göç teorileri incelenirken belirtilmiştir. Göçün maliyetini doğrudan artıran uzaklığın, ulaşım teknolojisinde meydana gelen yenilikler sayesinde göç kararını olumsuz etkileyen yönü azalmıştır. Ulaşım araçlarının çeşitliliği ve sağladığı kolaylıklar potansiyel göçmenlere alternatif fırsatlar sunmaktadır. Bu alternatif fırsatlar göç hareketlerine farklı bir ivme kazandırmaktadır.

İletişim teknolojisindeki takip edilmesi bile zor yenilikler göçe etki eden en önemli faktörlerden biridir. Göçün yöneleceği nokta hakkında gerekli olan tüm bilgilerin ve öncü göçmenlerin deneyimlerinin potansiyel göçmenlere aktarılması göç akımını kolaylaştırır. Yaygın ve etkin iletişim ağı sayesinde dışarıdaki yaşamdan haberdar olan insanlar, diğer faktörlerin de bir araya gelmesiyle göçe yönelirler. Modern iletişim teknolojisinin nimetlerinden yararlanarak gidecekleri yerlerde kendilerini neyin beklediği hakkında bir fikir sahibi olan kişilerin böylelikle uyum maliyetleri de azalmış olmaktadır (Gürsoy, 2013: 23).

1.2. Kentleşme Kavramı

Kent olgusunun günümüzdeki anlamında ortaya çıkışının, sanayileşme süreci ile başladığı bilinmektedir (Gökulu, 2010: 211). Keleş, yazdığı SBF Kent Bilim Terimleri Sözlüğü'nde kentleşmeyi "tarımsal olmayan üretimin göreceli olarak ağırlık kazandığı, üretim araçlarının ve dolayısıyla nüfusun yoğun olarak toplandığı, örgütlenme, işbölümü ve uzmanlaşma düzeylerinin yüksek olduğu yerleşim merkezleri" olarak tanımlamıştır (Keleş, 2002: 7).

Kentleşme kavramına ilişkin yapılan araştırmada birçok tanıma rastlanmıştır. Fiziksel yönden, sosyolojik yönden ve demografik yönden farklı bakış açıları ve yaklaşımları ile tanımların bulunduğu görülmektedir. Bu tanımlar özetlenerek aşağıda listelenmiştir:

- Kentleşme en dar anlamıyla, kent sayısının ve kentlerde yaşayan nüfusun artması demektir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 2).
- Kentleşme, ekonomik gelişmelerin ve sanayileşmenin etkisiyle kent sayısının artması, bugünkü kent yapısının ortaya çıkmasını sağlayan süreçtir. Bu süreçte kentleşme örgütlenmenin artışı, işbölümünün ve uzlaşmanın ortaya çıkışı, kent insanların davranış ve ilişkilerinde değişiklikler şeklinde kendini gösterecektir (Keleş, 2002: 21-22).
- Kentleşme, demografik olarak bakıldığında özellikle köyden kente göçle beslenen nüfus yoğunluğunun fazlalığı olarak tanımlanabilir (Bayhan, 1996: 178).
- Kentleşme, sosyolojik açıdan ele alındığında “dar mekânlı” bir cemaat hayatından, “geniş mekânlı” bir cemiyet hayatına geçiş ve bu ikinci yaşama şekline göre yeni “sosyal münasebetlere” ve bunun gerektirdiği “yeni teşkilatlanmalara giriş” olarak tanımlanmaktadır (Sezal, 1992: 22).
- Kentleşme, ekonomik açıdan bakıldığında işgücünün tarım sektöründen, sanayi ve hizmetler gibi tarım-dışı sektörlere aktarılması olarak tanımlanabilir (Yılmaz, 1998: 12).
- Kentleşme, bir yerleşim bölgesindeki nüfusun hızlı artışı ve bu artıştan kaynaklanan nedenlerle yeni etkenlerin oluşması, yeni çözüm yollarının bulunması demektir (Yıldırım, 2004: 11).
- Teknolojik ölçütlere göre kentleşme kavramı “Kentleşme tarım dışı etkinliklerin özellikle sanayileşmenin gelişmesi sonucu nüfusun kentlerde toplanması ve kentsel alanların genişleme sürecidir” (Ozankaya, 1975: 63).
- Demografik bakış açısından farklı bir tanım olarak kentleşme “Belirli bir zaman aralığında şehir olarak kabul edilen yerleşme birimlerinde nüfus

artışı ile birlikte görülen ekonomik ve toplumsal yapıdaki değişmeyi belirleyen süreçtir” (Gökçe, 1977: 8).

Kentleşme, belirli bir bölgedeki aşırı nüfus artışı olarak algılansa da sadece nüfus artışı kentleşmeyi belirleyen bir öge olamaz. Kentleşmenin belirleyici özelliklerinin başında gelse de, kentleşme kavramını doğrudan nüfus artışı ve çokluğuna bağlamak doğru bir bakış açısı değildir. Belirli bir bölgede nüfus yığılmasının fazlalaşması, o bölgeye kent niteliği kazandırmaz. (Yıldırım, 2004: 12).

Çezik (1982: 10), kentlerdeki nüfus artışını iki faktöre bağlamıştır:

- a. Doğal nüfus artışı
- b. Kırsaldan kentlere göç

Tulunoğlu (2009: 7) yaptığı çalışmada kentleşmenin son iki yüzyılın en önemli olgularından birisi olduğunu belirtmiştir. Teknolojik gelişmelerin çok hızlı yaşanmasının, üretim biçimi ve ilişkilerinin değişmesinin tüm ülkelerde büyük nüfus yığınlarının topraktan koparak kentlere göçe yönelmeye etken olduğunu ifade ederek nüfus hareketlerinin kentleşme olgusunu yarattığını söylemiştir. Bunların sonucu olarak kentlerin nüfus ve sayısında artış görüldüğü sonucuna varmıştır (Tulunoğlu, 2009: 7).

Gelişmiş Batı ülkelerinde bu süreç 19. yüzyılda en hızlı dönemini yaşamıştır. Gelişmekte olan ülkelere ve bu arada Türkiye’de ise bu süreç, özellikle İkinci Dünya Savaşı’ndan sonra hız kazanmıştır. Tek tek ülkeler ve genel olarak dünya açısından kentleşme olgusunun önemi, onun şu iki özelliğinden kaynaklanmaktadır:

- Birtakım ekonomik ve toplumsal süreçlerin işlenmesi ile ortaya çıkan bir sonuç olması: Kentleşme bir sonuçtur. Teknolojideki gelişmelerin, tarımsal ve tarımsal olmayan üretim biçimi ve ilişkilerindeki değişmelerin bir sonucudur.

- Toplumsal değişim sürecinde etkisi olan bir öğe olması: Kentleşme sadece bir sonuç değildir. Kentleşmenin devamı, ülkenin siyasi, sosyal ve ekonomik yapısında da değişiklikler olması anlamına da gelmektedir. Ülkedeki yapısal değişiklikleri zorlayan öğelerden birisi olarak kentleşme gösterilebilir (Kartal, 1978: 4-5).

Yapısal fonksiyonel yaklaşım, toplumların basit toplumlardan karmaşık toplumlara doğru evirildiğini ve geliştiğini düşünür. Her toplum. basit olandan karmaşık olana doğru doğrusal hareket halindedir. Kentler de tarımsaldan tarımsal olmayana, gelenekselden modern olana, homojenden heterojen olana doğru giden bir değişimin ürünüdür. Kentleşme ise, bu değişimin görünür olması olarak ifade edilebilir ve toplumdaki yapısal değişimin, en belirgin yönüdür. O halde, kentleşme sadece nüfus artışı olmayıp, toplumun ekonomik ve sosyal yapısındaki değişiktir.

Kentleşme olgusu, bir toplumun ekonomik ve toplumsal yapısındaki değişmelerden doğmaktadır (Keleş, 2006: 23). Toplumsal açıdan kentleşme, toplumun sosyal yapısında iş bolumu, dayanışma ve belirli konularda uzmanlaşma gerektiren bir süreç olarak tanımlanabilir (Topaloğlu, 2007: 7).

1.3. Kentleşme Kavramı

T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı, 2014 yılı Proje Değerlendirme Kurulu raporunda kentleşme kavramı, kentleşmenin kentleşmeden farklı olduğunu, kentleşmenin kentleşme akımı sonucunda yaşanan toplumsal değişmenin insan davranışı, ilişkileri, değer yargıları, maddi ve manevi yaşam biçimleri üzerinde değişiklikler yaratma süreci olarak açıklanmıştır. (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 2).

Keleş (1997, 167) şehirleşme kavramını öncelikle demografik bir olay olarak ifade etmiştir. Keleş'e göre kırsal yerleşmenin şehire dönüşmesi veya doğrudan şehrin büyümesi, nüfusun şehir yerleşmelerinde yoğunlaşması anlamına gelmektedir ve bu durum demografik bir olaydır. Keleş, nüfusun artışını iki temel kaynağa bağlamıştır.

Birincisi doğum-ölüm arasındaki farktan kaynaklanan doğal artış, ikincisi ise göçlerdir. Göç, doğal artışa göre daha büyük bir orana sahiptir.

Tulunoğlu'na göre kentleşme bir süreçtir ve bu süreç, kırsaldan kente göç ile gelen insanların, kent koşullarına uyum sağlama, yeni koşullara uygun yeni ilişkiler biçimi geliştirme, bir başka deyişle kentin bir unsuru olma sürecidir. Kentleşmenin ekonomik ve sosyal boyutları vardır. Ekonomik boyutuna göre kentleşme, insanların geçimini kent hayatından, kente özgü işlerden sağlaması anlamına gelmektedir. Sosyal açıdan bakıldığında kentleşme, kırsaldan kente yaşamak için gelen insanların, kent hayatına özgü yaşam biçimlerini, kentin sosyal yapısını, manevi değer yargılarını benimseme sürecidir. Sosyal ve ekonomik boyutların dışında kentleşme “mekan” ile gerçekleşmektedir. Ekonomik mekan, kişinin geçimini sağlamak üzere kurduğu her türlü ilişki ve faaliyet anlamına gelirken, sosyal mekan, kişinin kentin sosyal ve manevi değerlerini, davranış ve yaşam biçimini benimsemesi ile oluşmaktadır (Tulunoğlu, 2009: 11).

Özgen'e göre kentleşme fiziksel bir olgudur ve kentleşme de bu fiziksel ortamda bir arada yaşayan, yaşamı paylaşan bireylerin tavır ve davranış biçimleri anlamına gelmektedir (Özgen, 2010: 14).

İKİNCİ BÖLÜM

KENTLEŞME VE SUÇLULUK

2.1. Suç ve Suçluluk Kavramı

Kentleşme ve suç ilişkisi üzerine yapılan bilimsel çalışmaların azlığı dikkati çekmektedir. Yapılan araştırmaya göre YÖK Ulusal Tez Merkezi'nde "Kentleşme" ve "Suç" ilişkisi üzerine 1992 ile 2007 yılları arasında toplam 7 çalışma olduğu, konu ile ilgili makalelere bakıldığında 100'ün altında kaldığı, konu ile ilgili 7-8 Ekim 2011 tarihinde Bursa'da "Suç Önleme Sempozyumu" içerisinde alt konulardan biri olarak kentleşme ve suç ilişkisinin ele alındığı görülmüştür. Bu çalışmalardan bir kısmı özetlenerek aşağıda sunulmuştur:

Topaloğlu çalışmasında "kentleşme ile kentli nüfusun artmasının değişik problemlere neden olduğunu, bunlardan en önemlilerinden birinin suç ve sapma problemi olduğunu, kentlerde suç çeşitliliğinin kırsala göre daha çok olduğunu, kent yaşamında eşitsizliklerin arttığını, göçler yüzünden kentlerde vasıfsız iş gücünün arttığını, bu durumun işsizliğin artmasına neden olduğunu, göçlerin kültürel uyumsuzluklara da yol açtığını, problemin çözümünün hızlı kentleşme ve göç sürecini yavaşlatma olduğunu, bunu sağlamak için kırsal özendirici faaliyetlerin yapılması gerektiğini" belirtmiştir (Topaloğlu, 2007: ii-iii).

Gölbaşı çalışmasında "son yıllarda kentlerde artan suçun nedenlerini ortaya koyacak yeterli istatistik veri ve bilimsel araştırmanın olmadığını, kentleşme ve suç arasındaki ilişkinin analiz edilirken tüketim toplumlarına geçiş, neoliberal politikaların küresel egemenliği, küreselleşme gibi kavramların ortaya koyduğu 'yeni yoksulluk' kavramlarının ele alınması gerektiğini, sosyal devlet uygulamalarından mahrum kalan, güvenli iş ve geliri olmayan, bireyciliğin ön plana çıktığı bir ortamda koşulların yarattığı hoşnutsuzlukların suç oranının artmasına doğrudan etki ettiğini, kent

yoksulları üzerinden suçun analiz edilmesinin, toplumsal bedelleri daha ağır olan beyaz yakalı suçluları gözden kaçırmaya neden olduğunu” ifade etmiştir (Gölbaşı, 296: iii).

Ulutürk çalışmasında “kentleşme ile ortaya çıkan sorunların suça etkisini incelemek üzere Adana ve Çanakkale illerinde kişilere ve malvarlığına yönelik suç istatistiklerini değerlendirdiğini, kentleşme sürecinde kentlerin kalabalıklaşmasının, sosyal hareketliliğin artmasının, sosyal kontrol unsurlarının etkisini kaybetmesinin, kültürler arası uyumsuzluğun, yeni menfaat gruplarının oluşmasının kentlerde suç olaylarında artışa neden olduğunu, ancak kentleşmenin tek başına suç oranını arttırıcı bir etken olamayacağını, kentleşme ile suç modellerinin değiştiğini, gelişmekte olan ülkelerdeki suç oranının gelişmiş ülkelere göre daha yüksek olduğunu, büyük kentler, küçük kentler ve köyler arasında suç işlenme şekil ve yoğunluğu arasında büyük farkların olduğunu, büyük kentlerde çocuk suçluluğu ve kadın suçluluğunun artmakta olduğunu, araştırma yapılan illerde asayiş suç oranının artmakta olduğunu, suç işleyenlerin genellikle alt gelir grubundan ve eğitimleri düşük seviyede olduğunu” ifade etmiştir (Ulutürk, 2006: 123-129).

Suç, insanlık tarihi kadar eskidir. İlk çağlardan günümüze kadar suç, toplumlarda her zaman bir korku oluşturmuş, suçun oluşma nedenleri, suça karşı alınması gereken önlemler, tarihin her döneminde bir sorun olarak görülmüştür (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 3).

Dolu suç ve sapma kavramını birbiriyle ilişkili fakat birbirinden farklı kavramlar olarak ele almıştır. Kanunlarda açıkça yasaklanan ve karşılığında ceza ön görülen her türlü eylem suç olarak tanımlanırken, toplumsal normlar çerçevesinde öngörülen kabul edilebilirlik sınırları dışına taşan her türlü davranış ise sapma olarak tanımlanmıştır (Dolu, 2012: 3).

Çocuk suçluluğu, çocuğun sapmış bazı davranışlarının yasal müdahale gerektirecek duruma dönüşmesi veya çocuğun sosyal uyumsuzluğunun ifadesi şeklinde tanımlanabilir. Türk Ceza Kanunu (TCK) çocuk tanımını henüz onsekiz

yaşını doldurmamış kişi olarak tanımlamaktadır. Çocuk Koruma Kanunu (ÇKK) da aynı şekilde daha erken yaşlarda ergin olsa bile onsekiz yaşını doldurmamış kişi tanımını yapmıştır. Kanun çocuk suçluları “korunma ihtiyacı olan çocuk” ve “Suça sürüklenen çocuk” olarak ayırmıştır (Günşen İçli, 2009, 5-6).

- Korunma ihtiyacı olan çocuk: Bedensel, zihinsel, ahlaki, sosyal ve duygusal gelişimi ile kişisel güvenliği tehlikede olan, ihmal veya istismar edilen ya da suç mağduru çocuktur.
- Suça sürüklenen çocuk: Kanunlarda suç olarak tanımlanan bir fiili işlediği iddiası ile hakkında soruşturma veya kovuşturma yapılan ya da işlediği fiilden dolayı hakkında güvenlik tedbirine karar verilen çocuktur.

Genel anlamda suç olayı; mekân, zaman, tür, kurban ve mağdur boyutlarından meydana gelmektedir. Fakat tüm bu boyutların bir arada yer alması ile oluşan suç olayının gerçekleşmesinde kişiyi suça iten sosyal, ekonomik ve biyolojik nedenler de oldukça etkilidir.

Bu nedenle oluşumunda birçok faktörün etkili olduğu suç olaylarını, kavramın çok boyutluluğu nedeniyle, sosyoloji, psikoloji, yönetim, hukuk, kriminoloji ve coğrafya gibi çeşitli disiplinler kendi yöntemleri içinde ele almaktadır.

Bazı kaynaklarda suçluluk, kişiyi toplum halinde yaşayan öteki bireylerin karşısına çıkaran bir çatışmanın ürünüdür şeklinde tanımlanmaktadır (Ayhan ve Çubukçu, 2007: 35). Suçluluk, sadece insan psikolojisi ile ilgili değildir. Özellikle yetiştiği ortam ve çevresiyle doğrudan ilişkilidir. Suçluluk duygusu yaşamak, yapılan eylemin toplumsal kurallara veya yasal kurallara uygun olmadığını bilmek anlamına gelir. Bu duyguyu yaşayan bir kişi, toplumsal kültüre yeterince sahip bir kişi denilebilir. Çocuk suçlularla yapılan çalışmada gözlenen duruma göre, suçun tekrarlılığının çok olması, cezaevine birden çok girip çıkan çocuk sayısının fazlalığı, suçu işleyen kişilerde suçluluk duygusunun oluşmadığını göstermektedir. Suç

işlemesine karşılık suçluluk duygusu yaşamayan kişiler, çoğunlukla bireyci, toplumdaki dışlandığını hissederek kişiler olarak değerlendirilmektedir.

Özgen yaptığı çalışmada, toplumsal yaşamda devamlılığı, insanların toplumsal kurallara uygun yaşamalarına bağlamıştır. Toplumsal kurallar, süreç içerisinde edinilen bilgi ve deneyimler ile oluşmaktadır. İçerisinde din, ahlak ve hukuk kurallarını barındırır. Toplumsal kurallardan sapma, toplumsal kurallara karşı gelme, toplumsal kuralların ihlali suç olarak tanımlanmaktadır. Toplumsal yaşamı desteklemek ve sürdürülebilmek üzere kanun koyucular tarafından suç ve suça karşılık ceza tanımları yapılmaktadır. Suçu oluşturan psikolojik, fiziksel, sosyal çevre gibi birçok faktör bulunmaktadır (Özgen, 2010: 36).

Toplu halde yaşayan insanların yaşantılarını düzenleyen kuralların yanı sıra inanç farkı, sosyal çevre faktörü, maddiyat ve bencilliğe önem verme, kısa yoldan köşeyi dönme arzusu, kişilik sorunları ve hatta iklim şartlarının dahi insanların suç işlemesinde etkisinin olduğu kabul edilmektedir. Özgen çalışmasında suçu oluşturan temel özellikleri aşağıdaki şekilde listelemiştir (Özgen, 2010: 36):

- Suçun evrensel bir niteliği vardır.
- Suç, zaman ve mekanla ilişkilidir. Zamana ve mekana bağlı farklılık gösterebilir.
- Suç, toplumdaki topluma farklı anlamlara gelebilir. Göreceli bir kavramdır.
- Suç, toplumsal bir olgu olarak görülmelidir.
- Suç, insandan kaynaklanır. İnsanın doğaya veya insanın insana karşı ilişkilerinden ortaya çıkar.
- Suç, farklı sosyal hayatlar arasında farklı biçimlere dönüşür.
- Suç, işlevsel yapısından ve sonuçlarından hareketle sadece bir kişiyi değil birçok kişiyi de etkileyen bir davranış süreci olarak ele alınmalıdır (Özgen, 2010: 36).

Suçluluk, kişiyi toplum halinde yaşayan öteki bireylerin karşısına çıkaran bir çatışmanın ürünüdür. Birey, var olduğu toplum içerisinde kendisini herhangi bir

noktada konumlayamamakta, toplumun kendisini dışladığını düşünmekte ve/veya topluma adapte olamamakta; buna karşı bir tepki olarak da suça yönelmektedir (Özgen, 2010: 37).

İnsanın sosyal bir varlık olması nedeniyle sürekli başkalarıyla bir arada yaşama isteği ve tek başına hayatını devam ettirebilmesinin güçlülüğü, başlangıçta küçük topluluklar ve zamanla daha büyük toplulukların oluşmasına neden olmuştur. Toplu halde yasama da, ilişkileri, hak ve hürriyetleri düzenleyici bir takım kuralların konulmasını beraberinde getirmiştir. Her toplumda, toplumun devamlılığının ve düzenin sağlanması için o toplumda yaşayan bireylerin yapmakla yükümlü oldukları görev ve sorumlulukları vardır. Ulutürk suçun evrensel bir olay olduğunu söylemiştir. İnsanlık tarihinin başlangıcından itibaren var olan suçun, sonsuza kadar var olmaya devam edeceğini söyleyen Ulutürk suçu, toplum halinde yaşamının getirdiği sosyal çelişkiler ve uyumsuzluklara bağlamış, bu çelişki ve uyumsuzlukların hiçbir zaman yok olmayacağı için suçun da sonsuza kadar var olacağını belirtmiştir (Ulutürk, 2006: 37).

Dönmezer çalışmasında, suçun önemli bir özelliğinin göreceli olduğunu belirtip, zamana ve mekana göre suçun değişkenlik göstereceğini belirtmiştir. Zaman içerisinde geçmişte suç sınıfına giren bir eylem, başka bir zamanda suç sayılmayabilmektedir. Ancak suçun şekli değişse de, suça ve cezaya karşı duyguların aynı olduğunu belirtmiştir (Dönmezer, 1994: 49).

Sosyolog ve kriminologlar suç olgusundaki artışı başlıca iki nedene bağlamaktadırlar:

1. Suçun artık kazançlı bir iş haline gelmesi ve yakalanma olasılığının da suç türlerine göre değişmekle beraber oldukça azalması;
2. Toplumun gelişme halinde oluşu, kentleşme ve endüstrileşme süreci ile iç göçler. Halkın artık eskisi gibi kanaatkar olmaması, göreceli yoksulluk ve başkasının malına karşı saygının azalması, suçun para sahibi olmak için bir

araç olarak görülmesi sonucunu doğurmuştur. Halkın neme lazım tutumu da suç artışına sebep olmaktadır (Yücel, 1986: 18).

Teknolojik gelişmeler, bilişim çağı, küreselleşme gibi kavramlar, sosyal yaşandığı etkilemekte ve değiştirmektedir. Sosyal yapıdaki olumsuz değişimler suç oranlarında artışa da neden olmaktadır. Konu ile ilgili istatistiksel araştırmaların sonucunda Birleşmiş Milletler (BM)'e bağlı Uluslararası Suç Önleme Merkezi tarafından hazırlanan “Evrensel Suç ve Adalet Raporu” aşağıdaki genellemeleri içermektedir:

- Suç oranlarının 1980’li yıllardaki artışı, 1990’lı yıllarda da artmaya devam etmektedir.
- Dünyadaki büyük kentlerin tamamında, beş yıllık periyotlarla bakıldığında her 3 kent sakininden 2’sinin en az bir kere suç sayılan fiillerin hedefi olmaktadır.
- Dünyada yaşayan insanların her 5 tanesinden 1’i soygun, cinsel suç, saldırı gibi ciddi suçlara uğramaktadır.
- Yasadışı uyuşturucu maddelerinin türleri ve nitelikleri son yıllarda artış göstermiştir (Milli Eğitim Bakanlığı, 2005).

2.2. Kentleşme ve Suç ilişkisi

Kentleşme ve suçluluk arasındaki bağlantı, genel olarak kentlerdeki nüfusun hızlı artmasının suç eylemine zemin hazırlaması ve bu yönüyle suçluları çekmesi şeklinde açıklanmaktadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 3). Ekonominin daha çok kentlerde yoğunlaşması, toplumsal denetimin ve sosyal kontrolün daha az olması, toplumsal bağlılığın zayıflaması sonucu mala karşı suçların artmasını doğurmaktadır (Ayhan ve Çubukçu, 2007: 36).

Kentleşmenin yarattığı kültür değişiminin suçluluğa etkileri aşağıda maddelendirilmiştir:

- Kentleşme kırdan göç eden insanların ferdileşmesi, egoistleşmesi sonucunu doğurur,
- Kentleşme sosyal kontrol mekanizmasını yok eder,
- Kentleşme geleneksel yapı değişimine yol açar,
- Toplumlarda kentleşme, yeni menfaat gruplarının, yeni sınıfsal yapının doğasına yol açar,
- Kentte yerleşik kültür ortamıyla, kente göç edenlerin beraberlerinde getirdikleri kültür arasında çatışma çıkabilir,
- Kentlerde insanları, yeteneklerinin dışında bir hayata özendirecek örnekler, servet farkları ve çeşitli eğlence yerleri vardır (Aksoy, 2007: 14).

Kentleşme sürecinde suçlular arasında gelire ve imkânlarla göre farklılıklar doğabilmektedir. Gecekondu bölgelerinde yaşayan düşük gelirli insanlarla, kentin orta ve yüksek gelire sahip insanların işledikleri suçlar arasında farklılıklar bulunmaktadır. Kentlerde artan suç oranı, kentliler üzerinde korku ve tedirginlik yaratmakta ve günlük yaşamı olumsuz yönde etkilemektedir. Suçun olduğu veya arttığı bölgelerde yaşayan kişilerin, günlük ulaşım tercihlerini de etkilemekte, ticari olarak olumsuzlukların yaşanmasına da yol açmaktadır (Karasu, 2012: 27).

Kentlerdeki artan suç oranları, kentlilerin de üzerinde bir korku yaratmaktadır. Bu korku, kentlilerin günlük yaşamlarına etki etmekte, işe gidiş yolu için farklı yolların tercih edilmesi, alışveriş için farklı cadde ve sokaklara yönelilmesi gibi sonuçlara yol açabilmektedir. Bu durum, var olan ticaret hayatını, tercih edilen güzergahların değişimi nedeniyle etkileyebilmekte, terkedilen güzergahlardaki ticari hayatın azalmasına, kimi zaman yok olmasına neden olabilmektedir (Karasu, 2012: 28).

Hırsızlık, cebir ve şiddet suçları gecekondu bölgelerinde yaşayanlarda, iyi eğitim almış, geliri yüksek olan kişilerde ise beyaz yaka suçları görülmektedir. Son dönemlerde teknolojik imkânların yaygınlaşmasıyla bilişim suçlarında da artış gözlemlenmektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 3-4).

Türkiye 1950-1980 dönemini emek merkezli bir kentleşme süreci olarak yaşarken, 1980 sonrasında ise daha çok sermaye merkezli yaşamıştır. Türkiye’de son yirmi yıllık süreçte, suçların oranında, işleme yöntemlerinde, suç niteliklerinde, suçta kullanılan araçlarda, suça müdahale yöntemlerinde, toplumun suçu algılamasında, devletin suça bakışında, suçun topluma yansımada, suçun cezalandırılması ile ilgili yargılama sürecinin işleyişinde, toplumun yapısında ve yaşayış tarzında meydana gelen gelişmeler ve değişimlere bağlı olarak önemli farklılıkların olduğu görülmektedir. Bu sebepten Türkiye’deki kentleşme ve suç ilişkisini 80 öncesi ve 80 sonrası olarak ayrılması daha iyi bir değerlendirme ortaya koyacağı değerlendirilmektedir (Özgen, 2010: 56-57).

İkinci önemli göç dalgası 1980’li yıllarda liberal ekonomi politikalarının uygulanmaları rehberliğinde dışa açılmanın kentlerde meydana getirdiği cazibe merkezlerinin yaratmış olduğu çekimin yol açtığı hareketliliktedir. Asıl sorunları getiren ise Güneydoğuda meydana gelen çatışma ortamının yaratmış olduğu göç ve kaç hareketleri ve bunların beraberinde taşıdığı sorunlardır. Bu büyük ve dramatik göç dalgaları yaklaşık 10 yıl sürmüş daha sonra çatışma ve güvenlik ortamına bağlı olarak giderek azalmış ve 2000’li yıllarda eski haline dönmüştür. Son göç dalgasını önceki göçten ayıran iki önemli özellik bulunmaktadır: Daha önceki göçler klasik nedenlerle gerçekleşen iradi göçler olduğu halde, 90’larda başlayan göç ve kaç ise gayri idari olarak gerçekleşmiştir. Bu nedenle bu son göç hareketlerine göç ve kaç hareketleri denmektedir (www.tohav.org).

Türkiye’de suçun tarihine bakıldığında, 1980’li yıllara kadar genel olarak bireysel suçların işlendiği, son 30 yılda ise daha örgütlü suçların ortaya çıktığı görülmektedir. Suçlar hem nitelik açısından hem de nicelik açısından artış göstermiştir. Ülkede yaşanan terör olaylarındaki artış, bölgesel terör eylemlerinin önlenmesi ile ilgili çalışmaları ön plana çıkartmış, bu durum diğer suç oranlarının artışına da olanak sağlamıştır. Türkiye’de 2000’li yılların başından itibaren trafik suçlarının ilk sıraya çıktığı görülmektedir. İkinci sırada asayiş suçları, üçüncü sırada kaçakçılık, dördüncü sırada toplumsal olaylar yer almış, beşinci sıraya terör suçları yerleşmiştir. Teknolojik gelişmeler beraberinde teknoloji suçu kavramını da getirmiş,

yeni bir suç türü daha ortaya çıkmıştır (Toplumsal Suç, Suçluluk, Şiddet <http://ymmd.org>).

2.3. Kentsel Mekan ve Suç İlişkisi

Yapılan araştırmalarda kentsel mekânda fiziksel ve sosyal çevrelerin birbirleriyle ve çevresiyle olan ilişkilerinin, mekândaki güvenlik ve suç ile doğrudan ilişkili olduğu görülmüştür (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 4).

İnsanları toplum içinde evinde ve sokakta kendini korkusuz ve güvende hissettirerek, kent sakinlerine rahat bir yaşam sunabilmek gelecekteki güvenli kentlerin oluşturulması büyük önem kazanmaktadır. Kent güvenliğini ortadan kaldıran temel nedenlerden birisi kentsel mekân ve suç arasındaki ilişkiden kaynaklanmaktadır. Bir suçun oluşması için suçlu, mağdur ve mekânın bir arada olması gerekmektedir (Mutlu, 2007: 56-57).

Toplu olarak yaşanan ortamlarda kent güvenliğinin sağlanması için, kentsel suçun sebeplerinin incelenmesi ve olası nedenlerin ortadan kaldırılması için etkin ve sürdürülebilir çözüm önerileri geliştirilmelidir.

Ceylan yaptığı çalışmada kentlerde işlenen suçları incelemiş, sonuç olarak suçların işlendiği kentsel mekanla doğrudan ilişkili olduğunu ortaya koymuştur. Bu konuda yapılan bilimsel araştırmaların tamamında, kentsel mekanın fiziksel ve sosyal özelliklerinin suç işlenmesini zorlaştırabildiği, suçu engelleyebildiği veya tam tersi olarak suçun oluşmasına uygun bir zemin yaratabildiği, suç oluşmasını desteklediği yönünde bir ortak kanı bulunmaktadır (Ceylan, 2012: 12).

Kentsel mekanların bir kısmı, o mekanda suç işlemenin çok kolay olduğu özelliklere sahiptir. Bu alanların genel olarak nüfusun fazla yoğun olduğu alanlar olduğu, yaya trafiğinin fazla olduğu, ticaret ve alışveriş merkezleri gibi yoğunlukların yaşandığı yerler olduğu söylenebilir. “Sıcak noktalar” olarak adlandırılan bu bölgeler,

kentin tamamı düşünülduğünde suçun yoğun olarak işlendiği noktalardır. Ceylan yaptığı çalışmada bu noktaları “suç üreten”, “suç çeken” ve “suç işlenmesini kolaylaştıran” alanlar olmak üzere üç gruba ayırmıştır (Ceylan, 2012: 15).

- Suç üreten alanlar: Genellikle kentin varoşları olarak bilinir. Gidilmekten ve dolaşılmaktan korkulan ve çekinilen bu alanlar, sosyal ve fiziksel anlamda kentten ayrılmışlardır. Terkedilmiş bölgeler, suç oranının yüksek olduğu kimi gecekondu mahalleleri bu alanlara örnek olarak verilebilir.
- Suç çeken alanlar: Kentin cazibe merkezleri bu tip alanlara girmektedir. Ticaretin yoğun olduğu, alışveriş merkezlerinin bulunduğu, yaya trafiğinin çok olduğu kentin düğüm noktaları, bu tür alanlara örnek olarak verilebilir. Özellikle yankesicilik, gasp veya kapkaç suçlarının bu tür alanlarda yoğun bir şekilde işlendiği bilinmektedir.
- Suçun işlenmesini kolaylaştıran alanlar: Yoğun kalabalıkların bir araya gelme ve toplanma mekanları bu alanlara örnek olarak verilebilir. Kalabalık ortamlar, suçun daha kolay işlenmesi için gerekli altyapıyı sağlarlar (Ceylan, 2012: 15).

Suçun birçok boyutu vardır. Mekansal ve polisiye suçlar, kentlerde işlenen suçların en fazlası olarak görülmektedir. Coleman’ın çalışmasında suçun, işlendiği kentsel mekanla doğrudan ilişkisi olduğu belirtilmektedir (Coleman, 2004: 170). Benzer şekilde konu ile ilgili yapılan birçok araştırmada da bu ilişki ortaya konulmuştur. Buna genel olarak “mekan teorisi” denilmektedir ve bu teori suçun gelişiminde öncelikli etmenin mekan olduğunu savunmaktadır (Newman, 1996: 81)

Mekanla suç ilişkisini ortaya koyan nedenlerden birisinin de, suçu işleyecek kişinin suç mekanını özel olarak seçmesi ve önceden belirlemesi olduğu söylenebilir. Bu mekanların suç oranının, kentin diğer mekanlarına göre daha fazla olduğu görülmektedir. Kimi mekanlar, suçun işlenmesi için gerekli kolaylıkları içeren mekanlardır (Kızmaz, 2005: 140).

Hatalı veya eksik kent tasarımları, suç işlenmesine olanak sağlayacak bazı bölgelerin oluşmasına yol açabilmektedir. Kentsel tasarımın bu anlamda önemli olduğu düşünülmektedir. Sorunlu bir tasarım, denetim eksikliklerinin bulunduğu, koruma ve gözetim faaliyetlerinin yapılmasının zor olduğu bölgeler oluşmasına, bu bölgelerde kentsel vandalizmin fazlasıyla yaşanmasına, grafiti gibi sokak sanatlarının bölgede bir korku oluşturmaya yol açabileceği söylenebilir. Bu tarz bölgeler kent halkının doğal gözetiminden, mobese gibi kamera güvenlik sistemlerinden yoksun olacakları için suç işlenmesine çok elverişli bölgeler olacaktır. Aydınlatma eksiklikleri, harap ve terkedilmiş binalar, kentin suç çeteleri ve uyuşturucu satıcıları açısından ideal ortamlar sağlamaktadır.

Suçun bazı mekanlarda yoğunlaşmasının başka bir nedeni de bazı konut veya işyerlerinin hırsızlık yapmaya uygun yerleşim alanlarında bulunması olarak söylenebilir. Özellikle hırsızlığın, maddi durumu iyi insanların yaşadığı bölgeleri seçtiği bilinmektedir (Ataç ve Gürbüz, 2009 :29-30).

2.3.1. Kentsel Tasarımın Suça Etkisi

Bazı araştırmacılar kent tasarımı ve suç arasında ilişki kurulabileceğini belirtmişlerdir. Bu araştırmalara göre suçun kullanılmayan, yalıtılmış ve fonksiyonel olmayan alanlarda ortaya çıktığı, çevre tasarımının suç tipi ve suç oranında belirleyici olduğu, her çeşit suç ve yoksulluk hesaba katıldığında kent tasarımının önemli bir yeri olduğu ve çevresel tasarım ve mimarının suçu etkilediği fikrinin popülaritesini arttırdığını belirtmişlerdir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 5).

Kentsel tasarımdaki hatalardan kaynaklanan suça etki durumlarına bakıldığında, aydınlatmanın yetersiz olduğu bölgeler, giriş ve çıkışların kontrolsüz olduğu mekanlar, yoğun yaya trafiğinin yaşandığı bölgeler, kentin düğüm noktaları, mobese ve güvenlik kameralarının eksikliği, bakımsız ve harap binalar, yıkıntılar, altyapı eksikliğinin yaşandığı bölgeler suç işlemeye daha uygun yerler olarak

görülmektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 5).

2.3.2. Göçün Suça Etkisi

Eski-yeni yerleşmeler ve yasal-yasal olmayan yerleşmeler ve kullanım alanları, suç oluşumuna etki eden mekânsal faktörlerden biri olarak incelenmektedir. Kentleşmenin en önemli sorunlarının başında gelen göç, kentte sağlıksız yapılaşmalara yol açmakta, “gecekondu” veya “varoş” bölgeleri olarak adlandırılan denetimsiz bölgelerin oluşmasına neden olmakta, bunun doğal sonucu olarak kentin suç oranında artış görülmektedir. (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 5).

Türkiye İstatistik Kurumu (TÜİK) 2014 yılı illerin aldıkları göç istatistikleri incelendiğinde, İstanbul’un %16,37 ile birinci sırada göç aldığı, bunu %7,59 ile Ankara’nın takip ettiği, %4,64 ile İzmir’in üçüncü sırada göç aldığı görülmektedir (http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1070). Toplam göçün %1 ve üstüne sahip iller ve göç oranları Tablo 1’de verilmiştir.

Tablo 1: Türkiye Geneli ve İllere Göre Alınan Göç ve Oranları

İller	Göç Alınan Kişi Sayısı	Türkiye Geneline Oranı
Türkiye	2.681.275	
Adana	51.562	% 1,92
Ankara	203.621	% 7,59
Antalya	93.057	% 3,47
Balıkesir	57.551	% 2,15
Bursa	80.717	% 3,01
Çanakkale	27.429	% 1,02
Diyarbakır	36.920	% 1,38
Erzincan	15.450	% 0,58
Erzurum	27.994	% 1,04
Eskişehir	35.927	% 1,34
Gaziantep	46.438	% 1,73
Hatay	32.678	% 1,22
Mersin	55.598	% 2,07
İstanbul	438.998	% 16,37
İzmir	124.439	% 4,64
Kayseri	40.957	% 1,53
Kocaeli	79.697	% 2,97
Konya	55.798	% 2,08
Sakarya	32.701	% 1,22
Samsun	41.057	% 1,53
Tekirdağ	52.994	% 1,98
Trabzon	31.847	% 1,19
Şanlıurfa	35.670	% 1,33
Van	27.587	% 1,03

Kaynak: <http://tuikapp.tuik.gov.tr/adnksdagitapp/adnks.zul?kod=4>

Göç, suç oluşumunda etkisi olan önemli nüfus faktörlerinden bir diğeridir. İstanbul'un eski yerleşim alanlarında suç oranları daha yüksekken, İstanbul'a göçle gelenler sonucu oluşan yeni gecekondular alanlarında suç oranları daha düşüktür (Karasu, 2012: 57).

Ülkemizde kentlere doğru göç edildiği ve kentlerde belli oranlarda nüfus artışının olduğu görülmektedir. Ülkemizde kentlere göçün sebepleri arasında sayılan birçok neden benzerlik gösterse de; İsbir'e göre, bu nedenlerin arasında, "göç etmek eğilimi" de bulunmaktadır (İsbir, 1982: 32). Öte yandan, kentlere göç edenlerin bir kısmına bakılırsa, göçün zorunluluktan meydana geldiği, kentlere göç edenlerden

birçoğunun işsiz kaldığı ve ekonomik kayıplar yaşadığı da gözlenmektedir (Gölbaşı, 2008: 194). Diyarbakır'dan güvenlik nedeniyle göç eden 50 aile ile yapılan görüşmelerde, aile bireyleri, geçimlerinin köyden daha zor olduğunu ve göç ettikleri yerde hiç yardım da görmediklerini belirtmişlerdir (Gölbaşı, 2008: 194). Bursa'da yapılan bir projede incelenen geçmiş yıllara ait toplu polis kayıtlarına göre, en fazla suçun Bursa doğumlular (62244 kişi) tarafından işlendiği ortaya çıkmıştır. Bunu Erzurum (4687), Samsun (3708), Muş (3306), Diyarbakır (2805), İstanbul (1940), Trabzon (1889), Artvin (1774), Balıkesir (1339), Giresun (1252), Kars (1251), Yozgat (1198), Ankara (1028), Siirt (949), Sivas (927) illeri takip etmiştir. Diyarbakır'da TESEV adına yapılan araştırmalarda (Gölbaşı, 2008: 196) görüşülen bir kısım kişiler, göçlerle İstanbul'a suç ihraç edildiğini söylemişlerdir (Derdiman, 2010: 60).

TÜİK'in yayınladığı, 2004-2013 yılları arasında çocuk ceza ve infaz kurumlarına giren hükümlü çocuklara ilişkin istatistikleri Tablo 2'de verilmiştir (http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1070). Tabloya göre 2011 yılına kadar özellikle "Yağma" suçu işlenirken 2012 ve 2013 yıllarında "Hırsızlık" suçunun en çok işlendiği görülmektedir.

Tablo 2: Suç Türüne Göre Çocuk Ceza İnfaz Kurumuna ve Eğitim Evine Giren Hükümlü Çocuklar, 2004-2013

Suç türü	2004	2005	2006	2007	2008	2009	2010	2011 ⁽¹⁾	2012 ⁽²⁾	2013
Öldürme	45	28	17	21	39	34	22	50	11	18
Hırsızlık	51	29	12	47	121	194	160	154	71	118
Irza geçmek	30	20	7	30	7	-	-	-	-	-
Fıili livata	27	14	3	5	28	-	-	-	-	-
Cinsel suçlar	-	-	-	-	-	42	20	9	5	22
Yaralama	7	5	3	14	9	13	17	10	4	7
Yağma	134	94	28	100	171	271	162	127	70	71
Diğer	40	12	8	19	54	98	95	76	21	38
Toplam	334	202	78	236	429	652	476	434	182	274

(1) 2011 yılında suç türü bilinmeyen 8 çocuk toplama dahil edilmiş, oranlarda dahil edilmemiştir.

(2) 2012 ve sonrası yıllar için veri yıl içinde çocuk ceza infaz kurumuna ve eğitim evine giriş yapan çocukları kapsamaktadır.

Kaynak: http://www.tuik.gov.tr/VeriBilgi.do?alt_id=1070

2.3.3. Kent Büyüklüğünün Suça Etkisi

Kent büyüklüğü, suç oluşumunda etkili olduğu düşünülen başka bir faktördür. Büyük şehirler küçük şehirlere göre daha yüksek suç oranına sahiptir. Ancak küçük şehirlerin suç oranı büyüklere göre daha hızlı artmaktadır. Dolayısıyla suç problemi kent hiyerarşisine paralel gitmektedir ve nüfusu 15 binden küçük olan yerleşmeler bu durumdan olumsuz etkilenmektedir (Ataç ve Gürbüz, 2009: 31).

Kent merkezinden uzaklık da suç oluşumunu etkileyen mekânsal faktörlerdendir. Suçun tam olarak kentin coğrafi merkezinde oluşmadığı, merkezden uzaklaştıkça suç oranının arttığı, kamu alanındaki vandalizm araba hırsızlığı oranlarının kent merkezinde yığılma gösterdiği söylenebilir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 6).

2.3.4. Sosyal Donatıların ve Kullanım Yoğunluğunun Suça Etkisi

Kent coğrafyasında yer seçen fonksiyonlar suç oluşumunu etkileyen mekânsal faktörlerden bazılarıdır. Araştırmalara göre donatıdan yoksun olan alanlar suç oranlarını arttırmakta, insanların; özellikle de gençlerin aktivitelerini gerçekleştirdikleri, boş zamanlarını değerlendirebildikleri alanların ve çalışabilecekleri işyerlerinin varlığı suç oluşumunu azaltmada ve engellemede etkili olmaktadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 6).

Kentlerde büyük alışveriş merkezlerinin ve büyük mağazaların açılmasının suç ile iki türlü ilişkisi bulunmaktadır. Daha korunaksız yerlerde yer alan küçük dükkanların ortadan kalkması, bu tür dükkanların soyulması ile oluşan suç azaltmakta, alışveriş merkezleri ile büyük mağazaların güvenlik sistemleri, suç oluşumunu engellemektedir. Buna karşın, küçük dükkanların kapanması, buldukları semt, cadde ve sokaklardaki yaya trafiğini de azaltacak, önceki gibi işlek olmayan bu alanlar, suç işlemeye uygun yeni alanlara dönüşebilecektir (Ceylan, 2012: 39).

Araştırmalar suç oranları yüksek olan ilçelerin İstanbul'un en eski ilçeleri olduğunu ve konut ve ticaret arazi kullanımına sahip iki ilçe dışında tümünün konut kullanımına sahip olduğunu göstermektedir.

Bir alanın kullanım yoğunluğu, suç oluşumunu etkileyen faktörlerden birisi olarak görölmektedir. Günün her saati kullanılan alanlar güvenli olarak tanımlanmış, hareketin çok olduğu bakımsız kamu alanlarının, kullanıcının güvenlik algısını etkilediği belirtilmiştir (T.C. Çevre ve şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 6).

2.3.5. Mimarinin Suça Etkisi

Binalara ilişkin özellikler de suç oranlarını etkilemektedir. Araştırmalar, yüksek yapılar ve asansörlü ve çift koridorlu yapıların düşük ve orta gelir grubu aileler için yüksek suç potansiyeli oluşturduğunu, küçük ve büyük ayrık nizamda yapılaşmış evlerin, bitişik (2'li) ya da teras evlere göre daha savunmasız olduğunu belirtmekte, az katlı yapıların ve mekânsal hiyerarşinin savunulabilir mekan yaratmakta etkili olup; giriş, pencereler ve kat planının gözetim hissini arttırmakta etkili olduğunu ortaya koymuştur (T.C. Çevre ve şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 6).

Doğal gözetimi sağlamak için aydınlatma, sokaktan geçenler, komşular, koruma görevlileri site ve apartman görevlileri araç olarak kullanılmaktadır (Karasu, 2012: 36).

Suçu etkileyen mekânsal değişkenlerden biri de kat yüksekliğidir. Araştırmalar sonucu çok katlı apartmanların tek katlılara göre suça karşı daha savunmasız olduğu ve bu alanlarda suç korkusunun daha fazla yaşandığı ve az katlı yapıların bulunduğu alandaki suç oranının, çok katlı yapıların bulunduğu alana göre daha düşük olduğu saptanmıştır (T.C. Çevre ve şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 6)

2.3.6. Güvenlik Önlemlerinin Suça Etkisi

Geniş alan kaplayan çalılar, ağaçlar gibi engeller saklanma mekânları oluşturması bakımından önem taşımaktadır. Gerçek ve sembolik engeller, güçlü tanımlanmış alanlar ve çevrede oturanların gözetim fırsatlarının artması çevreyi kontrol altına almaktadır. Gizli kameralar suçu önlemede etkili bir yöntemdir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 7).

Caddeler için girişe sembolik veya gerçek engeller konulması gerekmektedir. Bunlar insanlı bekçi giriş kapısı, insansız otomatik bekçi giriş kapısı, açık insansız kapı, sembolik giriş direği, bazı toplumlarda suçu önlemek için kullanılan hız tümseği ve yaya geçidi kaldırım farklılaşmasını içermektedir. Vurgulanan cadde girişleri güvenlik, statü ve cezbedici algının artmasında iyileştirici tasarımlardır. Demir parmaklık değişikliği, güvenlik ve statü ile güvenlik ve güzellik arasında en güçlü ilişkiyi göstermektedir.

İkinci en güvenli ölçüt ise kazık parmaklıklar olarak gösterilmiştir. Özellikle ızgara ve siklon parmaklıklar faydalı güvenlik ölçütü olarak görülse de, insanlar kendilerini güvende hissetmemektedir. Siklon parmaklıklar en düşük statülü güvenlik ölçütü, kazık parmaklıklar ise en yüksek statülü güvenlik ölçütü olarak belirtilmiştir. En güvenli caddeler kaldırım izi ve bunu takiben savunma amaçlı kapısı olanlardır. En az güvenli caddeler ise hiç değişime rastlanmayanlar olarak belirlenmiştir. Caddelerdeki tüm değişiklikler algılama üzerine olumlu etkiler bırakmaktadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 7).

Suç genellikle kentsel alanların sorunu olarak kabul edilmektedir. Kırsal alanlarda daha az suç işlenmesinin nedenleri;

Tablo 3: Kırsal ve Kentsel Alanda Suç İşleme Nedenleri

Kırsal Alanda	Kentsel Alanda
Kırsal alanların köklü geleneklere sahip olması	Geleneksizlik
İnsanların çok genç yaşlarda bu geleneklere saygı duymayı öğrenmesi	Sosyal adaletsizliklerin fazlalığı
Ekonomik dengesizlik	Mal-mülk bolluğunun aşırı isteklere dolayısıyla suça neden olması

Kaynak: T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 7

2.3.7. Suçu Etkileyen Mekânsal Faktörler

Suçu etkileyen mekânsal faktörler Yıldız, Sam ve Bayram (2007) tarafından yapılan araştırmada nüfusun yoğun olduğu yerler, terkedilmiş konutlar, kentin yerleşim tasarımı ve büyüklüğü, yerleşim alanlarının merkeze uzaklığı, kentin cadde ve sokaklarındaki aydınlatma sistemlerinin durumu, otoparklar olarak açıklanmıştır (Yıldız, Sam, Bayram, 2007: 25).

Birçok mekânsal faktör suç işlemeyi etkilemekte veya tetiklemektedir. Bu faktörler ve suçu etkileme gerekçeleri, T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu'nun 2014 yılı raporunda madde madde verilmiştir. Raporunda verilen maddeler ve bu maddelere ilişkin yapılan açıklamalar aşağıda listelenmiştir:

- **Kullanılmayan ve Fonksiyonel Olmayan Alanların Varlığı:** Bu tarz alanlar, denetimin çok az olduğu, hatta olmadığı alanlardır. Güvenlik kameraları veya mobese sistemi kullanılmayan alanlarda olmayacağı için, suç işlemeye elverişli ortamlar yaratırlar.
- **Mekânın Suç Üretmesi:** Terkedilen ev ve binaların çoğunlukta olduğu sokaklar ve mahalleler, zamanla suç mahallerine dönüşmektedir. Toplumdan dışlanmış veya kendine toplumda yer edinemeyen kişiler tarafından yaşam alanı olarak seçilen bu yerler, toplumsal değer ve yargıların geçerli olmadığı, suç ve şiddet kültürünün geçerli olduğu yerler haline gelmektedir. Bu mekânları yaşam alanı olarak seçenler, yasadışı faaliyetlerle uğraşan kişiler olmaktadır (Erman, 2007: 32-33);

- Kentsel Tasarım: Planlaması düzgün yapılmayan, özellikle göçe karşı önceden planlanmış bir kentsel tasarım programına sahip olmayan kentlerde, sosyal ve ekonomik farklılıkların oluşacağı bölgeler olması kaçınılmazdır. Bu farklılıklar da, o bölgede yaşayan insanlar açısından suça yönelme eğilimleri yaratabilir. Ayhan ve Çubukçu, “önemli alanlardaki ışıklandırmayı değiştirmek, kör noktalarda ayna bulundurmak, evsiz insanların uyumaları için oturma sıraları yerleştirmek gibi değişiklikler suçu azaltmada etken iken, kentsel tasarımın suçu kontrol etmedeki gücü daha önemli görülmektedir” diyerek kentsel tasarımın suçu engellemedeki gücünü belirtmişlerdir (Ayhan ve Çubukçu, 2007: 41).
- Kent Mekânı: Kentsel tasarımda olduğu gibi kentin yerleşim alanı, alansal genişliği gibi etkenler, kent içi güvenlik yapısında zafiyetler oluşturacaktır.
- Aydınlatma Elemanları: Yeteri kadar aydınlatılmayan ana ve ara sokaklar, geceleri suç işlemeye uygun ortamlar haline dönüşeceklerdir.
- Sokak Mobilyaları: Banklar, reklam panoları, heykeller, çöp kutuları ve benzeri sokak mobilyaları, şiddet duygularını tatmin etme aracı, anlık saldırı araçları veya bomba vb. terör silahları gizleme amacıyla kullanılabilirlerdir.
- Nüfus Yoğunluğu: Bölgesel nüfus yoğunlukları, kalabalığın yaratacağı psikolojik sorunların (stres, gürültü vb.) nedeni olduğu gibi, sosyal alanların yetersizliği gibi sorunlara da yol açabilmektedir. Bu da, bölge halkının suça eğilimlerini arttırabilmektedir.
- Nüfus Büyüklüğü: Nüfusun çok büyük olması, kent güvenliğinde yetersizliklere yol açacaktır. Fazla nüfusa yeterli iş olanaklarının olamaması durumunda da, ekonomik gerekçeler kullanılarak insanlar suça yönelebileceklerdir.
- Nüfus Karakteristikleri: Bölgesel olarak belirli bir gelir seviyesinin altında bir bölgede yaşamak, hemşeri grupları içerisinde geleneksel yapıya bağlı olarak yaşamaya çalışmak gibi etkenler de mekânsal yapının suç ile ilişkili olduğu kavramlar olarak görülmektedir.

- İkametgâh Sayısı: Yoğun ikametgâh oranının, hırsızlık, gasp vb. suçların oranını etkilediği bilinmektedir.
- Gece/Gündüz Kullanıcı Nüfusu: Özellikle gece nüfusunun fazla olması, gece karanlığının da avantajını kullanarak gasp, kapkaç ve hırsızlık gibi olayların oranını arttırabilmektedir.
- Bir Yerde Oturma Süresi/Kararlı Yapı: Kent halkının uzun süreli ikamet ediyor olması, birbirini tanıyan kitle sayısını da arttıracak için suç oluşumuna engel teşkil edecek bir durumdur.
- Gecekondulaşma: Özellikle kırsaldan kentlere iş umudu ile gelen dar gelirli kişilerin, kent dışı yapılanmalara gitmesi, ekonomik açıdan çözülmesi çok zor olan bir kent sorunu olarak devam etmektedir. Gecekondu bölgeleri, ekonomik sıkıntılar, sosyal yaşam ve eğitim açısından gerekli altyapıya sahip olamadığı için, bölge halkını suç işlemeye yönlendirebilmektedir.
- Göç: Kırsaldan kentlere genellikle iş bulma amacıyla insanların gelmesi olarak bilinen göç, göç eden insanların ekonomik durumları, eğitim durumları ve önceden edindikleri sosyal yaşamı kent yaşamına uyumlandıramamalarından kaynaklı bir şekilde suça yönlendiren bir etken olarak görülmektedir.
- Eski/Yeni Yerleşim Yerleri: Kentlerin özellikle eski yerleşim yerleri, iç ve dış turizm açısından çokça kullanılmakta, dönem dönem nüfus yoğunlukları yaşamaktadır. Artan nüfus ile birlikte suç oranı da yükselebilmektedir.
- Kent Büyüklüğü: Alansal olarak büyük yer kaplayan kentlerde, suçu engelleyecek önlemlerin alınması da zorlaşmakta, güvenlik güçleri yetersiz kalabilmektedir.
- Kent Merkezi Büyüklüğü: Büyük kent merkezleri, kalabalık nüfuslarından da kaynaklı şekilde kapkaç, yankesicilik, dolandırıcılık, gasp gibi suçlara uygun bir ortam oluşturmaktadır.
- Kent Merkezine Uzaklık: Kentlerin özellikle merkezlerinde güvenlik kameraları ve mobese sistemleri daha yoğun olarak kullanılmaktadır.

Dolayısıyla kent merkezine uzak noktalarda güvenlik açıkları oluşabilmekte, bu da suç işleme olasılıklarını yükseltmektedir. Ayhan ve Çubukçu da yaptıkları araştırmada kent merkezine uzaklığın suç oranını arttırdığını, ancak bazı suçların (Vandalizm, araba hırsızlığı vb.) kent merkezlerinde daha yoğun yaşandığını belirtmişlerdir (Ayhan ve Çubukçu, 2007: 42).

- Park Alanlarının Varlığı: Yeterli güvenlik personeline sahip olmayan park ve bahçeler, suç işlemenin kolay olduğu alanlar olarak görülebilir.
- Boş Konut Birimlerinin Varlığı: Boş konutlar uyuşturucu kullanımından kaçırma ve saklama olaylarına varıncaya kadar birçok suça yataklık edebilecektir. Boş konut birimlerinin suçla ilişkisi Ayhan ve Çubukçu (2007: 43) tarafından da vurgulanmıştır.
- Trafik Sıkışıklığı: İş yaşamından, günlük yaşamdan yeterince stres yüklenen insanlar, yoğun trafik ortamlarında suç işlemeye daha fazla meyilli olmaktadır. Trafik sıkışıklığı insanlarda gerginliğin artmasına, suç teşkil edebilecek olayların çıkmasına neden olarak gösterilebilir.
- Kalabalık Toplu Taşıma Araçları: Kent içi ulaşımda yetersiz araç sayısından kaynaklanacak şekilde toplu taşıma araçlarının haddinden fazla yolcu alması, stresi ciddi oranda arttıracak bir neden olarak görülmektedir.
- Cadde Düzenlemeleri: Kentsel planlamada uygun şekilde yerleştirilemeyen cadde ve sokaklar, özellikle geceleri birer suç mekânına dönüşebilmektedir.
- Koruma Görevlilerinin Varlığı: Özellikle büyük kentlerde, kent dışı alanların korunması için yeterli güvenlik görevlisi olmaması, suç oranını arttıran bir neden olarak görülmektedir.
- Duvar/Çit/Demir Parmaklık Gibi Engeller: Kentsel mekanlarda kullanılan duvar, çit, demir parmaklık gibi engeller bir taraftan suç işlemeyi önleyici tedbirler olarak görülürken, diğer yandan suça yönelen kişiler açısından korunak amaçlı da kullanılabilir.
- Pencere Kilitleri/Pencere Izgaraları/İç Menteşeler: Suç işlemeye yönelen kişiler açısından caydırıcı bir özelliği olduğu düşünülmektedir.

- Hırsız Alarm Sistemleri: Caydırıcı bir önlem olarak kullanılan hırsız alarm sistemleri, suçun oluşmasını engelleyen bir araç olarak değerlendirilmektedir.
- Kırık Pencereler: Kırık bir camın uzun bir süre yenilenmediği binalarda, cam kırma eğilimi olan kişiler tarafından diğer camların da kırılması, kırık cam yüzünden diğer camları kırma güdüsünü arttırdığı şeklinde değerlendirilebilir. Bu durum genelleştirilerek suç ve ceza ilişkisinin yeterli olmadığı durumlarda kişilerin cezaya yönelme eğilimlerinin artabileceği söylenebilir.
- Kır/Kent Ayrımı (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 7-8)

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

KENTLERDE SUÇ ORANINI AZALTMAK İÇİN UYGULANACAK YÖNTEMLER

Dünya üzerinde artan nüfus, beraberinde birçok sorunu da getirmektedir. Özellikle kentsel mekanlarda sürekli artan suç oranları, toplumsal yaşamı olumsuz yönde etkilemektedir. Suçun oluşmasını önlemek için gerekli tedbirleri almak, toplumların öncelikli sorunlarından biri haline gelmiştir. Suç olgusu tüm dünya ülkeleri açısından çözümü zor bir sorun olarak görülmektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 9).

Suç oranlarında yaşanan artışlar, beraberinde mücadele yöntemlerini yenileme, değiştirme ve geliştirme zorunluluğunu da getirmiştir. Suç ile başa çıkmak, suçun oluşumunu önlemek için dünyanın birçok ülkesi bilimsel araştırmalar yapmakta, bu konuya büyük yatırımlar yapmaktadır. İnsanın kendini yaşarken güvende hissetmesi yaşam kalitesi açısından çok önemlidir. Kentlerin yaşanılabilir bir yer olması, kentlilere güvenilir yaşam alanları oluşturması bu anlamda önemli görülmektedir. Güvenilir ortamlar yaratmanın öncelikli yolu, suçun oluşumunu engelleyebilecek önlemleri baştan alabilmektir. Olası suçlara karşı güvenlik politikaları geliştirmek ve uygulamaya sokmak da büyük önem taşımaktadır (Ayhan ve Çubukçu, 2007: 45).

Suçla mücadele sadece devlet tekelinde olmayan ve toplumun tüm kesimlerini yakından ilgilendiren bir olgudur. Suçun önlenmesi kavramından en dar anlamıyla anlaşılan suçluların yakalanıp adalete teslim edilmesi olsa da aslında konu çok yönlü ele alınması gereken, disiplinler arası çalışmayı ve kurumsal işbirliklerini gerektiren bir öneme sahiptir (Ceylan, 2012: 27).

Suçla mücadele, sadece güvenlik kuvvetleri ile yapılabilecek bir şey değildir. Etkin mücadelenin birinci koşulu, toplumsal mücadeleden geçmektedir ve bunun için toplumun iyi bir şekilde organize olması, bilinçlendirilmesi, suç ile mücadele yolunda

çalışan kolluk kuvvetlerine sahip çıkması gereklidir. Suçu oluşmadan önleme en önemli konudur ve bunun için suç oluşma olasılığının önceden tahmin edilebilmesi, tanımlanabilmesi ve riskleri ortadan kaldıracak önlemlerin alınması gereklidir. Suçun önlenmesi kavramı suç önleme stratejilerini, suçluluğu önlemeyi hedefleyen politikaları ve suçluların yeniden topluma kazandırılmasını içermektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 9-10).

Suç önleme yaklaşımlarının ve programlarının amaçları Tablo 4’de görülmektedir.

Tablo 4: Suçu Önleme Yaklaşım ve Programların Amaçları

Suç Önleme Yaklaşımları	Suç Önleme Programları
Suçun ortadan kalkması veya azalması	Kentsel suça karşı caydırıcı plan uygulanması
Suçla ilgili kaygıların ve suç mağduru olma korkusunun ortadan kalkması veya azalması	Kolaylıkla mağdur olma riski yüksek kişileri bilgilendirmesi
Vatandaşın kendini koruma arzusunun ve toplumsal sorumluluk bilincinin geliştirilmesi	Bütün toplumun suça karşı bilgilendirilmesi, önlem alınması
Suçun meydana getirebileceği olumsuz etkilerin en alt seviyeye çekilmesi	Suçtan zarar gören mağdurlara her türlü yardım ve destekte bulunulması
Toplumsal barışın sağlanması	

Kaynak: T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 9.

Tablo 4’de belirtilen yaklaşımların gerçekleştirilebilmesi için;

- Verilerin toplanması: Suçluların var olan durumları, suçların boyutları ile ilgili verilerin toplanması,
- Tespit ve Analiz: Suçun oluşmasını yaratan fiziki durumu tespit etmek, suçun işlenmesini kolaylaştıran nedenleri ortaya koymak,
- Sistemik çalışma: Suçları sınıflandırmak, suçun işlenmesine olanak sağlayabilecek nedenleri tespit etmek ve önlemek ile ilgili araçları belirlemek, alınabilecek önlemlerle ilgili sistemik çalışma yapmak,
- Uygulama: En uygun ve uygulanabilir çözümleri belirlemek, ekonomik açıdan gereklilikleri tespit etmek, en ekonomik çözümü seçmek ve uygulamaya koymak,

- Raporlamak: Elde edilen sonuçların incelenmesi, değerlendirilebilmesi ve deneyimlerin paylaşılabilmesi için raporlama yapmak

Suç oranlarındaki artış ile birlikte önleme, mücadele taktik ve teknikleri de çeşitlenerek değişmekte olup aşağıdaki şekilde sıralanabilir: (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 9-10).

3.1. Sosyal ve Kültürel Önlemler

Sosyal yapıda güvenliğin sağlanması, suçun önlenmesi, sağlık, aile yaşantısı, eğitim, barınma ve çalışma gibi günlük ihtiyaç olan kısımlarda sosyal gelişim programları ve politikaları geliştirilmelidir. Suç faktörleri incelendiğinde madde bağımlılığı, eğitim olanakları, aile ve sosyal çevre, suçu oluşturan en önemli faktörler olarak görülmektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 10)

Yoğun suç işlenen bölgelerde sosyal önleyici çalışmalar olarak; eğitim ve kültürel ihtiyaçların giderilmesi, ekonomik yaşamın güçlendirilmesi, yerel hizmetlerin daha iyi sağlanması, alkol ve uyuşturucu madde kullanımının önlenmesi amacıyla bilgilendirmenin artırılması, halkın yerel toplulukla olan bağının güçlendirilmesi sayılabilir (Mutlu, 2007: 56).

Gençlerin spor ve serbest zaman değerlendirme aktivitelerine önem vererek, polisiye birimler ile olan ilişkilerini geliştirmek gibi faaliyetler suç oranını azaltıcı etkenler olacaktır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 10).

3.2. Ekonomik Önlemler

Ekonomik yapıdaki karışıklıklar ve gelir dağılımı dengesizliği suç ve şiddet oranını etkileyen unsurlardan kabul edilmektedir.

Özellikle günümüzde kentlerde yaşanan yoksulluk ve işsizlik suçu tetiklemektedir. Bunun için yoksulluk ve işsizliğin en aza indirilmesi konusuna önem verilmeli ve etkili çalışmalar geliştirmeli, buna yardımcı olacak diğer etkenlerde kuvvetlendirilmelidir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 10-11).

3.3. Demografik Önlemler

Kentsel suçu, ortaya çıkış nedenlerinden en etkili olan nüfus hareketi (göç) ve bunun yanı sıra doğum/ölüm arasındaki oran etkilemektedir. Demografik yapı içerisinde yapı suçun oluşmasında diğer önemli etkenlerdendir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 11).

3.4. Mekansal Önlemler

Suçun oluşmasını etkileyen mekânsal faktörler incelendiğinde, suçu oluşturabilen birçok faktörün bulunduğu görülmektedir. Bu faktörlerden öne çıkanlar kentin büyüklüğü, tasarım eksiklikleri, doğal gözetim noktalarında eksiklikler, boş ve harap konutların varlığı, yaya trafiğinin yoğunluğu, kent merkezlerine uzak yerleşim mekanları, aydınlatma konusunda yetersizlikler sayılabilir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 11).

Kentsel mekânda suça neden olan faktörlerin belirlenerek mevcut durum analizi yapılması ve yere özel suç engelleme yöntemlerinin tespit edilmesi önemlidir.

İstatistiksel analiz sonuçları dikkate alındığında aşağıdaki sonuçlara varılmıştır:

- Plancıların farklı fonksiyonların mekân üzerindeki yer seçimine karar verirken konut kullanımıyla ticaret birimlerinin entegrasyonuna dikkat etmesi suç oluşumunun azaltılması açısından önemlidir.

- İnsanların boş zamanlarını değerlendirebilecekleri rekreasyon alanlarının da yeterli büyüklükleri sağlanması ve insanların kolayca ulaşabilecekleri şekilde düzenlenmesi de suç oranlarının azaltılmasında etkili olacaktır.
- Fonksiyonların yer seçimi kullanım yoğunluğunun artırılması bakımından da önem taşımaktadır.
- Doğal gözetimin mümkün olduğu alanların oluşturulması da suç oluşumunu azaltacak başka bir etmendir. Doğal gözetimi arttırmak için rekreasyon alanları ve ticaret birimlerinin araç olarak kullanılmasının yanı sıra kat planlarından binaların konumlandırılmasına kadar olan alt ölçek kararlar önem taşımaktadır.
- Binaların pencereyi yüzeylerinin cadde istikametine bakması ve mümkün olduğu kadar penceresiz cepheye yer verilmemesi suç oluşumunu azaltacaktır.
- Toplu taşıma durak noktalarının belirlenmesi de suç oluşumunu azaltmakta değerlendirilebilecek bir kriter olup, mekanın ıssızlaşmasının önüne geçilmesi ve mekanın doğal gözetime olanak vermesinin sağlanması amacıyla araç olarak kullanılabilir.
- Duvarlar saklanma mekânları oluşturması ve kaçış fırsatlarını arttırması nedeniyle suç oranlarını arttırmaktadır. Dolayısıyla duvar yapımına ilişkin gerekli önlemlerin alınması suç oranlarını azaltacaktır.
- Demir parmaklık kullanımı suçu cezbetmektedir. Demir parmaklıkla korunan alanlar suç işlemeye eğilimli olanlarda, daha fazla değerli eşyaya rastlanacağı düşüncesini oluşturmakta ve bu alanların hedef alınmasına neden olmaktadır.
- Ekonomik statü ise suç oluşumunda önemli etkisi olduğu saptanan başka bir faktördür. Ekonomik kutuplaşmalara ve dengesiz gelir dağılımlarının oluşumuna imkân vermeyecek bir planlama anlayışı izlenmelidir.
- Suç oranlarının azaltılması karakol noktalarının yer seçimiyle değil, devriye ekiplerinin yer seçimi ve güçlendirilmesiyle ilişkili olarak değerlendirilmelidir. Planlama çalışmalarında alınacak plan kararları ve plan notlarında bu konuda gerekli düzenlemelerin yapılması sonucunda suç

oranlarında önemli azalmalar kaydedilmesi beklenmektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 11-12).

3.4.1. Polisin Suç Önlemedeki Rolü

Güvenli kent planlamasına yönelik alınan mekânsal kararların güvenlik güçleri ile desteklenmesi gerekmektedir. Bu nedenle özellikle kentin gündüz yaya ve taşıt trafiği açısından yoğun kesimlerinde, gece ise tenhalaşan ve suçun gerçekleşmesine fırsat veren alanlarda, yani suç analizlerinden çıkan sonuçlara göre belirlenen alanlarda devriye ekiplerinin artırılması, vatandaşların kendilerini baskı altında hissetmeyeceği şekilde güvenlik kulübelerinin konumlanması, kentsel mekânda suçu azaltmaya yardımcı olacaktır (Karasu, 2012: 39).

Suç önleme süreci, ele alınması düşünülen sorunun ciddiyeti ve boyutlarının değerlendirilmesi, hangi yöntemlerle (sosyal veya konumsal önleme) mücadele edilmesi gerektiği konusunda bir takım çalışma ve planları gerekli kılmaktadır (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 12).

Bazı çalışmalarda suç önleme sürecinin beş aşamadan oluştuğu belirtilmektedir. Bunlar:

1. Verilerin toplanması ve sorunun tespit edilmesi,
2. Verilerin analiz edilmesi,
3. Önleyici güvenlik tedbirlerinin gözden geçirilmesi ve planlanması,
4. En uygun planın seçilmesi ve uygulanması,
5. Sonuçların takip edilmesi ve gerekli değerlendirmelerin yapılması, şeklinde ifade edilmektedir.

Polis ve diğer kamu kurum ve kuruluşları halkın daha geniş ve zengin katılımını teşvik etmediği ve bunu başarmadığı sürece kamu düzenini sağlama ve suç kontrol etme konusunda sıkıntılar yaşanacaktır.

Son dönemlerde suçla mücadelede etkili olan, "Toplum Destekli Polislik" toplumun desteğinin alınması açısından öne çıkmaktadır. Toplum Destekli Polislik uygulaması, kamu düzeni ve asayişin sağlanması sorumluluğunu, polis ile vatandaşlar arasında paylaşmayı hedeflemektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 12).

3.4.2. Bilgi Teknolojileri ve Suç Önlemede Kullanımı

Teknolojik gelişimler, büyük miktarda verilerin depolanmasını ve sorgulanmasını olanaklı kılmaktadır. Bilgisayar sistemleri ve uygun yazılımlar ile suç ve suçlu veri bankaları oluşturulabilmektedir. Kentlerde suç oranını düşürebilmek, suçun oluşumunu engelleyebilmek üzere bilgisayar donanım ve yazımlarından yararlanılmakta, mobese, coğrafi bilgi sistemleri, araç takip sistemleri, güvenlik kameraları gibi teknolojik araçlarla toplanılan bilgiler büyük veri havuzlarına aktarılarak gerektiğinde sorgulanabilir yapılar oluşturulmaktadır. Bilgi teknolojilerinin suçun önlenmesi ve azaltılması ile ilgili olarak kentlerde kullanılmasının yararlı olacağı düşünülmektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 13).

3.4.3. Coğrafi Bilgi Sistemi (CBS)

Coğrafi Bilgi Sistemleri, kent yerleşimlerini vektörel olarak saklayabilen, görselleştirerek sayısal harita durumuna getirebilen bilgisayar donanım ve yazılımlarının bütününe verilen genel bir addır. Kent Bilgi Sistemleri içerisinde tapu ve kadastro amaçlı kullanımın dışında, itfaiye hizmetlerinden güvenlik sistemlerine kadar sayısal haritalar üzerinden hizmet vermektedir. Kentlerin bölgesel olarak izlenmesi açısından Coğrafi Bilgi Sistemlerinin önemli olduğu, özellikle suç oranının yüksek olduğu yerlerle ilgili yeni projelerin üretilmesinde büyük fayda yarattığı düşünülmektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 13).

3.4.4. Suç Haritaları ve Suç Analizi

Haritaların suçun analizi çalışmalarında kullanılması ve suç istatistiklerinin analiz edilerek, bu sayede suçun önlenmesi açısından önemli olan diğer sistemlerden birisidir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 13).

3.4.5. Kent Bilgi Sistemi

Kent Bilgi Sistemi, kentin otomasyonu olarak da adlandırılabilir. Yerel ve merkezi kent yönetimlerinin bilgisayar destekli yönetim ihtiyaçlarını gidermek üzere tasarlanan bilgisayar donanımları ve yazılımları bileşenlerinden oluşan bir sistemdir. Kent ile ilgili her türlü bilgi depolanabilmekte, sorgulanabilmekte ve özet raporlarla yönetsel kararların alınmasına yardımcı olabilmektedir. Yerel yönetimler açısından bakıldığında Kent Bilgi Sisteminin en önemli faydalarından birinin e-belediye hizmeti olduğu görülmektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 13).

3.4.6. Mobese

Mobil Elektronik Sistem Entegrasyonu (MOBESE), öncelikli olarak güvenlik güçleri için tasarlanmış bir teknolojidir. GPRS teknolojisi ile uydu haberleşmesini kullanan MOBESE, Kent Bilgi Sistemleri ile entegre çalıştırılarak kent içi güvenliği üst noktaya çıkarmayı sağlamıştır. Özellikle suçun oluşumunu caydırıcı bir etki gösterdiği, yapılan araştırma ve istatistiklerle kanıtlanmıştır. Sürekli gözlem sağlayan MOBESE sistemleri, kent güvenliği açısından en önemli bileşen durumuna gelmiştir. (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 14).

MOBESE sistemi kendi içinde araç takip, CIS, karar destek sistemlerini de içermekte olup, kaydedilen veriler yerel ve ulusal sorgulama sistemi üzerinden sorgulanabilmektedir.

3.4.7. Ceza İnfaz Kurumlarının Suçun Önlenmesindeki Rolü

Suç sonrası infazın gerçekleştiği yerler olan ceza infaz kurumlarının bugünkü anlayışa göre sadece suçun cezasının çekildiği yerler olarak değil hükümlülerin sosyalleşmesini sağlayan, eğitim, iyileştirme ve rehabilitasyon hizmetlerinin verildiği yerler olduğunu söyleyebiliriz (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 14).

3.4.8. Denetimli Serbestlik Hizmetlerinin Suçun Önlenmesindeki Rolü

Denetimli serbestlik hizmetlerinde cezaların amacı suçun yeniden islenmesini engelleyerek masum (bir defalık tedbirsizlikten dolayı yargılanan) insanları kötülüklerden uzaklaştırmanın sonucu olarak ceza sisteminin amacı toplumun suçluluğa karşı tepkisini yönlendirmek için kullanıldığı yargılama biçimlerinin ve kurumların toplamı olarak belirtmektir. Bu sistemin en önemli etkenleri yasa ve yargılama heyeti ve güvenlik güçlerinin hizmetleridir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 14).

Son zamanlarda ceza infaz kurumu yerine denetimli serbestlik, suçluyu toplum içerisinde tutarak, ona bazı sorumluluklar ya da şartlar yüklemek suretiyle, topluma yeniden kazandırmayı amaç edinilmiştir.

3.4.9. Kırık Pencere Teorisi Açısından Suçun Önlenmesi

Kırık pencereler teorisi öncelikli olarak suçların birbiri ile ilişkisi anlamına gelmektedir. Sürekli kentsel bakım ve kontrolün gerektiğini, bakımsızlıktan oluşacak düzensizliğin suç oluşumunu destekleyeceğini ifade etmektedir. Bu teori kısaca “bir binanın pencere camlarından biri kırık ve yerine yenisi takılmadıysa, diğer pencere camlarının da cam kırılmaya eğilimi olanlar tarafından kırılacağını” ifade etmektedir. Başka bir deyişle oluşan bir suç yeterli ceza göremediye veya suçu oluşturacak nedenler ortadan kaldırılamadıysa, devamında oluşabilecek bir suçu tetikleyecektir.

Kırık bir cam bile, diğer camların da kırılmaya uygun olduğunu gösteren bir işaret olarak algılanacaktır (Ayhan ve Çubukçu, 2007: 46).

Kırık Pencereler Teorisi, kentin resmi ve özel tüm birimleri tarafından bilinçli bir şekilde değerlendirmeye alınır, kent halkı da bu konuda bilinçlendirilirse, uygulamada suç oluşumunu engelleyecek önemli bir adım atılmış olur (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 14-15).

3.5. Kurumlar Arası İşbirliği

Suçla mücadele bir tek kurumun sorumluluğu altında değildir. Bu nedenle tüm kurum, kuruluş ve toplumun suçla mücadelede sorumluluğu vardır ve sorunun çözümünde işbirliğine gidilmesi zorunludur.

İçişleri Bakanlığının koruyucu, önleyici hizmetleri yürütmesi, Adalet Bakanlığının infaz sürecinde hükümlülerin yeniden topluma kazandırılmaları amacıyla iyileştirme çalışmalarını yürütmesi, bu yolla yeniden suç işlemenin önüne geçilmesi ve bu çalışmalar yapılırken iyileştirme sürecinde görev üstlenen kurumların işbirliği yaparak kendi görev alanlarıyla ilgili çalışmalarını etkin olarak yürütmesi verilebilecek örneklerdendir.

Dolu ve arkadaşlarının (2012) yaptıkları çalışma, suçun önlenmesine ilişkin birtakım öneriler içermektedir. Bu önerilere göre;

- Mahalle kültürü, suçu öncelikli olarak engelleyecek bir yapıda olmalıdır. Mahallede olan kavgaya müdahale etme noktasındaki birinci görev mahalleliye düşmeli, suçu öncelikle mahalle yapısı önlemelidir.
- Suçun kontrolünde ve önlenmesinde sivil ve kamu kuruluşları arasındaki işbirliği büyük önem taşımaktadır. Madde bağımlılığı ile ilgili üretilebilecek sosyal projeler, bu projelerin desteklenmesi ve hayata geçirilmesi ancak bu işbirliği ile sürdürülebilir bir başarıya ulaşacaktır.

- Belediye tarafından kentin terk edilmiş ev ve apartmanlarının yıkılması, madde bağımlılarına ve satıcılarına yaşam alanı bırakmayacaktır.
- Kentin kolluk kuvvetlerinin kent içi devriyelerinin artırılması, suçun önlenmesine ilişkin önemli bir adım olarak görülmektedir (Dolu ve ark. 2012: 53).

Suçla mücadelede işbirliği yapması gereken kurumlar olarak, Adalet, İçişleri, Milli Eğitim ve Sağlık Bakanlıkları sayılabilir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 15).

3.6. Halkın Katılımı

Kentlinin kentsel suçlar konusunda bilinçlendirilmesi, uygulamaların sürdürülebilirliği açısından önem taşımaktadır. Bu nedenle kentlinin sürece katılımı gerekmektedir (T.C. Çevre ve Şehircilik Bakanlığı Proje Değerlendirme Kurulu Raporu, 2014: 15).

Yine bu konuda toplum desteğinin alınması ve özellikle sivil toplum kuruluşlarının bu sürecinde bir parçası haline getirilmesini sağlayacak politikaların üretilmesi suçla mücadelede önemli faktörlerden birisidir.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

ARAŞTIRMA

3.7. Araştırmada Kullanılan Yöntem

Araştırmada, incelenmek istenen sorun iki boyutlu olarak ele alınmıştır. Birinci boyut çocuk suçlu ve hükümlülerin tutulduğu cezaevinde görev yapan Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri olarak seçilmiştir. Araştırmanın ikinci boyutunu cezaevinde yatan tutuklu veya hükümlü çocuklar oluşturmaktadır. Her iki grup üzerine ayrı ayrı anketler uygulanmış, elde edilen veriler SPSS 16.0 programı ile analiz edilmiştir. Anket katılımcı sayısının azlığı, standart veri analiz yöntemlerinin dışında bir yöntemin izlenmesini zorunlu kılmış, sorular tek tek ele alınarak analizler yapılmıştır.

3.8. Örneklem Belirleme

Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu örneklem olarak seçilmiştir. Araştırmanın yapılmış olduğu Mart 2015 tarihi itibarı ile toplam 102 çocuk suçlu/hükümlünün bulunduğu cezaevinde toplam 31 kişi üzerinde anket çalışması yapılabilmektedir. Diğer çocuk suçlu/hükümlüler anket çalışmasına katılmayı kabul etmemişlerdir. Ankete katılanlarla yapılan görüşme sırasında edinilen bilgiye göre, bir çoğunun konuyu ciddiye almadığı, önemsemediği, eğitimsizliklerinin ortaya çıkmasını istemedikleri gibi nedenler ortaya koydukları öğrenilmiştir.

Kurumda çalışan 33 personel ve 31 tutuklu/hükümlü çocuk ile anket çalışması yapılmıştır. Örneklem sayısı, çalışmanın sınırlarını belirlemiştir. Ankara ili sınırları içerisinde Adalet Bakanlığı'na bağlı, çocuklar ve gençler için sadece "Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu" bulunmaktadır. Örneklem sayısı, bu nedenle sınırlı tutulmak zorunda kalmıştır.

Çocuk tutuklu/hükümlülerle yapılan anket çalışmasında, ankete katılanların eğitim düzeylerinin çok düşük olması, okuma ve algılama boyutlarında yaşanan yetersizlikler yüzünden, katılımcıların yaklaşık yarısına sorular sesli olarak okunmuş, verdikleri yanıtlar anket formlarına işlenmiştir.

3.9. Araştırma Sonuçları ve Değerlendirme

Araştırma “Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri” ile yapılan anket verileri ile “Çocuk Suçlu veya Hükümlüler” ile yapılan anket verilerinden oluşmaktadır. Verilerin analizi ile elde edilen sonuçlar, yorumları ile birlikte bu bölümde yer almaktadır.

3.9.1.Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri Anketinden Elde Edilen Bulgular

Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu’nda görev yapan 33 Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlisine Ek-1’de yer alan anket uygulanmıştır. Anket iki bölümden oluşmaktadır. Birinci bölümde demografik veriler ile birlikte mesleki bilgiler ve çocuk suçlu/hükümlülerle önceden çalışıp çalışmadıkları yer almaktadır. İkinci bölüm 4 alt gruba ayrılmıştır. Buradaki sorular ile “kişileri suça yönlendiren nedenler”, “Şehirlerde suç oranının yüksek olma nedeni”, “Suçu azaltmak ve oluşumunu engellemek için gerekli önlemler”, “Kentleşme ve suç ilişkisi” konularında, aktif olarak ilgili kurumda görev yapan Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri’nin görüşleri alınmaya çalışılmıştır.

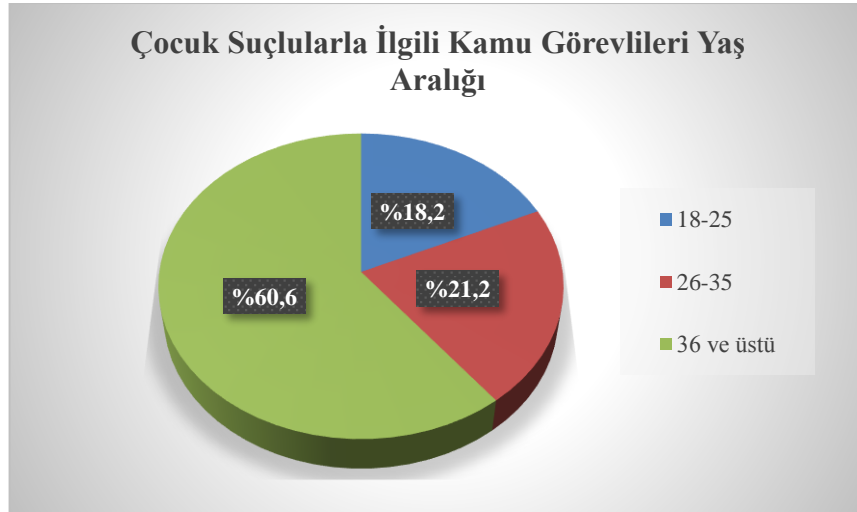
3.9.1.1 Demografik, Mesleki ve Deneyim İstatistikleri

a) Yaş Aralığı Analizi

Tablo 5: Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri Yaş Aralığı İstatistiği

	Frekans	Yüzde
18-25	6	18,2
26-35	7	21,2
36 ve üstü	20	60,6
Toplam	33	100,0

Tablo 5’de yer alan ankete katılan kişilerin yaş aralıkları incelendiğinde, 36 yaş ve üstünün %60,6’lık oran ile en fazla olduğu görülmektedir. 25 yaş ve altında bulunan çocuk suçlularla ilgili kamu görevlileri sayısının azlığı ise dikkati çekmektedir. Yaş aralığı istatistiksel sonuçları Şekil 1’de görülmektedir.

Şekil 1: Anket Uygulanan Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlilerinin Yaş Aralığı Oranları

b) Cinsiyet Analizi

Tablo 6: Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri Cinsiyet İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Erkek	17	51,5
Kadın	16	48,5
Toplam	33	100

Tablo 6’da ankete katılan Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlilerinin cinsiyete göre frekansları ve yüzdeleri görülmektedir. Katılımcıların %51,5’inin erkek, %48,5’inin bayan olması, anket sonuçlarına her iki cinsiyete ait eşit oranda bakış açısı getirmesi açısından önemli bulunmuştur. Cinsiyet oranları Şekil 2’de görülmektedir.

Şekil 2: Anket Uygulanan Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlilerinin Cinsiyete Göre Dağılımları

c) Eğitim Durumu

Tablo 7: Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri Eğitim Durumu İstatistiği

	Frekans	Yüzde
İlkokul	2	6,1
Lise	3	9,1
Üniversite ve üstü	28	84,8
Toplam	33	100

Tablo 7’de ankete katılan kişilerin eğitim durumları görülmektedir. Bu tablonun gösterdiği en önemli sonuç, katılımcıların %84,4 ile büyük bir oranının üniversite ve üstü eğitim düzeyine sahip olmasıdır. Bu durumun, anket ile elde edilmek istenen kent-suç ilişkisini ortaya koyma amacına yönelik olmak üzere, oldukça önemli olduğu düşünülmektedir. Katılımcıların eğitim durumu oranları Şekil 3’de verilmiştir.

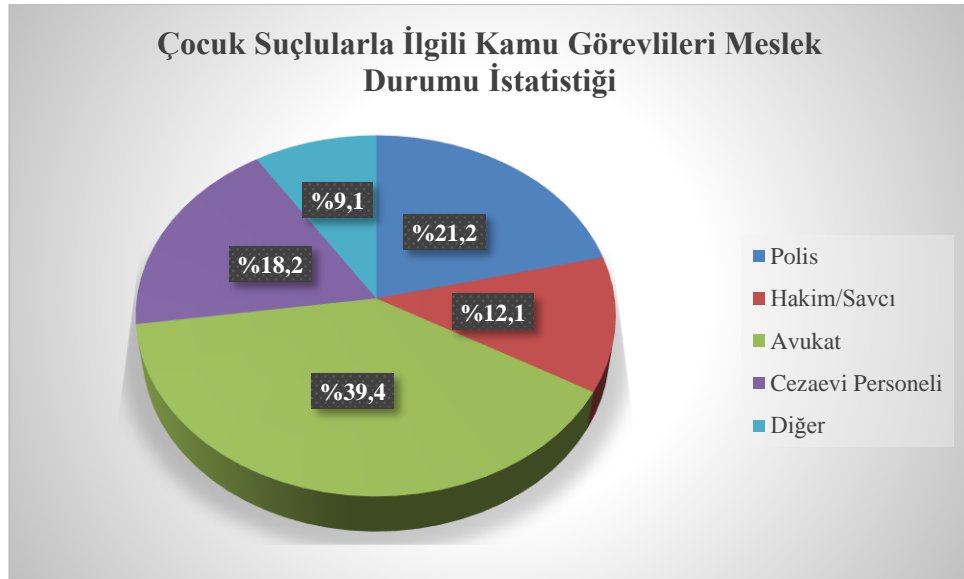
Şekil 3: Anket Uygulanan Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlilerinin Eğitim Durumuna Göre Dağılımları

d) Mesleği

Tablo 8: Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri Meslek Durumu İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Polis	7	21,2
Hakim/Savcı	4	12,1
Avukat	13	39,4
Cezaevi Personeli	6	18,2
Diğer	3	9,1
Toplam	33	100

Tablo 8’de ankete katılan kişilerin meslek durumları incelenmiştir. Katılımcıların %39,4 ile büyük bir oranının avukat, %21,2 oranında Hakim/Savcı olduğu görülmektedir. En az meslek grubunu %9,1 ile cezaevi personeli oluşturmaktadır. Katılımcıların meslek durumu oranları Şekil 4’de verilmiştir.

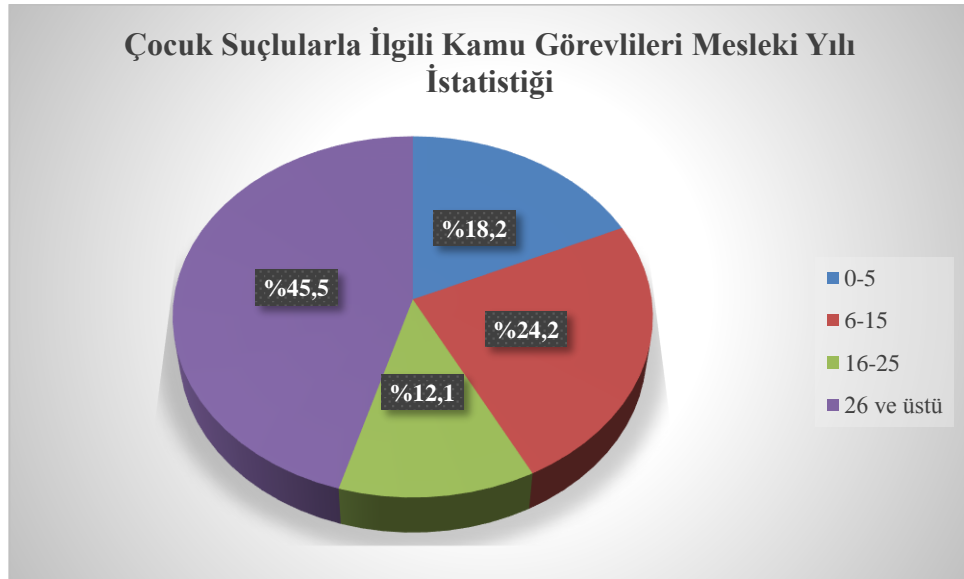
Şekil 4: Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlilerinin Meslek Durumuna Göre Dağılımları

e) Meslekteki Yılı

Tablo 9: Çocuk Suçlarıyla İlgili Kamu Görevlileri Meslekteki Yılı İstatistiği

	Frekans	Yüzde
0-5	6	18,2
6-15	8	24,2
16-25	4	12,1
26 ve üstü	15	45,4
Toplam	33	100

Tablo 9’da ankete katılan kişilerin meslekteki yıl durumları görülmektedir. Bu tablonun gösterdiği en önemli sonuç, katılımcıların büyük bir oranının %45,4 ile 26 yıl ve üstü olduğu görülmektedir. Katılımcıların mesleki yıllarının en az olduğu grup ise %12,1 ile 16-25 yıl grubunda olan kişilerdir. Katılımcıların mesleki yıl durumu oranları Şekil 5’de verilmiştir.

Şekil 5: Anket Uygulanan Çocuk Suçlarıyla İlgili Kamu Görevlilerinin Meslekteki Yıllara Göre Dağılımları

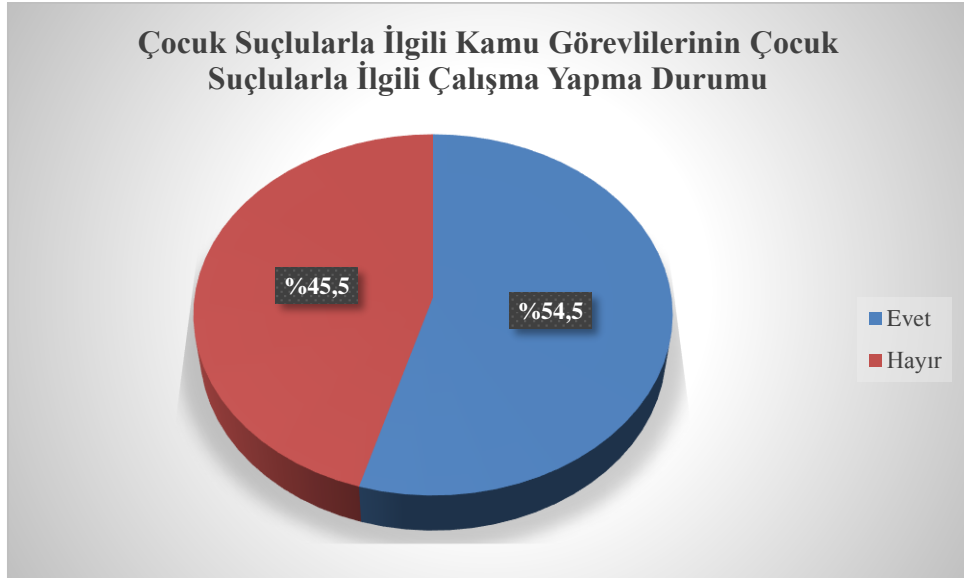

f) Çocuk Suçlarıyla İlgili Çalışma Yapma Durumu

Tablo 10: Çocuk Suçlarıyla İlgili Kamu Görevlileri Çocuk Suçlarıyla İlgili Çalışma Yapma Durumu İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Evet	18	54,5
Hayır	15	45,5
Toplam	33	100

Tablo 10’da ankete katılan kişilerin çocuk suçlarıyla ilgili çalışma yapma durumları görülmektedir. Bu tabloda, toplam 33 katılımcıdan, 18 kişisi evet yanıtını verirken 15 kişi hayır yanıtını vermiştir. Katılımcıların çocuk suçlarıyla ilgili çalışma yapma durumu oranları Şekil 6’da verilmiştir.

Şekil 6: Çocuk Suçlarıyla İlgili Kamu Görevlilerinin Çocuk Suçlarıyla İlgili Çalışma Yapma Durumu İstatistiği

3.9.1.2 Kentleşme ve Suç İstatistikleri

a) Kişileri Suça Yönlendiren Nedenler

Tablo 11’de kişileri suça yönlendiren maddeler incelenmiştir.

Tablo 11: Kişileri Suça Yönlendiren Nedenler

	Çok Önemli		Önemli		Kararsız		Önemli Değil		Hiç Önemli Değil	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1.İşsizlik	24	72,7	7	21,2	1	3,0	1	3,0	0	0
2.Eğitimsizlik	26	78,8	6	18,2	1	3,0	0	0	0	0
3. Maddi yetersizlik	13	39,4	18	54,5	1	3,0	1	3,0	0	0
4. Medyanın kişisel gelişime olumsuz etkisi	7	21,2	15	45,5	6	18,2	4	12,1	1	3,0
5. Devletin asayiş koruma konusunda yetersiz olması	8	24,2	13	39,4	7	21,2	4	12,1	1	3,0
6. Sosyal devlet anlayışının günlük yaşama yetersiz yansımaları	9	27,3	10	30,3	8	24,2	5	15,2	1	3,0
7. Siyasi otoritenin yetersizliği	12	36,4	10	30,3	5	15,2	5	15,2	1	3,0
8. Aile içi şiddet	15	45,5	16	48,5	1	3,0	1	3,0	0	0
9. Arkadaş çevresi	18	54,5	13	39,4	2	6,1	0	0	0	0
10. Namus meseleleri	11	33,3	19	57,6	1	3,0	1	3,0	1	3,0
11 Kolay yoldan para kazanma arzusu	16	48,5	12	36,4	1	3,0	4	12,1	0	0
12. Şehrin stresli ve karışık ortamı	9	27,3	13	39,4	6	18,2	5	15,2	0	0
13. Töreler	15	45,5	9	27,3	5	15,2	3	9,1	1	3,0
14. İdeolojik nedenler	8	24,2	17	51,5	4	12,1	4	12,1	0	0
15. Suç şebekelerinin ağına düşmek	14	42,4	15	45,5	3	9,1	1	3,0	0	0
16. Uyuşturucu madde bağımlılığı	18	54,5	11	33,3	2	6,1	1	3,0	1	3,0

Tablo 11 incelendiğinde, ankete katılan çocuk suçlularla ilgili kamu görevlilerinin, ankette yer alan soruların çoğuna “çok önemli” yanıtı verdikleri görülmektedir. Özellikle Eğitimsizlik, İşsizlik, Uyuşturucu madde bağımlılığı, Arkadaş çevresi, Aile içi şiddet, Kolay yoldan para kazanma arzusu ve Maddi yetersizlik maddelerine katılımcıların %50’sinden fazlası “Çok önemli” demiştir. “Medyanın kişisel gelişime olumsuz etkisi” sorusunda ise “Önemli” yanıtı “Çok Önemli” yanıtından daha fazla çıkmış, katılımcılardan yarısına yakınının bu konuda “Kararsız” oldukları veya önemli bulmadıkları sonucuna ulaşılmıştır.

Tablo 11’e göre %78,8 ile “Eğitimsizlik”, suça yönlendiren en büyük etken olarak görülmektedir. Eğitimsizliğin çocukların üzerinde suça yönelme açısından bu kadar büyük bir oranda olması, devlet eliyle eğitim yönünde önemli adımların atılması gerekliliğini de ortaya koymaktadır. Benzer şekilde %72,7 ile “İşsizlik” ikinci sırada yer almaktadır. Bu konunun da muhatabının devlet olduğu düşünülmektedir. Ya kırsaldan kente göç akımını engelleyecek yerel önlemler alınmalı, ya da göç eden kişiler için de istihdam olanakları artırılmalıdır.

Suçta yönlendiren nedenlerle ilgili %87’nin üstünde katılımcı “Uyuşturucu madde bağımlılığı”nı göstermektedir. Uyuşturucu maddelerin çocuk yaşta kişilere satışının engellenmesi ile ilgili olarak, kent yönetimlerinin, siyasi otoritenin ve devlet yapısının önemli görevleri bulunmaktadır.

Arkadaş çevresinin kişiyi suça yönlendirmedeki etkisinin sorulduğu 9. soruya verilen yanıtlar incelendiğinde %94 gibi çok büyük bir oranda katılımcıların bu soruya “Çok önemli” veya “Önemli” yanıtını verdikleri görülmüştür. Tez kapsamında kişileri suça yönlendiren nedenlerin başında yetişme çağında kişinin çevresinde bulunan kişilerden, özellikle arkadaşlardan fazlasıyla etkilendiği belirtilmektedir. Bu noktada anket sonuçları ile tez araştırma sonuçları birbirini destekler niteliktedir.

Tablo 11’deki sonuçlarda “Aile içi şiddet” sorusuna katılımcıların tamamına yakını “Çok önemli” veya “Önemli” demişlerdir. Ancak çocuk suçlularla yapılan anket çalışmasında, katılımcıların çok küçük bir kısmı aile içi şiddet gördüklerini

söylemişlerdir. Bu noktada çocuk suçlularla ilgili kamu görevlileri ile çocuk suçlular arasında görüş farklılığı ortaya çıkmıştır.

Çocuk suçlularla ilgili kamu görevlilerine uygulanan anketin 12. sorusunda “Şehrin stresli ve karışık ortamı”nın kişileri suça yönlendiren bir neden olup olmadığı sorulmuştur. Bu soruya katılımcıların %39,4’ü “Önemli”, %27,3’ü “Çok önemli”, %18,2’si “Kararsız” yanıtlarını vermişler, 5 kişi ise “Önemli değil” seçeneğini işaretlemişlerdir. Kentsel yapının stres ile ilişkisine çocuk suçlularla ilgili kamu görevlilerinin bakış açısı, bu tez kapsamında savunulan konulara yaklaşık bir sonuç verirken, tam bir örtüşme sağlanmadığı görülmüştür.

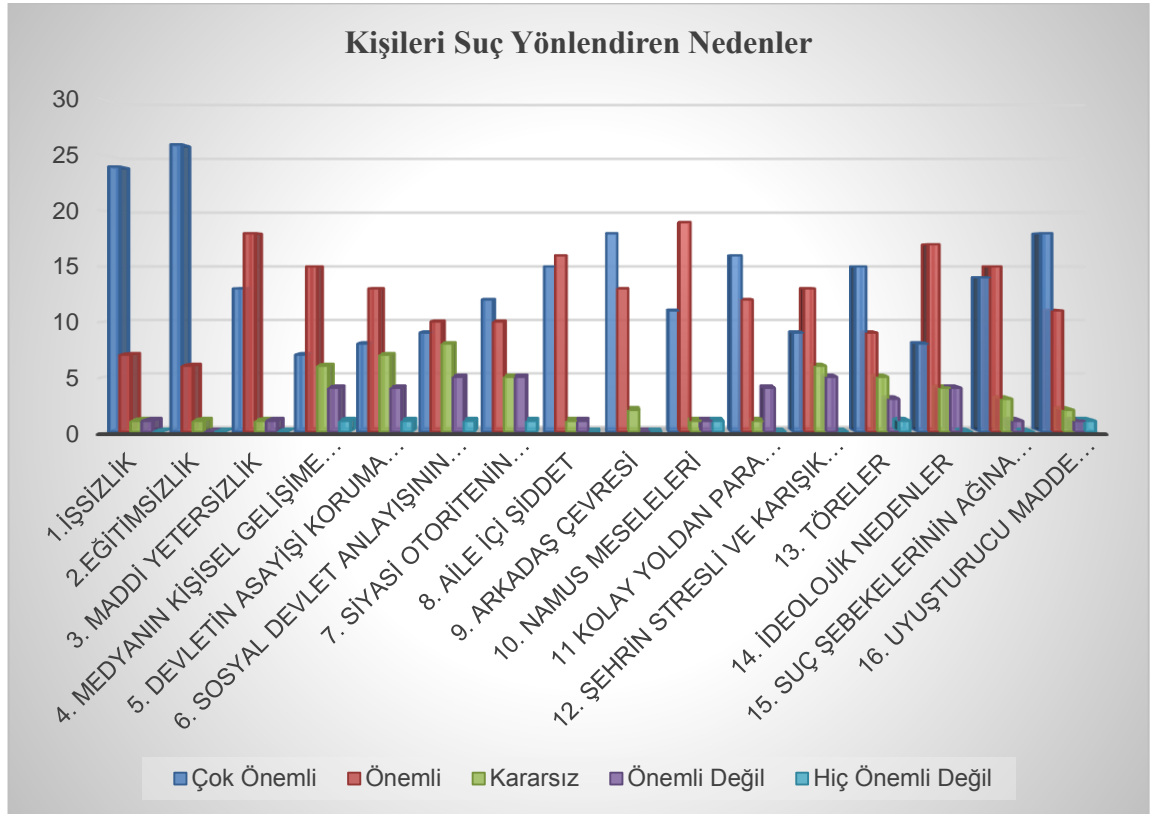
“Töre”lerin suça yönlendirme nedeni ile ilgili 13. soruda ise büyük bir çoğunluk “Çok önemli” yanıtını vermiştir. Kentleşme kavramının önemli bir sorunu olarak görülen göçün, göç eden kişilerin töresel inançlarını da kent ortamlarına aktardıklarını, bunun da suça yönlendiren bir neden olduğunu yapılan araştırmalar göstermektedir. Çocuk suçlularla ilgili kamu görevlilerinin yaklaşımı da bu araştırmaları destekler boyuttadır.

“Sosyal devlet anlayışının günlük yaşama yetersiz yansımaları” ile ilgili 6. sorunun suça yönlendirme nedeni olarak önemli bulunup bulunmadığına bakıldığında, katılımcılardan yarısının “Çok önemli” veya “Önemsiz” yanıtını verdikleri, ancak kalan yarısının ise “Kararsız, önemli değil” dedikleri, bir katılımcının ise bu konuyu “Hiç Önemli” bulmadığı görülmektedir. Tez kapsamında kentleşme ile birlikte yaşanan en önemli sorunlardan birinin, kentin kırsalı ile merkezi arasında sosyal farklar olduğu belirtilmektedir. Çocuk suçlularla ilgili kamu görevlilerinin yaklaşık yarısının bu düşüncüyü tam olarak paylaşmadıkları görülmektedir. “Siyasi otoritenin yetersizliği” sorusuna verilen yanıtlar üzerinden %67’ye yakın katılımcı konuyu “Çok önemli, önemli” şeklinde ifade ederken, kalan %33’e yakın katılımcının konu ile ilgili “kararsız” olduğu veya “önemli” bulmadığı görülebilmektedir.

Çocuk suçlularla ilgili kamu görevlileri açısından “Namus meseleleri” de suça yönlendiren önemli bir neden olarak ortaya konulmuştur. Üç kişi dışında tüm katılımcılar bu konuyu “Çok önemli” veya “Önemli” bulmuşlardır.

“Devletin asayiş koruma konusunda yetersiz olması” ile ilgili soruya verilen yanıtlara göre %21,2 oranında “Kararsız”, %12,1 oranında da “Önemli değil” yanıtlarının çıkması, adalet personelinin kendi içinde devleti eleştirmeme yaklaşımı olarak görülmüştür.

Suçta yönlendiren nedenlerin toplu halde histogram şeması, Şekil 7’de verilmiştir.

Şekil 7: Kişileri Suça Yönlendiren Nedenler

b) Şehirlerde Suç Oranının Daha Yüksek Olmasının Nedenleri

Tablo 12’de şehirlerde suç oranının daha yüksek olmasının nedenleri incelenmiştir.

Tablo 12: Şehirlerde Suç Oranının Daha Yüksek Olmasının Nedenleri

	Çok Önemli		Önemli		Kararsız		Önemli Değil		Hiç Önemli Değil	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Nüfusun kalabalık olması	11	33,3	15	45,5	3	9,1	4	12,1	0	0
2. Gelir dağılımı arasındaki uçurumun çok yüksek olması	13	39,4	16	48,5	2	6,1	0	0	2	6,1
3. Suç işleyen kişinin gizlenme olanaklarının daha yüksek olması	10	30,3	12	36,4	7	21,2	3	9,1	1	3,0
4. Hayat pahalılığı	12	36,4	17	51,5	2	6,1	1	3,0	1	3,0
5. Kötü çevre ve arkadaşlıklar	12	36,4	18	54,5	2	6,1	1	3,0	0	0
6. Şehirlere göç edenlerin şehir hayatına uyum sağlayamaması	10	30,3	15	45,5	5	15,2	3	9,1	0	0
7. Gecekondu yerleşim alanlarının kontrol edilemiyor olması	8	24,2	19	57,6	4	12,1	2	6,1	0	0
8. Plansız şehircilikten kaynaklanan kontrolsüz bölgelerin oluşması	5	15,2	16	48,5	9	27,3	2	6,1	1	3,0
9. Kolluk kuvvetlerinin yetersizliği	5	15,2	14	42,4	9	27,3	4	12,1	1	3,0
10. Şehrin stresli ve düzensiz yaşamı	4	12,1	20	60,6	6	18,2	3	9,1	0	0

Tablo 12’de öncelikli olarak dikkati çeken, çocuk suçlularla ilgili kamu görevlilerinin 10 soruluk bu bölümde “Önemli” seçeneğini daha fazla işaretlemiş olmalarıdır.

Ankete katılan çocuk suçlularla ilgili kamu görevlileri, “Nüfusun kalabalık olması”nın şehirlerde suç oranını yükselten bir neden olarak %79 oranında “Çok önemli” ve “Önemli” görmüşlerdir. Kalabalık nüfusun suça etkisinin olmadığını belirten %12’lik bir kesimin olması da dikkat çekicidir. Tez kapsamında nüfus

yoğunluğu ile suç oranı arasındaki ilişkinin çocuk suçlularla ilgili kamu görevlileri üzerinde yapılan anketle örtüştüğü görülmektedir.

Şehirlerde suç oranının daha yüksek olmasının nedeni olarak “Gelir dağılımı arasındaki uçurum”u gören kişilerin oranı da %87 gibi büyük bir orandır. Katılımcıların büyük çoğunluğu bu soruya “Çok önemli” veya “Önemli” yanıtını vermişlerdir. Gelir dağılımı arasında uçurum olmasının suça yönelten önemli bir neden olduğu konusunda tezde araştırılanlar ile anket arasında tam bir uyum olduğu gözlenmiştir.

Şehirlerde “suç işleyen kişinin gizlenme olanaklarının yüksek olması” ile ilgili soruya verilen yanıtlar incelendiğinde, %65 civarında katılımcının bu konuyu da “Çok önemli” veya “Önemli” olarak işaretlediği, buna karşılık %21’lik bir kesimin bu konuda kararsız olduğu görülmektedir.

Şehirde suç oranının yüksekliğini “Hayat pahalılığı”na bağlayan katılımcı sayısının %87 gibi bir oranı vardır. Çocuk suçlularla ilgili kamu görevlileri, hayat pahalılığının da şehirlerde suç oranını yükselten bir neden olarak görmektedirler.

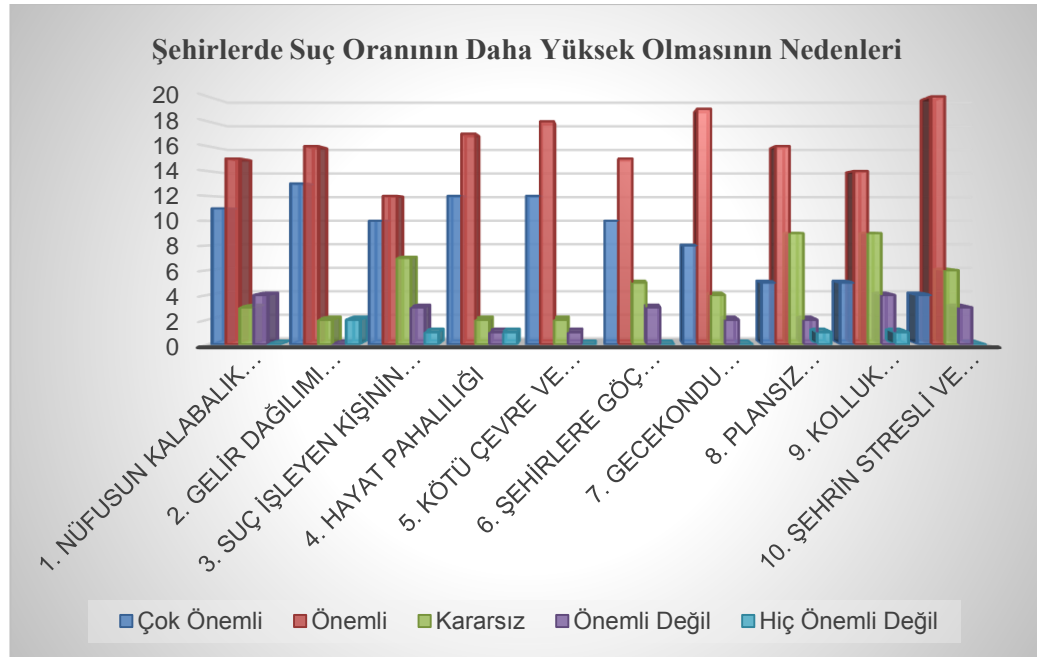
“Kötü çevre ve arkadaşlıklar” ile ilgili 5. soruya verilen yanıtlara göre, anket katılımcılarının neredeyse tamamı bu konuyu “Çok önemli” veya “Önemli” olarak işaretlemişlerdir. Sadece bir katılımcı bu konuya “Önemli değil” şeklinde yaklaşmış, iki katılımcı da “Kararsız” kalmıştır. Tez kapsamında arkadaş çevresinin kişiyi yönlendirmesi açısından önemli olduğu vurgusu ile anket sonuçları birbirini tamamlamaktadır.

Göç ile şehir hayatına uyum sağlayamama konusunda katılımcılar %75 civarında konunun “Önemli” veya “Çok önemli” olduğunu belirtmişlerdir. Diğer katılımcılar bu konuda “Kararsız” kalmışlar, üç katılımcı ise bu konuyu “Önemsiz” bulmuşlardır.

“Gecekondu alanlarında güvenlik eksikliği” ile ilgili 7. soruya verilen yanıtlar da, çocuk suçlularla ilgili kamu görevlilerinin bu konuya büyük oranda katıldığını göstermektedir. %82’ye yakın bir oranda katılımcı, bu konuyu “Önemli” veya “Çok önemli” bulmuştur.

“Plansız şehircilikten kaynaklanan kontrolsüz bölgeler” ile ilgili soruda ise katılımcıların %27’si kararsız kalmış, %9’u da bu konuyu “Önemli değil” veya “Hiç önemli değil” şeklinde yanıtlamıştır. Tez kapsamında plansız şehirciliğin suç oranını arttırdığı ile ilgili araştırma sonuçları ile anket sonuçları bu noktada farklılıklar göstermiştir. Benzer şekilde “kolluk kuvvetlerinin yetersizliği” sorusuna da katılımcıların %37’ye yakın bir bölümü “Kararsız, önemli değil, hiç önemli değil” yanıtlarını vermişlerdir.

Şehir yaşantısının stresli ve düzensiz olmasının suç oranının yüksekliğine neden olarak gösterilmesini %73 katılımcı “Önemli” veya “Çok önemli” bulmuştur. Bu konu da tezde araştırması yapılan şehir yaşantısının stresi ile suç ilişkisinin varlığını destekleyen bir sonuç olarak görülmektedir. Şehirlerde suç oranının daha yüksek olmasının nedenleri ile ilgili genel grafik, Şekil 8’de görülmektedir.

Şekil 8: Şehirlerde Suç Oranının Daha Yüksek Olmasının Nedenleri

c) Suçu Azaltmak ve Oluşumunu Engellemek İçin Alınabilecek Yöntemler

Tablo 13’de suç azaltmak ve oluşumunu engellemek için alınabilecek önlemler incelenmiştir.

Tablo 13: Suçu Azaltmak ve Oluşumunu Engellemek İçin Alınabilecek Önlemler

	Çok Önemli		Önemli		Kararsız		Önemli Değil		Hiç Önemli Değil	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Adalet sisteminin sosyal devlet anlayışıyla uygun duruma getirilmesi	18	54,5	12	36,4	2	2,61	0	0	1	3,0
2. Adalet sisteminin hızlandırılması	22	66,7	10	30,3	0	0	1	3,0	0	0
3. Ceza ve yaptırımların ağırlaştırılması	21	63,6	7	21,2	2	2,61	2	2,61	1	3,0
4. Kolluk kuvvetlerinin sayısının artırılması	10	30,3	9	27,3	9	27,3	4	12,1	1	3,0
5. Kolluk kuvvetlerinin yetkilerinin artırılması	10	30,3	12	36,4	5	15,2	4	12,1	2	2,61
6. Eğitim	24	72,7	9	27,3	0	0	0	0	0	0
7. İşsizliğin azaltılması	22	66,7	11	33,3	0	0	0	0	0	0
8. Asgari geçim standartlarının artırılması	18	54,5	11	33,3	2	2,61	1	3,0	1	3,0
9. Kentlere göçün engellenmesi	7	21,2	13	39,4	5	15,2	5	15,2	3	9,1
10. Spora yatırım yapılması, çocuklara yönelik uygun şartlarda spor kursları açılması	11	33,3	15	45,5	4	12,1	3	9,1	0	0
11. Devletin çocuklara yönelik park, bahçe, lunapark, vb. imkânlarını artırması	12	36,4	14	42,4	4	12,1	3	9,1	0	0
12 Çocuklara yönelik sinema, tiyatro, sirk gibi imkânların artırılması	14	42,4	14	42,4	5	15,2	0	0	0	0

Suç azaltmak, suç oluşumunu engellemek üzere çocuk suçlularla ilgili kamu görevlilerine sorulan 12 soru incelendiğinde, “Eğitim” %72,7’lik “Çok önemli” yanıtı ile ilk sırada yer almaktadır. Bunu %66,7 katılımcı ile “Adalet sisteminin

hızlandırılması”, %63,5 ile ceza ve yaptırımların ağırlaştırılması, %54,5 ile “Adalet sisteminin sosyal devlet anlayışıyla uygun duruma getirilmesi” ve “Asgari geçim standartlarının arttırılması” takip etmektedir.

Ceza ve yaptırımların ağırlaştırılması ile ilgili soruya %84’ün üzerinde katılımcının “Çok önemli” veya “Önemli” yanıtını vermiş olması dikkat çekici bulunmuştur. Cezayı önlemek üzere ceza oranlarının yükseltilmesi, caydırıcı bir etki oluştursa bile, suçu oluşmadan engelleyebilecek projeler üzerine yoğunlaşılmasının daha etkili olacağı düşünülmektedir. Artan cezaların, suç işlemeyi alışkanlık haline getiren kişiler üzerinde etkisinin çok yüksek oranda olmayacağı bilinen bir gerçektir.

Katılımcıların suçu azaltmak ve oluşumunu engellemek için alınması gereken önlemlerle ilgili “Eğitim” seçeneğine, %100’ünün “Çok önemli” ve “Önemli” yanıtı vermiş olmaları, eğitim konusunun önemini bir kez daha vurgulaması açısından önemli bulunmuştur.

Katılımcıların %40’a yakınının “Kentlere göçün engellenmesi” ile ilgili soruya verdikleri yanıt “Kararsız, Önemli değil, Hiç önemli değil” olmuştur. Bu durum, tezin muhtelif bölümlerinde yer alan, göç edenlerin suç işleme oranı ile kent yaşayanlarının suç işlemi oranı arasındaki ilişkinin düşüklüğünü açıklayan bir sonuç ortaya koymaktadır.

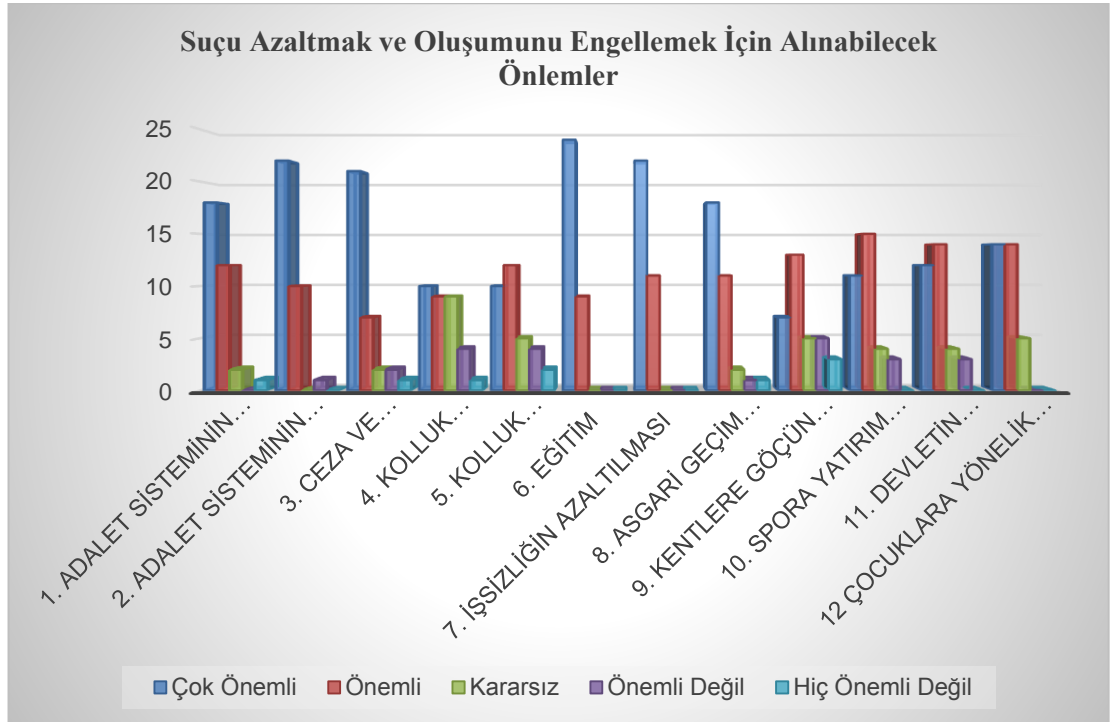
Konu ile ilgili kolluk kuvvetlerinin yetki ve sayı olarak arttırılmasını öneren 4. ve 5. sorulara verilen yanıtların oransal olarak birbirine yakın sonuçlar vermesi, katılımcıların %60’a yakın bir bölümünün bu sorulara “Çok önemli” veya “Önemli” yanıtlarını vermeleri, buna karşılık yaklaşık %40’lık bölümünün bu konulara “Kararsız” veya “Önemsiz” olarak yaklaştığı görülmüştür. Suçun engellenmesi ile ilgili sadece kolluk kuvvetlerinin yetersizliği konusunda yapılan araştırmalarla anket sonuçları birbirini destekler boyutta çıkmıştır.

Kişileri suça yönelten en önemli etkenlerin başında ekonomik faktörler gelmektedir. Geçim sıkıntısı, özentisi, daha kolay yoldan para kazanma gibi etkenler,

kişileri suça yönlendiren önemli etkenlerdir. Bu anlamda “Asgari geçim standartlarının arttırılması” sorusuna anket katılımcılarının %88’e yakın bir oranda “Çok önemli” veya “Önemli” yanıtlarını vermiş olmaları, konunun önemine ilişkin önemli bir bulgu olarak görülmektedir. Tezde araştırılan ve savunulan düşünceler ile anket sonuçlarının birbirini desteklediği görülmektedir. Bu soruya verilen yanıt ile “işsizliğin azaltılması” sorusuna verilen yanıtların, birbiriyle tutarlı olması da, anket katılımcılarının konuya verdikleri önemi bir kez daha göstermektedir.

Katılımcıların büyük bir çoğunluğu, suçun engellenmesi ile ilgili “spor yatırımları”, “çocuklara yönelik park, bahçe vb. yatırımlar” ile “çocuklara yönelik sinema, tiyatro vb. imkânların arttırılması” sorularına “Çok önemli” veya “Önemli” yanıtını vermiş olmaları, tezin bütününde savunulan görüşlere uygun şekilde çıkmıştır.

Suç azaltmak ve oluşumunu engellemek için alınabilecek önlemlere verilen yanıtların toplu grafiği, Şekil 9’da verilmiştir.

Şekil 9: Suçu Azaltmak ve Oluşumunu Engellemek İçin Alınabilecek Önlemler

d) Kentleşme ve Suç İlişkisi

Tablo 14’te kentleşme ve suç ilişkisi ile ilgili anket sorularına verilen yanıtların frekans ve yüzde değerleri verilmiştir.

Tablo 14: Kentleşme ve Suç İlişkisi

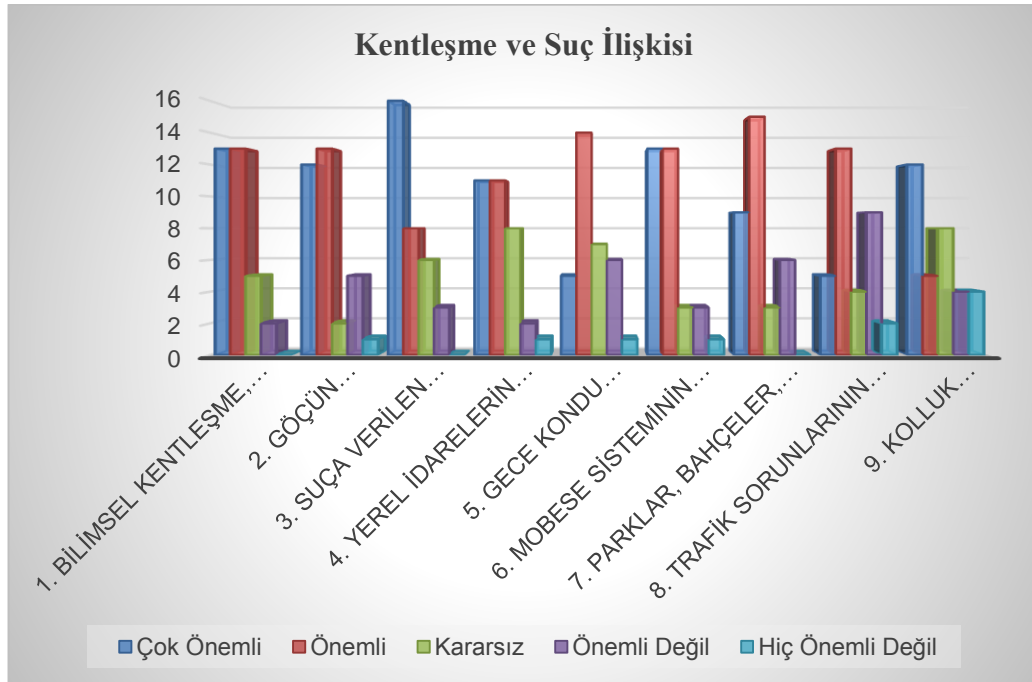
	Çok Önemli		Önemli		Kararsız		Önemli Değil		Hiç Önemli Değil	
	f	%	f	%	f	%	f	%	f	%
1. Bilimsel kentleşme, suç oranını azaltır.	13	39,4	13	39,4	5	15,2	2	6,1	0	0
2. Göçün engellenmesi, suç oranını azaltır.	12	36,4	13	39,4	2	6,1	5	15,2	1	3,0
3. Suça verilen cezaların ağırlaştırılması, suç oranını azaltır.	16	48,5	8	24,2	6	18,2	3	9,1	0	0
4. Yerel idarelerin kontrol ve denetim yetkilerinin artırılması, suç oranını azaltır	11	33,3	11	33,3	8	24,2	2	6,1	1	3,0
5. Gece kondu bölgelerinin yıkılması, suç oranını azaltır.	5	15,2	14	42,4	7	21,2	6	18,2	1	3,0
6. Mobese sisteminin yaygınlaştırılması, suç oranını azaltır.	13	39,4	13	39,4	3	9,1	3	9,1	1	3,0
7. Parklar, bahçeler, kütüphaneler gibi sosyal yaşam kalitesini arttıran alanların artırılması, suç oranını azaltır	9	27,3	15	45,5	3	9,1	6	18,2	0	0
8. Trafik sorunlarının çözülmesi, suç oranını azaltır	5	15,2	13	39,4	4	12,1	9	27,3	2	6,1
9. Kolluk kuvvetlerinin yetkilerinin artırılması, suç oranını azaltır	12	36,4	5	15,2	8	24,2	4	12,1	4	12,1

Tablo 14 genel olarak incelendiğinde, anket katılımcılarının %60’ya yakın bir oranının, soruların geneline “Çok önemli” veya “Önemli” yanıtlarını verdiklerini göstermektedir. Anketin geneline bakıldığında, katılımcıların büyük bir çoğunlukla sorulara “Çok önemli” veya “Önemli” demiş olmaları da, suç-kent-suçu önleme-güvenlik vb. konularda yapılması gereken bir çok işin olduğunu göstermesi açısından önemli bulunmuştur.

Anketin bu bölümünde katılımcıların %48,5 ile en önemli buldukları konunun “Suça verilen cezaların ağırlaştırılması” olduğunu göstermektedir. Bunu %39,4 ile “Bilimsel kentleşme” ve “Mobese sisteminin yaygınlaştırılması” yanıtları izlemektedir.

Kent ve suç ilişkisi ile ilgili olarak “Trafik sorunlarının çözülmesi”nin suç oranını azaltacağına ilişkin anket katılımcılarının yanıtları incelendiğinde, %33’ün üzerinde bir kesimin “Önemli değil” veya “Hiç önemli değil” yanıtlarını vermiş olmaları, %12’lik bir kesimin de bu konuda “Kararsız” olması incelenmesi gereken bir sonuç olarak görülmüştür. Aşırı trafik yoğunluğu, trafik stresi, toplu taşıma araçlarının yoğunluğundan kaynaklanan stres, kent halkının günlük yaşamlarında mutsuz olmalarının önemli etkenlerinden birisidir. Stresin insanları düşünmeden suça yönlendirdiği gerçeğinden hareketle, anket sonuçlarının tezde yapılan araştırma sonuçlarına tam bir uygunluk göstermediği söylenebilir.

Kentleşme ve suç ilişkisine verilen yanıtların grafiği, Şekil 10’da görülmektedir.

Şekil 10: Kentleşme ve Suç İlişkisi

3.9.2. Çocuk Suçlu/Hükümlüler Anketinden Elde Edilen Bulgular

Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda görev yapan 30 çocuk suçlu/hükümlüye Ek-2'de yer alan anket uygulanmıştır. Anket çoktan seçmeli sorular ile birlikte metinsel yanıtlarında verilebileceği sorular içermektedir. Çoktan seçmeli sorulara ilişkin istatistiksel analizler yapılmış olup, metinsel sorular ayrıca değerlendirilmiştir.

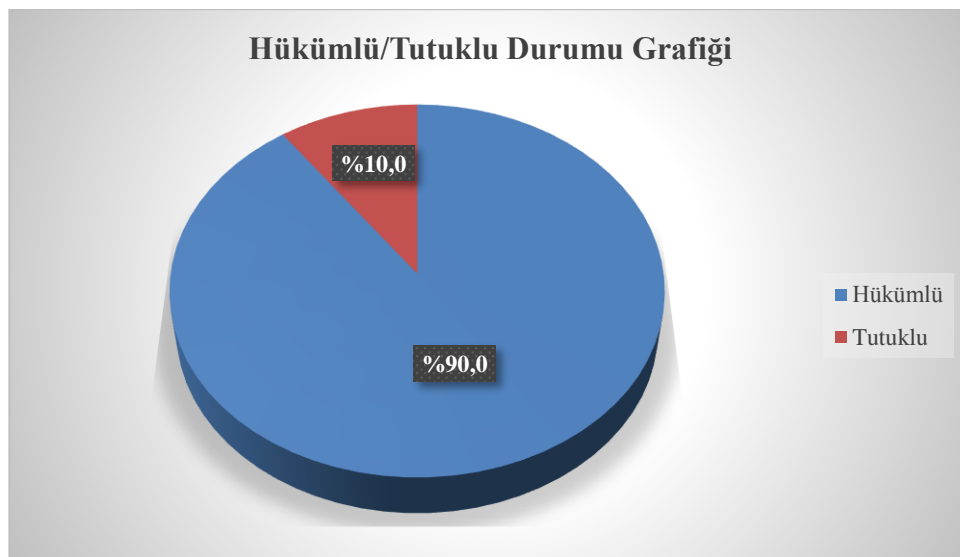
3.9.2.1 Çoktan Seçmeli Sorular Üzerinden Yapılan İstatistikler

a) Hükümlü/Tutuklu Durumu

Tablo 15: Hükümlü/Tutuklu Durumu İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Hükümlü	27	90,0
Tutuklu	3	10,0
Toplam	30	100

Ankete katılan 30 kişiden 27'si (%90) hükümlü, 3'ü (%10) tutukludur. Hükümlü/Tutuklu durum istatistiği oranları Şekil 11'de verilmiştir.

Şekil 11: Hükümlü/Tutuklu Durumu Grafiği

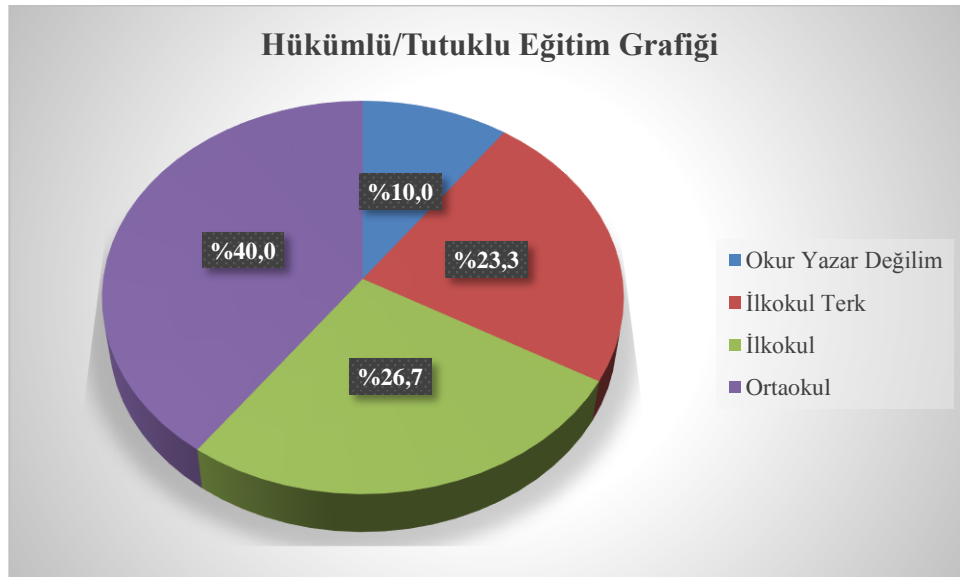
b) Eğitim Durumları

Tablo 16: Hükümlü/Tutuklu Eğitim İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Okur Yazar Değilim	3	10,00
İlkokul Terk	7	23,3
İlkokul	8	26,7
Ortaokul	12	40,0
Toplam	30	100

Tablo 16’da görüldüğü gibi ankete katılan kişilerin eğitim durumları incelendiğinde, %40 oranında ortaokul, %26,7 oranında ilkokul, %23,3 oranında ilkokul terk ve %10 oranında okur-yazar olmayanlar görülmektedir. Ankete katılan kişilerin arasında lise mezunu bulunmamaktadır. Lise terk olduğunu belirtenler ortaokul mezunları arasına alınmıştır. Hükümlü/Tutuklu çocukların eğitim eksiklikleri, suç ile eğitim arasındaki ilişkiyi göstermesi açısından önemli bulunmuştur.

Hükümlü/Tutuklu eğitim istatistiksel sonuçları Şekil 12’de görülmektedir.

Şekil 12: Hükümlü/Tutuklu Eğitim Grafiği

c) Doğum Yılı

Tablo 17: Hükümlü/Tutuklu Doğum Yılı İstatistiği

	Frekans	Yüzde
1997	4	13,3
1998	7	23,3
1999	9	30,0
2000	7	23,3
2001	3	10,0
Toplam	30	100

Tablo 17’de yer alan ankete katılan kişilerin doğum tarihleri incelendiğinde, %30 ile 1999 yılında doğmuş olan kişilerin fazla olduğu görülmektedir. 1998 ve 2000 yıllarında doğmuş olan kişiler %23,3 ile aynı orana sahip oldukları dikkat çekmektedir. Cezaevinde yatan tutuklu/hükümlüler, 2015 yılı itibarı ile 14-18 yaş aralığındadırlar. Doğum tarihi oranları Şekil 13’de görülmektedir.

Şekil 13: Hükümlü/Tutuklu Doğum Yılı Grafiği

ç) Kardeş Sayısı

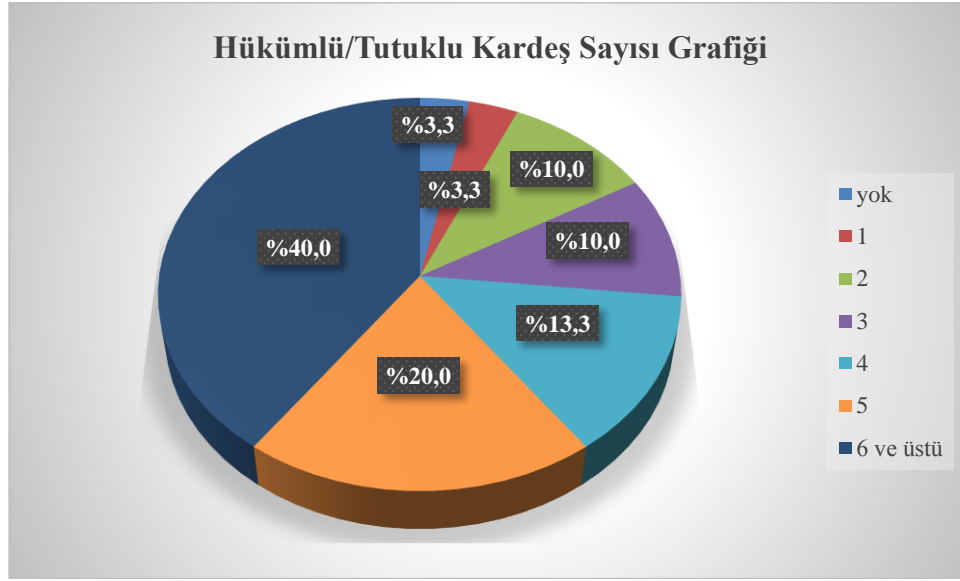
Tablo 18: Hükümlü/Tutuklu Kardeş Sayısı İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Yok	1	3,3
1	1	3,3
2	3	10,0
3	3	10,0
4	4	13,4
5	6	20,0
6 ve üstü	12	40,0
Toplam	30	100

Tablo 18’da yer alan ankete katılan kişilerin kardeş sayıları incelendiğinde, %40’ının 6 ve üstünde kardeşi olduğu görülmektedir. 5 kardeşi olanların %20 oranı ile birlikte değerlendirildiğinde, ankete katılanların yarısından fazlasının aile nüfuslarının 7 ve üstü olduğu söylenebilir.

Kalabalık nüfusun genellikle sadece “baba”nın dar geliri ile geçinmeye çalıştıkları düşünülürse, aile nüfusunun, ailenin gelir durumu ile birlikte suça yönelme konusunda önemli bir yere sahip olduğu söylenebilir.

Türkiye’de ailelerin eğitim ve kültür düzeyi, ailenin kalabalık bir nüfusa sahip olması ile ters orantılıdır. Eğitim ve kültür düzeyi düştükçe aile nüfus sayısının arttığı görülmektedir. Bu durum, yapılan ankette elde edilen kardeş sayıları ile örtüşmektedir. Kardeş sayısı oranları Şekil 14’de görülmektedir.

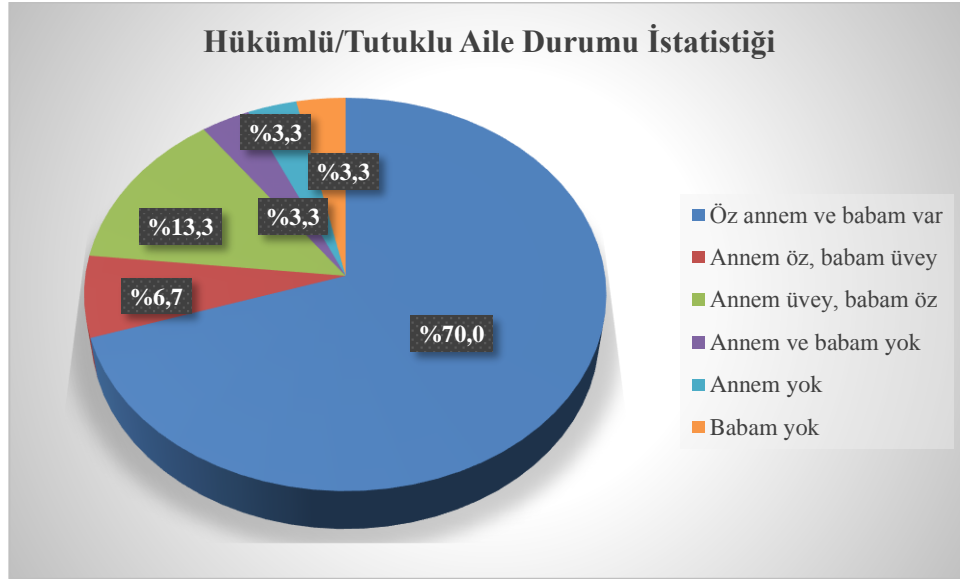
Şekil 14: Hükümlü/Tutuklu Kardeş Sayısı İstatistiği

d) Aile Durumu

Tablo 19: Hükümlü/Tutuklu Aile Durumu İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Öz annem ve babam var	21	70,0
Annem öz, babam üvey	2	6,7
Annem üvey, babam öz	4	13,3
Annem ve babam yok	1	3,3
Annem yok	1	3,3
Babam yok	1	3,3
Toplam	30	100

Ankete katılan 30 kişiden 21'i (%70) öz anne ve babasının olduğunu belirtmiştir. Anne ve babanın öz olması durumunda çocuğun suç işlemeye yönelmesinin daha düşük olacağı ile ilgili düşüncelerin dışında bir sonuç çıkması açısından, bu sonuç önemli bulunmaktadır. Kent kırsallığında yetişme ve yaşamanın, çevre ve arkadaş faktörlerinin, öz anne ve babadan daha fazla suça yönelme konusunda etkisi olduğu, bu sonuçlardan çıkartılabilir.

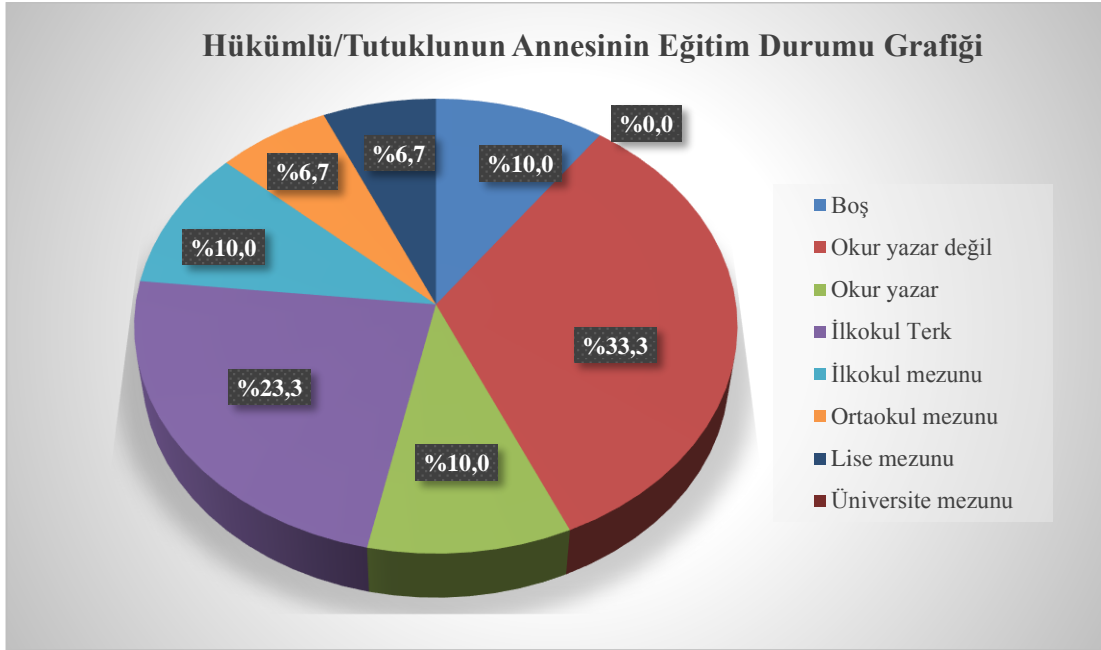
Şekil 15: Hükümlü/Tutuklu Aile Durumu İstatistiği

e) Annenin Eğitim Durumu

Tablo 20: Hükümlü/Tutuklunun Annesinin Eğitim Durumu İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Boş	3	10,0
Okur yazar değil	10	33,3
Okur yazar	3	10,0
İlkokul Terk	7	23,3
İlkokul mezunu	3	10,0
Ortaokul mezunu	2	6,7
Lise mezunu	2	6,7
Üniversite mezunu	0	0,0
Toplam	30	100

Ankete katılanların annelerinin eğitim durumuna bakıldığında, katılımcıların %85'in üstündeki bölümünün annelerinin ilkokul mezunu ve daha altı bir eğitim durumunda oldukları görülmektedir. Annesi üniversite mezunu olan hükümlü/tutuklu bulunmamaktadır. Suç işleyen çocukların annelerinin eğitim durumlarının, suç işleme eğilimi üzerine etkisi olduğu söylenebilir.

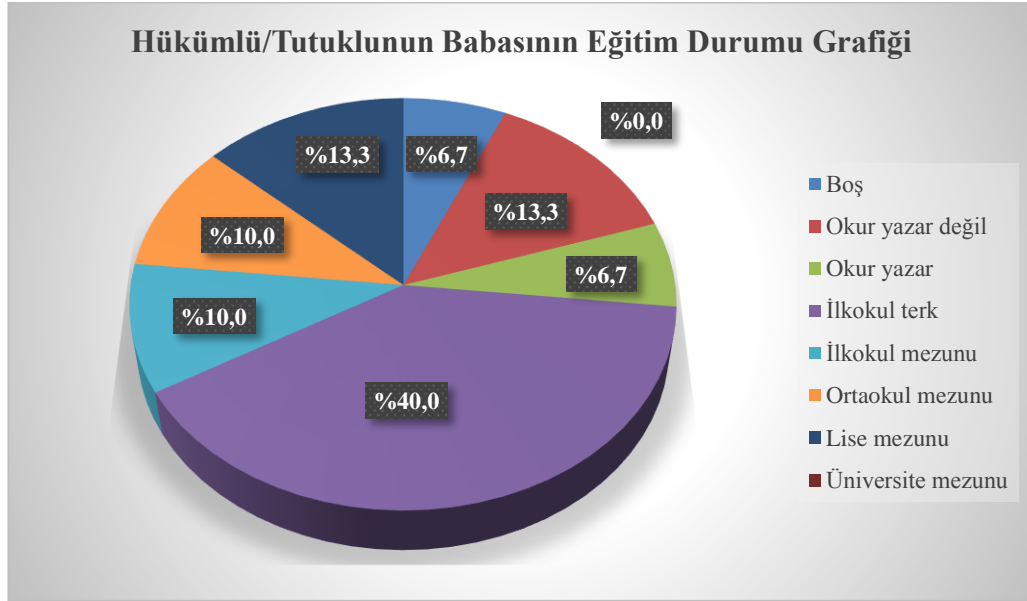
Şekil 16: Hükümlü/Tutuklunun Annesinin Eğitim Durumu Grafiği

f) Babanın Eğitim Durumu

Tablo 21: Hükümlü/Tutuklunun Babasının Eğitim Durumu İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Boş	2	6,7
Okur yazar değil	4	13,3
Okur yazar	2	6,7
İlkokul terk	12	40,0
İlkokul mezunu	3	10,0
Ortaokul mezunu	3	10,0
Lise mezunu	4	13,3
Üniversite mezunu	0	0,0
Toplam	30	100

Ankete katılan kişilerin babalarının %80'e yakın bir oranda ilkokul ve daha altında eğitim durumuna sahip oldukları görülmektedir. Babası üniversite mezunu olan hiç kimse bulunmamaktadır. Gerek anne, gerekse baba eğitimlerinin düşük seviyede olması, çocukların gelişim çağında aileden almaları gereken toplumsal bilgileri alamadıkları sonucuna varılabilir.

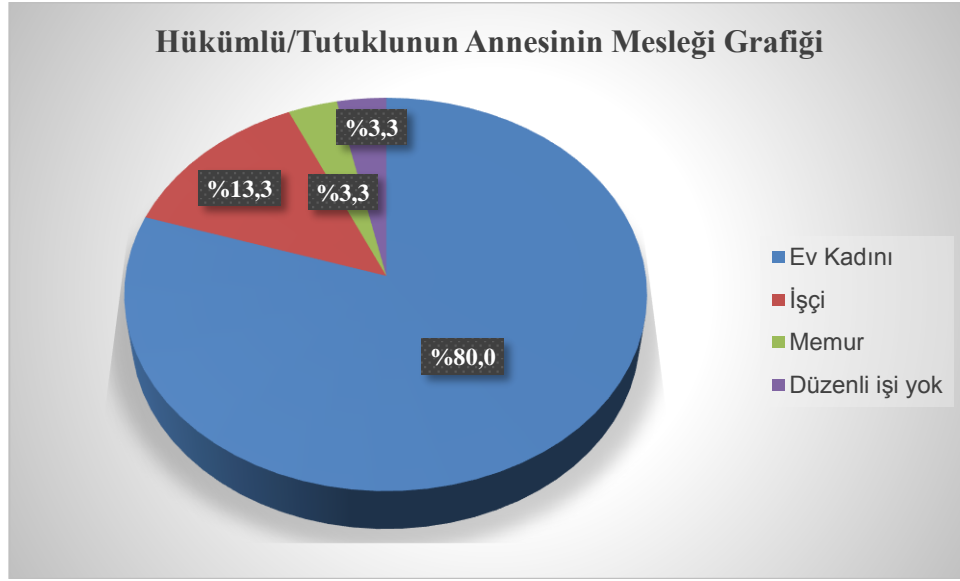
Şekil 17: Hükümlü/Tutuklunun Babasının Eğitim Durumu Grafiği

g) Annenin Mesleği

Tablo 22: Hükümlü/Tutuklunun Annesinin Mesleği İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Ev Hanımı	24	80,0
İşçi	4	13,3
Memur	1	3,3
Düzenli bir işi yok	1	3,3
Toplam	30	100

Ankete katılan kişilerin %80'inin annesi çalışmamaktadır. Ev kadınlarının evin ekonomisine katkı sağlayacak dışarıdan para kazanma şansı olmadığı için, tutuklu/hükümlü çocukların suça yönelme konusunda daha meyilli oldukları, bu sonuçlara bakılarak çıkartılabilir. Ailenin ekonomik olarak çok düşük bir gelir seviyesine sahip olması, çocuk yaşta beklentilerin karşılanamamasına, yetişme çağında çocukların suç işlemeye yönelmesine neden olan faktörlerin başında gelmektedir.

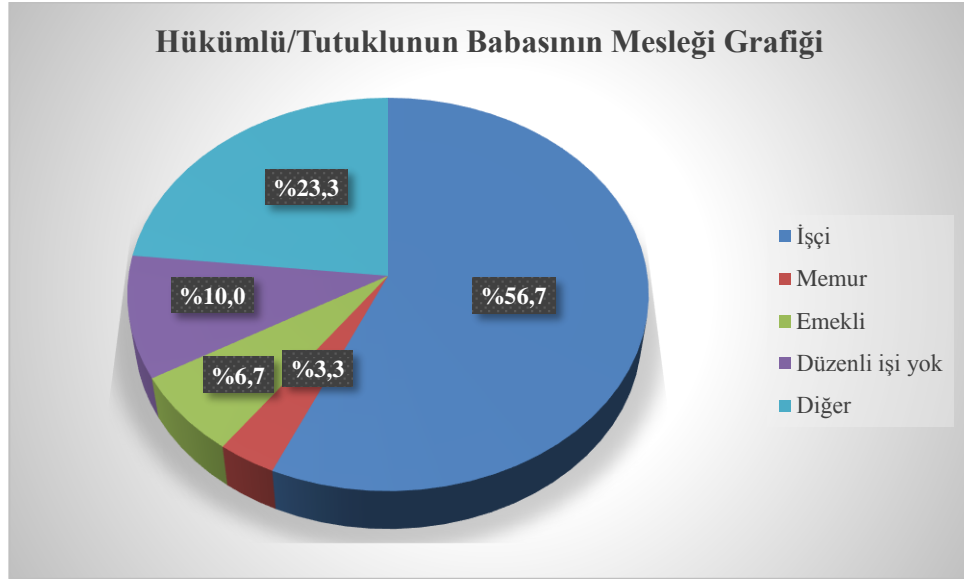
Şekil 18: Hükümlü/Tutuklunun Annesinin Mesleği Grafiği

ğ) Babanın Mesleği

Tablo 23: Hükümlü/Tutuklunun Babasının Mesleği İstatistiği

	Frekans	Yüzde
İşçi	17	56,7
Memur	1	3,3
Emekli	2	6,7
Düzenli işi yok	3	10,0
Diğer	7	23,3
Toplam	30	100

Ankete katılan kişilerin yarısından fazlasının babası işçi olarak çalışmaktadır. Babasının mesleğini boş bırakanlar ile babasının cezaevinde olduğunu belirtenler, “Diğer” grubunda değerlendirmeye katılmıştır. İşçi gelir seviyesinin düşüklüğü, düzenli bir işte çalışmamanın getirdiği ekonomik sorunlar, diğer seçeneği içinde hükümlü babalar, evin ekonomik açıdan çok kötü durumda olmasına neden olarak gösterilebilir. Bu durumun, gelişme çağındaki çocuklarda suça yönelme açısından etkisi olduğu düşünülmektedir.

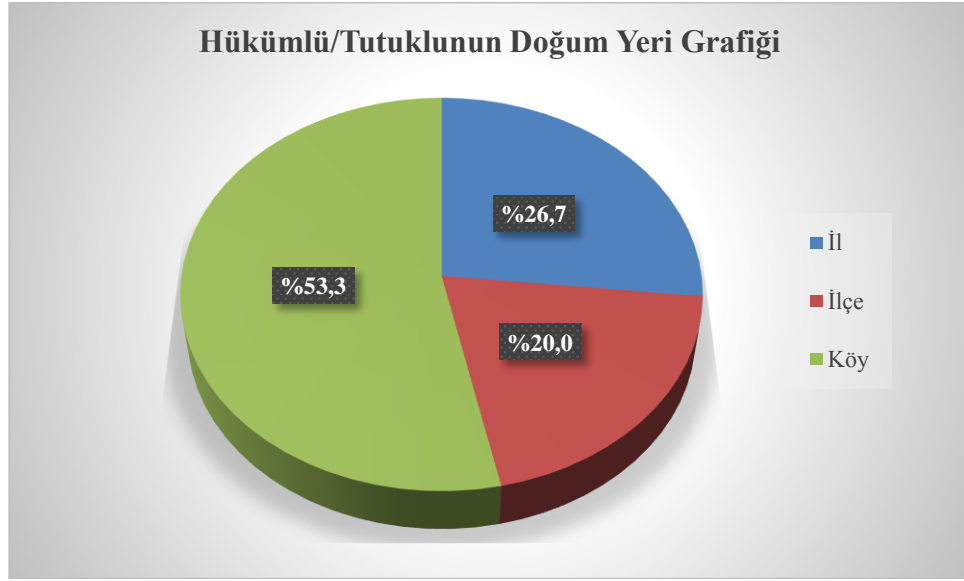
Şekil 19: Hükümlü/Tutuklunun Babasının Mesleği Grafiği

h) Doğum Yeri

Tablo 24: Hükümlü/Tutuklunun Doğum Yeri İstatistiği

	Frekans	Yüzde
İl	8	26,7
İlçe	6	20,0
Köy	16	53,3
Toplam	30	100

Ankete katılan kişilerin yarısından fazlasının bir köyde doğmuş olması, bu kişilerin “göç” ile kente geldikleri, kentin kırsal bölgelerinde yaşadıkları ve büyüdükleri gerçeğini ortaya koymaktadır. Bu durum özellikle “köyden kente göç” olgusu ile birleştiğinde köy kültürü ile kent kültürünü birleştiremeyen bireylerin suça yönelme oranlarının yüksekliğini açıklayabilmektedir.

Şekil 20: Hükümlü/Tutuklunun Doğum Yeri Grafiği

ı) Hükümlü/Tutuklu'nun Göç Edip Etmediği

Tablo 25: Hükümlü/Tutuklu Göç İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Ankara'da doğdum ve büyüdüm	5	16,7
Doğduğum yer farklı sonra Ankara'ya göçmüşüz	15	50,0
Boş bırakanlar	10	33,3
Toplam	30	100

Ankete katılan kişilerin yarısı, Ankara'ya “göç” ile geldiklerini belirtmişlerdir. Göç ile kente gelenlerin kent hayatından etkilenmeleri, kentin sunduğu olanaklardan yararlanmak istemeleri, kentin olanakları ile maddi güçsüzlük arasına sıkışmaları, kültürel farklılıklar, özellikle çocuk yaşta veya gelişme çağındaki olanları fazlasıyla etkilemektedir. Bu bağlamda “Göç” ile suç arasında bir ilişki olduğu, bu sonuçlara bakılarak söylenebilir.

Anketin bu sorusunu boş bırakanlar, genel anlamda yazmaya veya okumaya karşı tembellik gösterenler olarak tespit edilmiştir. Uygulama aşamasında karşılaşılan

bu sorun, eğitim eksikliğinden kaynaklanan bir şekilde anket katılımcıların büyük bir çoğunluğunda görülmüştür.

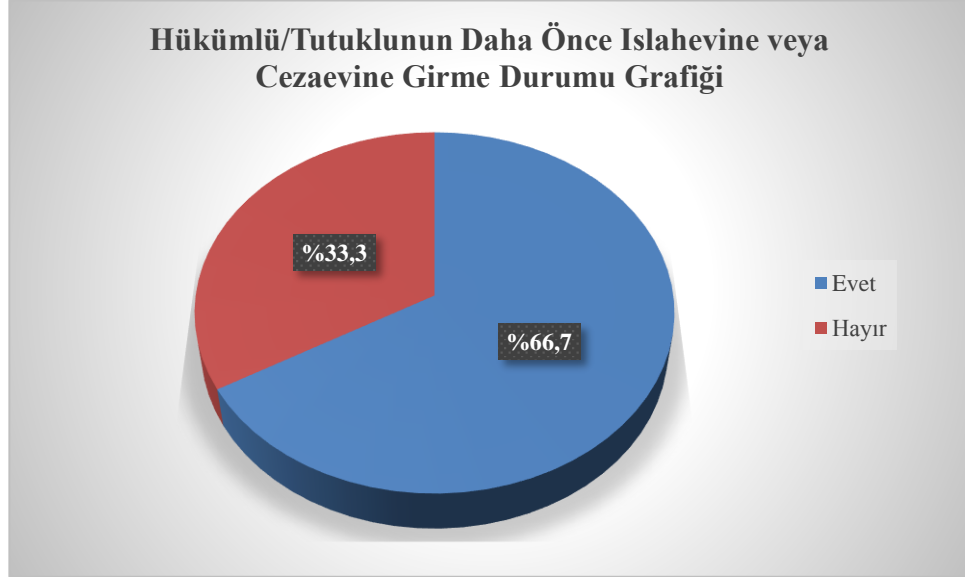
Şekil 21: Hükümlü/Tutuklu Göç İstatistiği

i) Daha Önce İslahevine veya Cezaevine Girme Durumu

Tablo 26: Hükümlü/Tutuklunun Daha Önce İslahevine veya Cezaevine Girme Durumu İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Evet	20	66,7
Hayır	10	33,3
Toplam	30	100

Ankete katılan kişilerin %66,6'sı (2/3) daha önceden cezaevine girdiklerini belirtmişlerdir. Anketler değerlendirildiğinde 14-18 yaş aralığındaki tutuklu/hükümlülerin çoğunun birden fazla cezaevine girip çıkmaları, cezaevlerinin “ıslah edici” ve “topluma kazandırıcı” özelliklerinin sorgulanması gerektiği üzerine bir sonuç oluşturmaktadır. Özellikle bazı tutuklu/hükümlülerin 3-4 kez cezaevine girip çıktıkları, anketlerin değerlendirilmesi aşamasında dikkat çekmiştir.

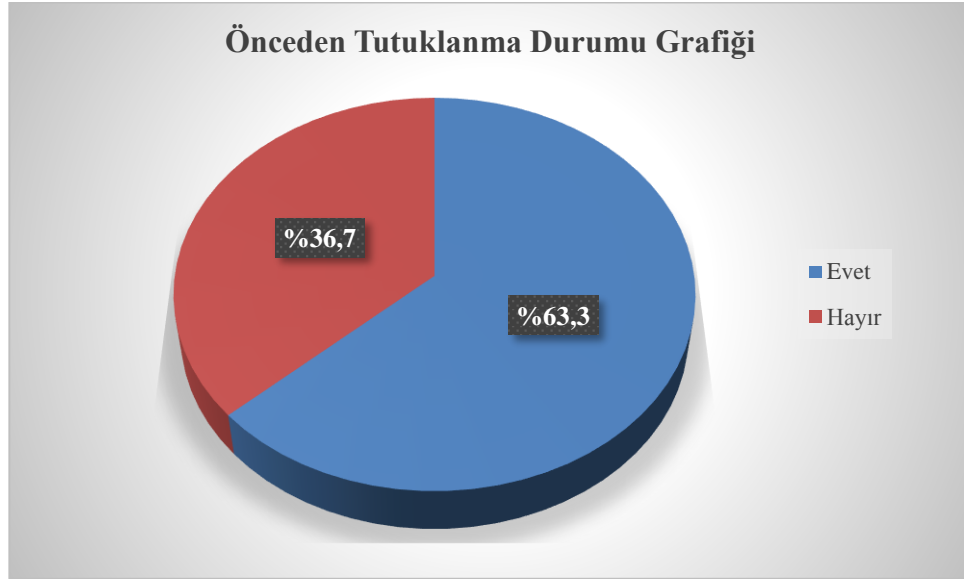
Şekil 22: Hükümlü/Tutuklunun Daha Önce Islahevine veya Cezaevine Girme Durumu Grafiği

j) Daha Önceden Tutuklanma Durumu

Tablo 27: Hükümlü/Tutuklunun Daha Önceden Tutuklanma Durumu İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Evet	19	63,3
Hayır	11	36,7
Toplam	30	100

Ankete katılan kişilerin %63,3'ü cezaevine girmeden önce güvenlik güçleri tarafından tutuklandıklarını belirtmişlerdir. Bu durum da, tutuklamaların suç işleyen kişiler üzerinde caydırıcı bir etki yaratamadığını gösteren bir sonuç olarak görülmüştür. Suç, bir alışkanlık haline dönüşmektedir. Bunun engellenebilmesi, en önemli sorun olarak görülmektedir. Ceza kavramı yeniden sorgulanmalı, suç işleyenleri topluma kazandırabilecek uygulanabilir ve sürdürülebilir çözüm yöntemleri üretilmelidir.

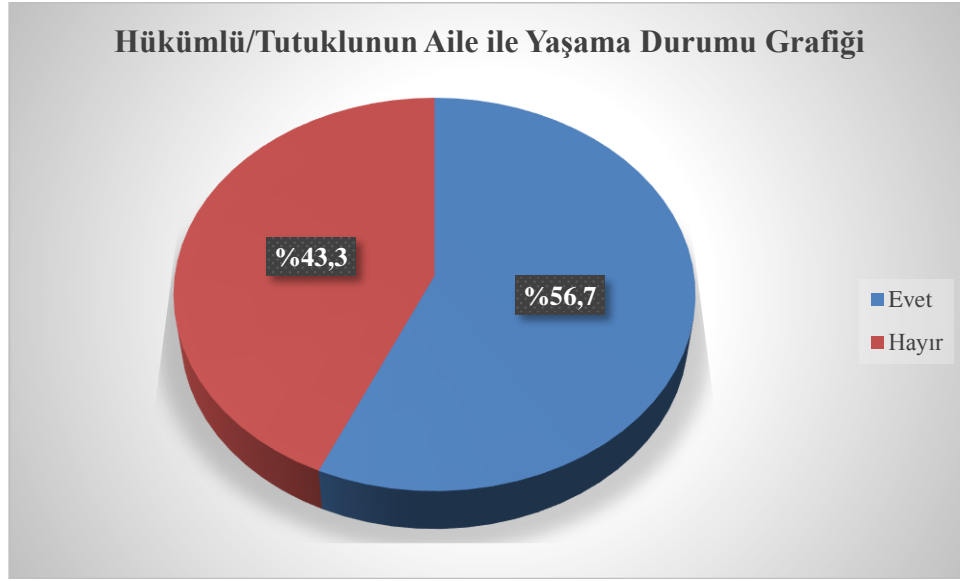
Şekil 23: Hükümlü/Tutuklunun Daha Önceden Tutuklanma Durumu Grafiği

k) Aile ile Yaşama Durumu

Tablo 28: Hükümlü/Tutuklunun Aile ile Yaşama Durumu İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Evet	17	56,7
Hayır	13	43,3
Toplam	30	100

Ankete katılan kişilerin yarısına yakın bir bölümü, cezaevine girmeden önceki yaşantısında ailenin dışında yaşadığını belirtmiştir. Bu durum, ailenin toplumsal olarak önleyici özelliğinin bu çocuklarda yeterli oranda kullanılmadığını göstermekte, aileden kopan çocuklar, arkadaş ve çevre etkilerinin altında suç işlemeye yönelmektedirler.

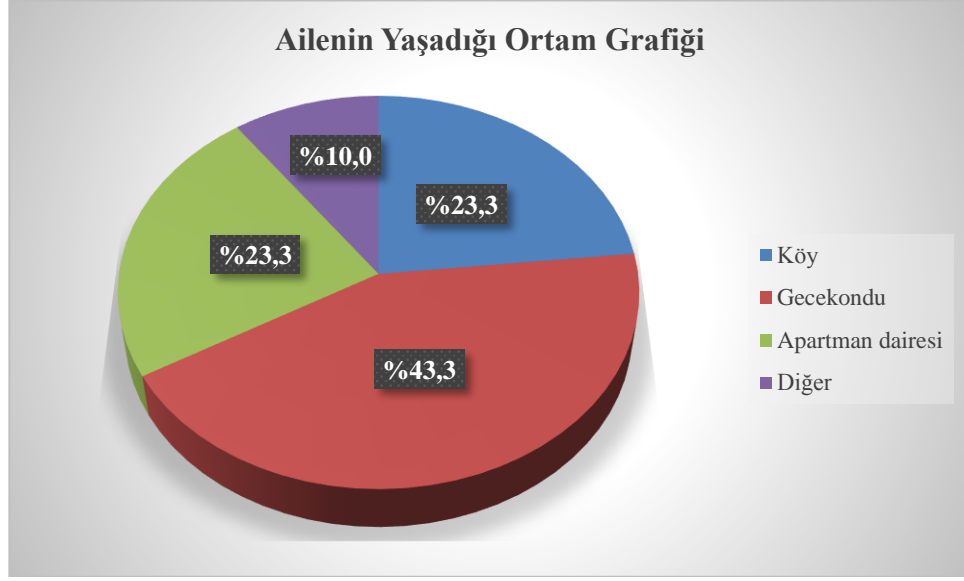
Şekil 24: Hükümlü/Tutuklunun Aile ile Yaşama Durumu Grafiği

1) Ailenin Yaşadığı Ortam

Tablo 29: Hükümlü/Tutuklunun Ailenin Yaşadığı Ortam İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Köyde	7	23,3
Gecekondu	13	43,3
Apartman Dairesi	7	23,3
Diğer	3	10,0
Toplam	30	100

Ankete katılan kişilerin %66'sından fazlasının ailesi, gecekondu ve köyde yaşamaktadır. Özellikle ailesi gecekonduya yaşayanların sayısının fazlalığı, bölgesel olarak gecekondu bölgelerinde yetişen çocukların suç işlemeye eğilimlerinin daha yüksek olduğunu göstermektedir. Literatür taramasında da görülen bir konu, kent kırsallarında yaşamın zorluğudur. Altyapı eksiklikleri, cadde ve sokakların bakımsızlığı, aydınlatma yetersizliği, park ve bahçelerin azlığı, eğitim olanaklarının düşüklüğü gibi etkenler, çocuk ve yetişme çağındaki gençleri olumsuz yönde etkilemekte, suça yönlendirmektedir.

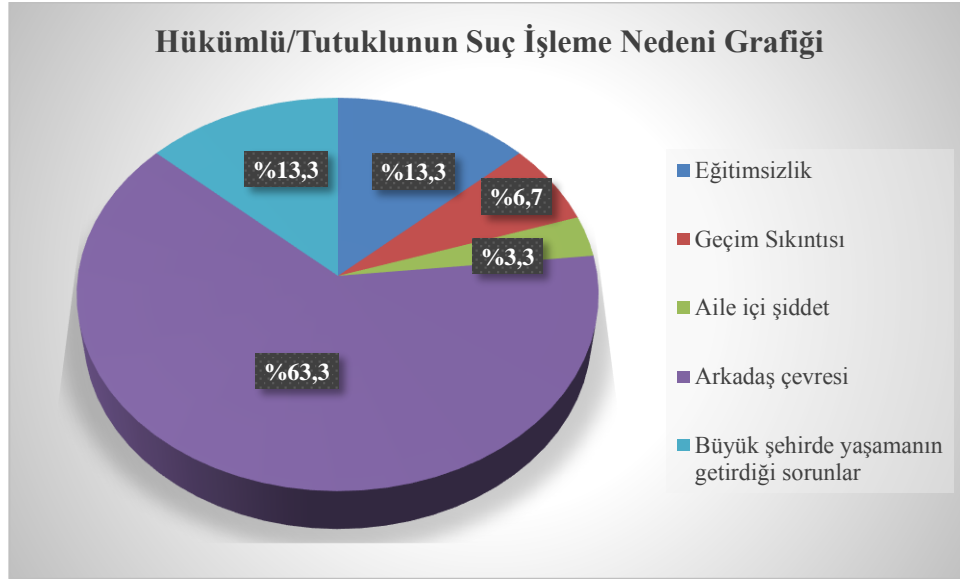
Şekil 25: Hükümlü/Tutuklunun Ailenin Yaşadığı Ortam Grafiği

m) Suç İşleme Nedeni

Tablo 30: Hükümlü/Tutuklunun Suç İşleme Nedeni İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Eğitimsizlik	4	13,3
Geçim sıkıntısı	2	6,7
Aile içi şiddet	1	3,3
Arkadaş çevresi	19	63,3
Büyük şehirde yaşamının getirdiği sorunlar	4	13,3
Toplam	30	100

Ankete katılan kişilerin büyük bir çoğunluğu, kendilerini “Arkadaş çevresi”nin suça yönelttiğini belirtmiştir. Katılımcıların büyük bir çoğunluğunun aile dışında bir yaşamları olduğu düşünülürse, bu sonuçlar kendi içerisinde tutarlılık göstermektedir. Kent kırsallarındaki aile yapısı, üzerinde önemle durulması gereken bir konu olarak görülmektedir.

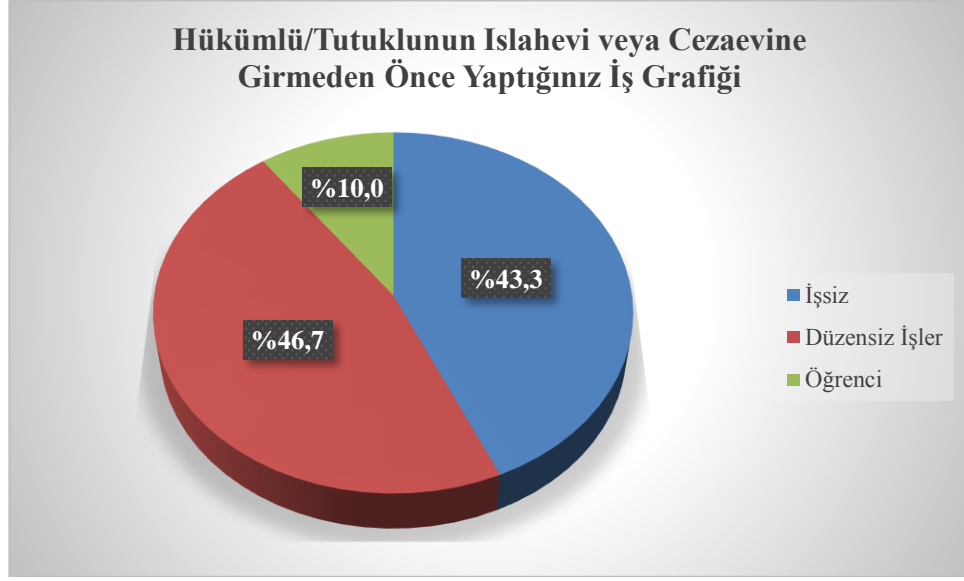
Şekil 26: Hükümlü/Tutuklunun Suç İşleme Nedeni Grafiği

n) İslahevi veya Cezaevine Girmeden Önce Yaptığımız İş

Tablo 31: Hükümlü/Tutuklunun İslahevi veya Cezaevine Girmeden Önce Yaptığımız İş İstatistiği

	Frekans	Yüzde
İşsiz	13	43,3
Düzensiz İşler	14	46,7
Öğrenci	3	10,0
Toplam	30	100

Katılımcıların %90'nının işsiz veya geçici işlerde düzensiz şekilde çalışıyor olmaları, insanların ekonomik sıkıntısı ile suç ilişkisi arasında doğrudan bir bağlantı kurulabileceğini göstermektedir. Anket sonuçları, tez çalışmasında "Suça yönelen nedenler" içerisinde önemli bir yer tutan "Ekonomik sıkıntı" ile birebir örtüşmektedir. İş olanaklarının artması durumunda gençlerin suç işleme oranlarında ciddi bir düşüş olacağı söylenebilir.

Şekil 27: Hükümlü/Tutuklunun İslahevi veya Cezaevine Girmeden Önce Yaptığınız İş Grafiği

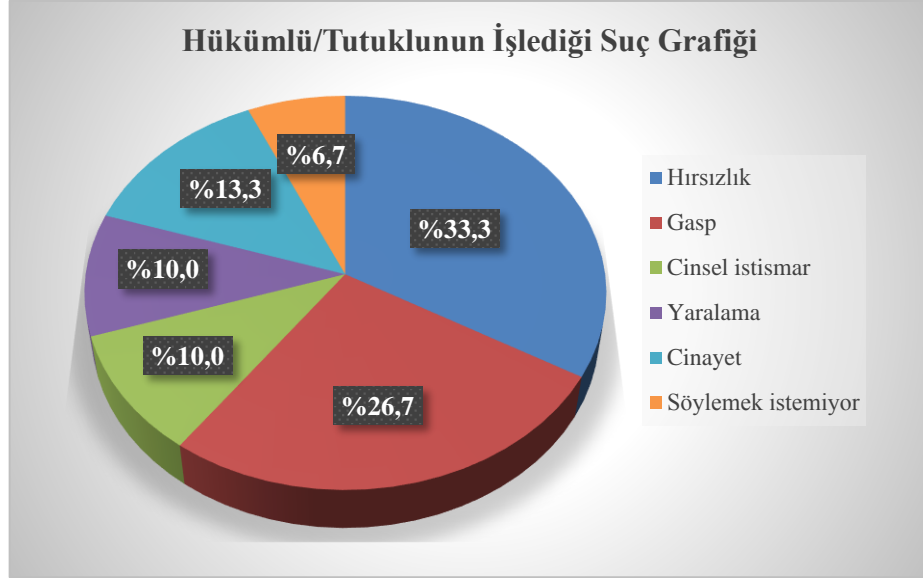
o) Hüküm Giyilen Suç

Tablo 32: Hükümlü/Tutuklunun İşlediği Suç İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Hırsızlık	10	33,3
Gasp	8	26,7
Cinsel İstismar	3	10,0
Yaralama	3	10,0
Cinayet	4	13,3
Söylemek istemiyor	2	6,7
Toplam	30	100

TÜİK İstatistikleri incelendiğinde 2012-2013 yılları arasında çocuk suçlu istatistiklerinde en büyük oranı hırsızlık oluşturmaktadır (http://www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1070). Anket sonuçlarına bakıldığında anket katılımcılarının %33,3 oranında hırsızlık suçundan, %26,7 oranında gasp suçundan yaptıklarını ifade etmeleri, TÜİK istatistikleri ile uyumlu bir sonuç olarak görülmektedir. Bazı hükümlü/tutukluların birden fazla suçtan dolayı cezaevinde yatmakta oldukları da

anket uygulaması aşamasında gözlemlenmiştir. Kişinin öncelikli suçu anket değerlendirmesine alınmıştır.

Şekil 28: Hükümlü/Tutuklunun Hüküm İşlediği Suç Grafiği

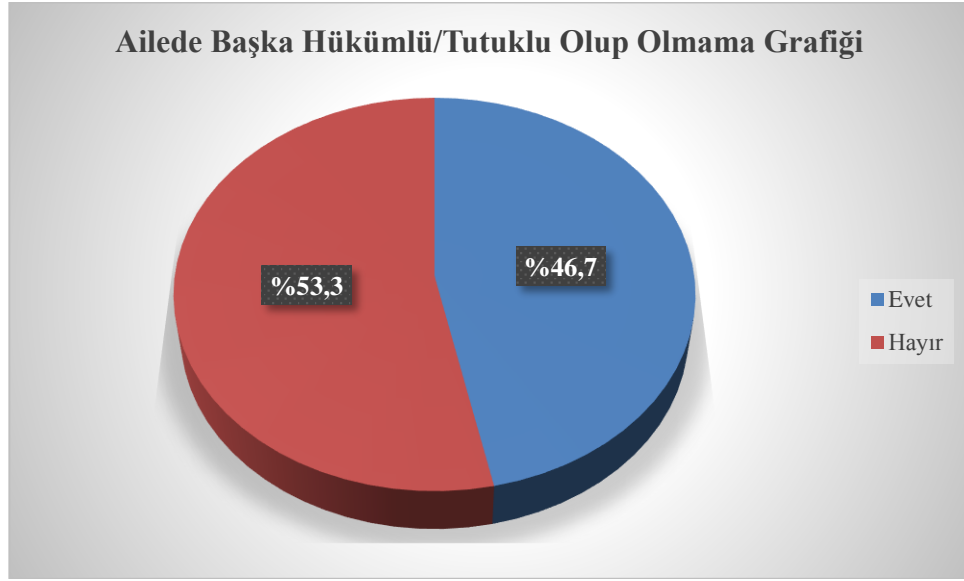
ö) Ailedeki Hükümlü Durumu

Tablo 33: Ailede Başka Hükümlü/Tutuklu Olup Olmama İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Evet	14	46,7
Hayır	16	53,3
Toplam	30	100

Anket sonuçlarına bakıldığında katılımcıların neredeyse yarısının ailesinden en az 1 kişinin daha cezaevinde yattığı görülmektedir. Bu durum cezaevlerinin aile açısından “caydırıcılık” özelliğinin tam olarak işlevsel olmadığını gösteren bir sonuç olarak değerlendirilmektedir. Çocuk suçluların ailelerindeki hükümlü/tutuklu oranının bu kadar büyük olması, bir kısım aileler için, suçun kabul edilebilir bir duruma dönüştüğünü gösterdiği söylenebilir.

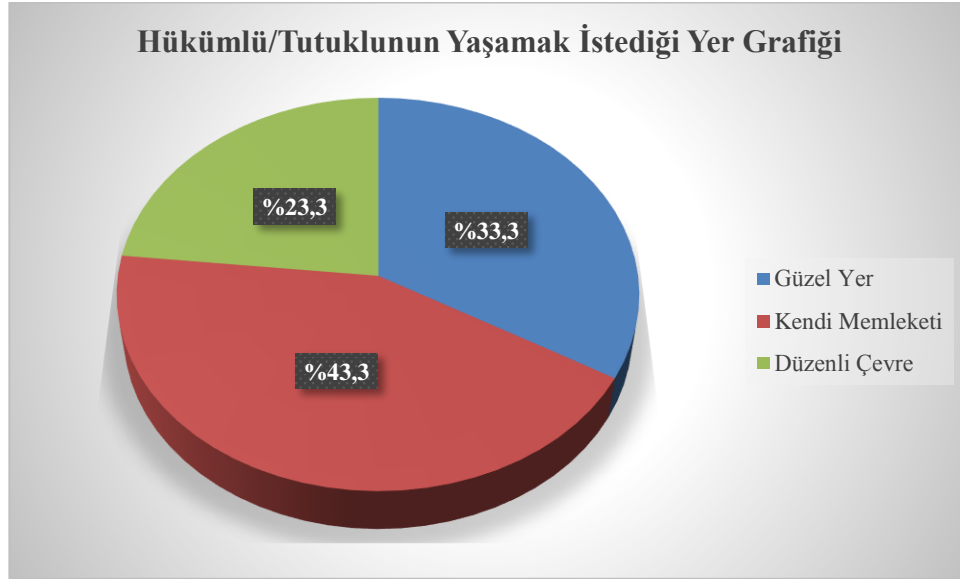
Şekil 29: Ailede Başka Hükümlü/Tutuklu Olup Olmama Grafiği

p) Nasıl Bir Yerde Yaşamak İsterdiniz?

Tablo 34: Hükümlü/Tutuklunun Yaşamak İstedığı Yer İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Güzel Yer	10	33,3
Kendi Memleketi	13	43,3
Düzenli Çevre	7	23,3
Toplam	30	100

Anket katılımcılarının yarısına yakınının kendi memleketlerinde yaşamak istediklerini ifade etmeleri, “göç” hayatından memnun olmadıklarını, yeni yaşam alanlarında mutlu olmadıklarını, bunlardan dolayı suç işlemeye yönelmiş olabileceklerini göstermesi açısından önemli bulunmuştur.

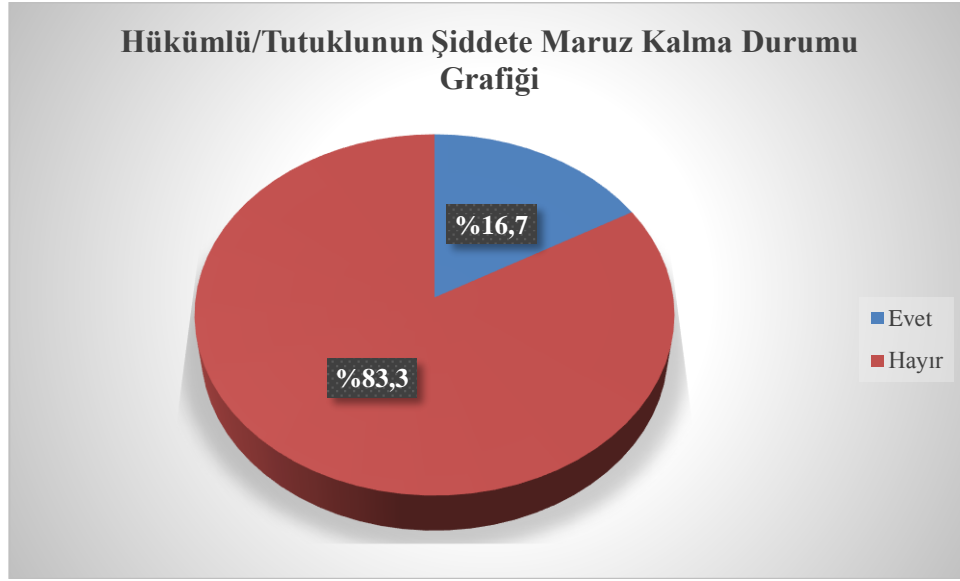
Şekil 30: Hükümlü/Tutuklunun Yaşamak İstedığı Yer Grafiği

r) Şiddete Maruz Kalma Durumu

Tablo 35: Hükümlü/Tutuklunun Şiddete Maruz Kalma Durumu İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Evet	5	16,7
Hayır	25	83,3
Toplam	30	100

Katılımcıların aile içi şiddet veya arkadaş çevresinden şiddet görme sorusuna %83,3 oranında hayır yanıtı vermiş olmaları, anket çalışması sırasında yapılan gözlemlerden hareketle doğru bir sonuç olarak görülmektedir. Baskı veya korku altında hayır yanıtı verdikleri düşünülmektedir.

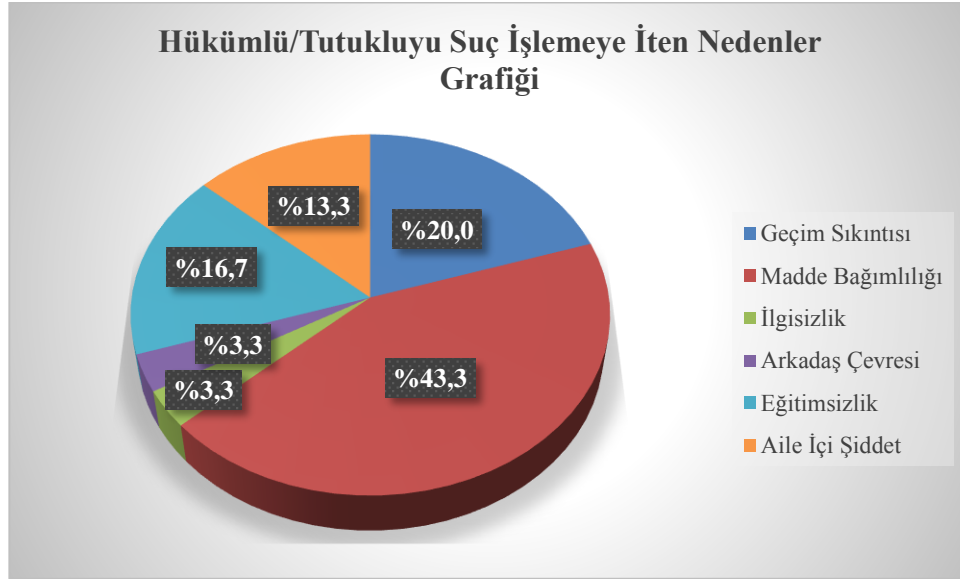
Şekil 31: Hükümlü/Tutuklunun Şiddete Maruz Kalma Durumu Grafiği

s) Suç İşlemeye İtebilecek Nedenler

Tablo 36: Hükümlü/Tutukluyu Suç İşlemeye İten Nedenler İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Geçim Sıkıntısı	6	20,0
Madde Bağımlılığı	13	43,3
İlgisizlik	1	3,3
Arkadaş Çevresi	1	3,3
Eğitimsizlik	5	16,7
Aile İçi Şiddet	4	13,3
Toplam	30	100

Ankete katılanların büyük bir çoğunluğu madde bağımlılığı yüzünden suç işlediklerini ifade etmişler, suç işlemeye itebilecek en önemli neden olarak madde bağımlılığını belirtmişlerdir. Bunu %20 ile geçim sıkıntısı, %16,7 ile eğitimsizlik ve %13,3 ile aile içi şiddet takip etmektedir. Burada aile içi şiddetin %13,3 çıkması, bir önceki “Aile içi şiddet gördünüz mü?” sorusuna verilen “Hayır” yanıtlarının uyumsuzluğunu göstermesi açısından önemli bulunmuştur.

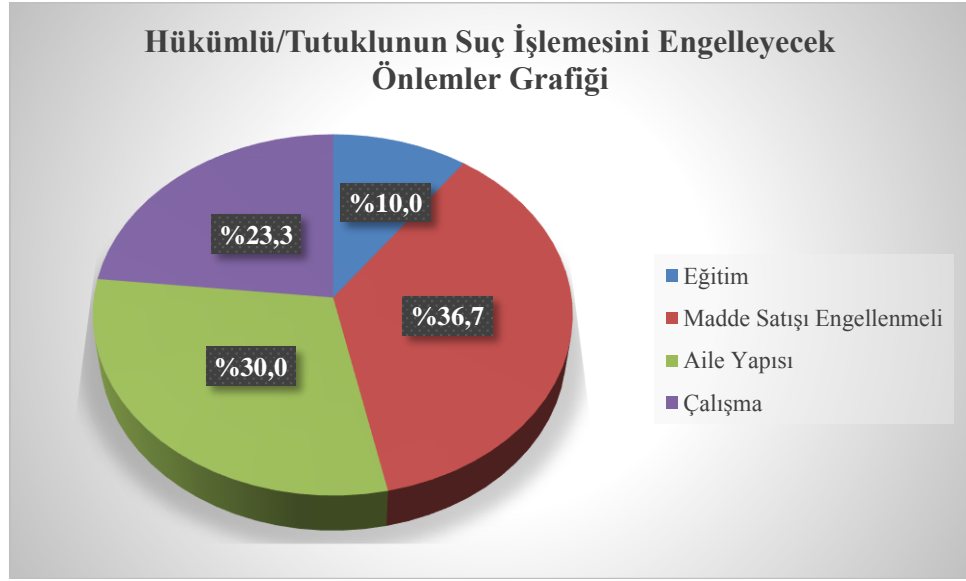
Şekil 32: Hükümlü/Tutukluyu Suç İşlemeye Grafığı

ş) Bir Çocuk veya Gencin Suç İşlemesini Engelleyecek Önlemler

Tablo 37: Hükümlü/Tutuklunun Suç İşlemesini Engelleyecek Önlemler İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Eğitim	3	10,0
Madde Satışı Engellenmeli	11	36,7
Aile Yapısı	9	30,0
Çalışma	7	23,3
Toplam	30	100

Anket katılımcılarının %36,7'sinin “madde satışının engellenmesi” gerekliliği üzerine düşüncelerini söylemiş olmaları, katılımcıların yarısına yakınının “madde bağımlısı olmak” yüzünden suç işlediklerini söylemeleri ile uyumlu bir sonuç göstermektedir. Bu durum, özellikle kent kırsallarında madde satışı ile ilgili bir denetimsizliğin yaşandığı, yetişme çağındaki gençlerin çok rahat bir şekilde “madde”ye ulaşabildikleri sonucunu doğurmakta, bu konuda yapılması gereken çalışmaların öncelikli olarak planlanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır.

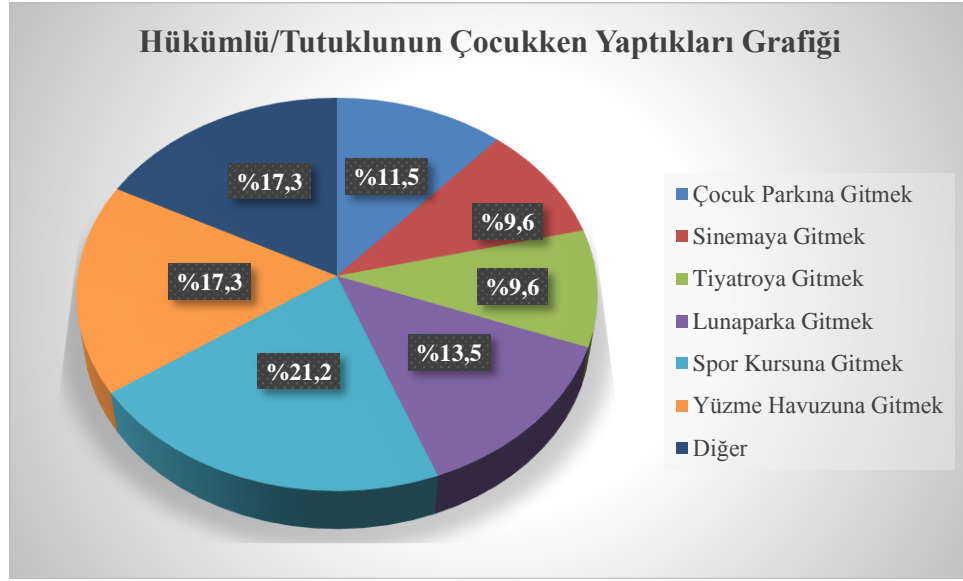
Şekil 33: Hükümlü/Tutuklunun Suç İşlemesini Engelleyecek Önlemler Grafiği

t) Çocukken Yaptıklarınız

Tablo 38: Hükümlü/Tutuklunun Çocukken Yaptıkları İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Çocuk Parkına Gitmek	6	11,5
Sinemaya Gitmek	5	9,6
Tiyatroya Gitmek	5	9,6
Lunaparka Gitmek	7	13,5
Spor Kursuna Gitmek	11	21,2
Yüzme Havuzuna Gitmek	9	17,3
Diğer	9	17,3
Toplam	52	100,0

Çoktan seçmeli olarak sorulan bu soruda katılımcılar birden fazla seçenek işaretleyebilmektedirler. Tablo 38 incelendiğinde özellikle spor kursuna öncelik verildiği görülmektedir. Anketler değerlendirilirken bazı katılımcıların “Diğer” bölümüne “çocukken uyuşturucu kullanırdım” gibi yanıtlar verdiği görülmüştür.

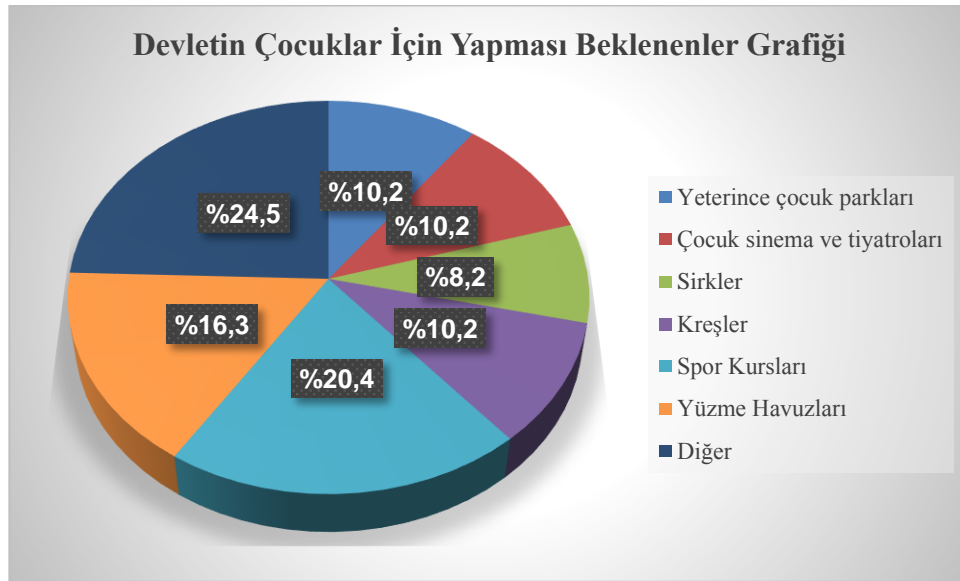
Şekil 34: Hükümlü/Tutuklunun Çocukken Yaptıkları Grafiği

u) Devletin Çocuklar İçin Yapması Gerekenler

Tablo 39: Hükümlü/Tutuklu Çocuklara Devletin Yapması Gerekenler İstatistiği

	Frekans	Yüzde
Yeterince çocuk parkları	5	10,2
Çocuk sinema ve tiyatroları	5	10,2
Sirkler	4	8,2
Kreşler	5	10,2
Spor Kursları	10	20,4
Yüzme Havuzları	8	16,3
Diğer	12	24,5
Toplam	49	100,0

Ankete katılan tutuklu/hükümlülere “Devletin çocukları suçtan uzak tutabilmek adına neler yapmasını isterdiniz?” sorusuna verdikleri yanıtlar incelendiğinde spor kurslarının öncelikli olarak seçildiği görülmektedir. Diğer bölümüne verilen yanıtlar özellikle iş konusunda devletin yardımcı olması gerektiği, genel af çıkartılması gerektiği gibi konularda toplanmıştır.

Şekil 35: Devletin Çocuklar İçin Yapması Beklenenler Grafiği

3.9.2.2 Metinsel Sorulara Verilen Yanıtların Değerlendirilmesi

Çocuk suçlu/hükümlülerle yapılan anket içerisinde metinsel yanıtlanması istenilen sorular yerleştirilmiştir. Anketin 17., 18., 20., 21., 22. ve 23. soruları, katılımcıların metinsel olarak yanıtlaması gereken sorulardır (Ek 2). Bu sorulara verilecek yanıtlardan hedeflenenler, çocuğun yazım bilgisini görmek ve kendini ifade edişini yorumlamaktır. Metinsel sorularla ilgili elde edilen bulgular ve yorumlar aşağıda maddelendirilmiştir. Anket yanıtlarında çocukların imla hataları, doğrudan yazıldığı şekilde kullanılarak verilmiştir:

- Genel olarak elde edilen ilk gözlem sonucu, çocuk suçlu/hükümlülerin eğitim düzeyinin düşüklüğüdür. El yazılarının okunaklı olmaması bir yana, cümle kurmada yaşadıkları zorluklar, düşük cümleler, kızgınlık ve kırgınlık ifadeleri dikkat çekecek boyuttadır.
- Metinsel yanıtlarda pişmanlık ifadelerine neredeyse hiç rastlanılmamakta, suçun bir alışkanlık, bir yaşam biçimi haline geldiğini ifade eden söylemlere rastlanmaktadır. Bu durum, anket uygulanan çocuk

suçlu/hükümlülerle yapılan görüşme sırasında da dikkati fazlasıyla çekmiştir.

- Doğum yerinin sorulduğu 11. soruya “İl: Malatya İlçe: Toki”, “İl:Gölcük, İlçe: Bilmiyorum” yanıtlarının verilmiş olması, katılımcıların yarısına yakın bir bölümünün doğum yeri sorusunu boş bırakması, eğitimsel durum hakkında bir ön yaklaşım oluşturmaktadır. Burada boş yanıt bırakılması durumunun çocukların okuma isteksizliklerinden kaynaklandığının da belirtilmesinde yarar görülmektedir. Özellikle metinsel bir yanıt verilmesi gereken bir soruya isteksiz yaklaşımları dikkati çekmiştir.
- Ortaokul mezunu, 9 kardeşi olan, annesi olmayan ve kasten adam öldürme suçundan hüküm giyen 15 yaşındaki bir çocuğun, suç işlemeye iten nedeni “insan topluluğu” olarak göstermesi, nasıl bir yerde yaşasaydınız suç işlemezsiniz sorusuna “insanların insan olduğu bir yerde işlemezdim” yanıtını vermesi, suç işlemeye iten nedenleri sıralarken ilk sıraya “dürüst olmayan insanoğlu”, ikinci sıraya “ülkedeki siyasal dengenin bozuk olması”, üçüncü sıraya “arkadaş çevresi ve aile ortamı” ve son sıraya “çocuğun kendi üzerindeki psikolojik baskısı” yazmış olması özellikle dikkat çekmiştir. 15 yaşında bu yorumları yapacak olgunluğa erişmiş olması, suçun engellenmesi için alınabilecek önlemlere “onun üstünde çok baskı kurulmaması gerekli, iyi bir ülke ve aile ortamı gerekli, çocuk kendini güvende hissetmeli ve rahat olmalı” ifadeleri, çocuklar için devletin neler yapmasını isterdiniz sorusuna “adaletli bir ülke yapsa yeter” yanıtı ile anketi bitirmiş olması, bu yorumları 15 yaşında yapıyor olması, çocuk yaşta konunun farkında olan kişilerin olduğunu göstermesi açısından ilginçtir. Ayrıca suça iten nedenler için “insan toplulukları” ifadesi, önlemler içinde “güvende hissetmek” ifadesi ile birleştirildiğinde kalabalık ortamların içinde güvensiz yaşamın getirdiği olumsuzlukları da vurgulamaktadır. Araştırma bölümünde belirtilen çarpık kentleşme ve kentli yaşamında oluşan güvensizlik, uygulamasal boyutta da görülmüştür.
- 16 yaşında hırsızlıktan hükümlü bir katılımcı, ilkokul terk olduğunu, hurdacılık yaptığını belirtmiş, daha önce iki kere daha cezaevine girdiğini

söylemiştir. Ailesi gecekonduda yaşayan bu çocuk, suç işleme nedeni olarak arkadaş çevresini göstermektedir. “Güzel Bir Şehir”de yaşasaydım suç işlemezdim diyen katılımcı, suç işlemeye iten nedeni esprili bir şekilde “Gel La Hırsızlık Ypak Para Bulalım” şeklinde yanıtlamıştır. Bu yanıt, çocuğun hayatı ciddiye almaması bakımından önemlidir. Bu şekilde verilen yanıt, şirin görünmek amacını değil, ciddiye alınmayan bir yaşamı göstermektedir. 14 yaşında bir çocuğun, suç işlemeyi engelleyecek önlemlerin sorulduğu soruya “Bu işleri Sonu Yok. Sonu Dört Duvar. Madi Durum Düzelse” şeklinde verdiği yanıtlar umutsuzluğu, gelecekte hiçbir beklenti olmamasını göstermesi açısından önemlidir. Devletin çocuklar için ne yapmasını isterdiniz sorusuna “yeterince çocuk parkları, kreşler, anaokulları” seçeneklerini işaretledikten sonra “İş Yeri FaPrika” yazarak, işsizliğin ortadan kaldırılması isteğini vurgulamıştır.

- 17 yaşında, 8 kardeşe sahip, ortaokul mezunu, yağma ve gasp suçlarından hükümlü bir çocuk, nasıl bir yerde yaşasaydınız suç işlemezsiniz sorusuna “suç oranı az bir yerde Sakin bir yerde olabilir” yanıtını vermiştir. Diğer birkaç çocuğun da verdiği yanıtlarda olduğu gibi kalabalık faktörü burada da karşımıza çıkmıştır. Suça iten nedenlerin başında arkadaş çevresini gösteren bu çocuk, geçimsizliği ikinci neden olarak göstermiştir. Geçimsizliğin yağma ve gasp suçlarına yönelme açısından dikkat çekici bir oranı olduğu görülmektedir.
- 17 yaşında, ortaokul 8. sınıftan terk, gasp hükümlüsü bir çocuk, suça iten nedenleri sıralarken önceliği yine “Arkadaş çevresi” olarak belirtmiş, ikinci sırada ise “uyuşturucu olacak lanet şey Allahaşükür hiç kullanmadım. Sigara içerideki çocuklara serbest olsa iyi olur” ifadesini kullanmıştır. Bu ifade “içeride” bulunan çocukların ciddi oranda uyuşturucu kullandıkları bilgisini pekiştiren bir ifadedir. Görüşülen çocukların büyük bir kısmı madde bağımlısı olmasalar bile madde kullanıcısı durumundadırlar. Çocuğun, suç işlemeyi engelleyecek önlemlerin sorulduğu soruya “Uyuşturucunun yasaklanması” demesi de konunun “içerde”ki önemini göstermektedir. “Çocukluğumu yaşıyamadım, ceza evine girdim” ifadesini kullanan katılımcı, farklı yaşamların gerçekliğini açıkça ifade etmiştir.

- 16 yaşındaki bir çocuk hükümlü, cezaevine girmeden önce “Çok kere” tutuklandığını belirtmiştir. “Cinayet” ve “hırsızlık” (gasp) suçlarından hüküm alan çocuk, suç işlemeyi engelleyecek önlemlerin sorulduğu soruya “HAYIR” yanıtını vermiş, kalan sorulara neredeyse hiç yanıt vermemiştir. Buradaki Hayır yanıtının, “suç işlemeyi engelleyecek önlem yoktur, suç her durumda işlenir” şeklinde bir anlamda kullanıldığı, anket uygulaması aşamasında ifade edilmiştir. Bu durum, çocuk suçluların gelecek ile ilgili beklentilerinin olmadığı, pişmanlık duygusundan çok kızgınlık yaşadıkları, suç işlemeye devam edecekleri ile ilgili yargıyı güçlendirmektedir.
- 18 yaşında, ortaokul mezunu, hırsızlıktan hüküm giyen bir hükümlü, daha önce 3 kere daha cezaevine girdiğini, ayrıca 2 kez de tutuklandığını belirtmiştir. Bu noktada, çocuk yaşta cezaevine giren çocuklarda, cezaevinin caydırıcı, topluma kazandırıcı fonksiyonlarının sorgulanması gerekliliği ortaya çıkmaktadır. 18 yaşına kadar 3 kere daha cezaevine girmiş olması, suç ve ceza olaylarının kişide alışkanlık haline geldiği, topluma kazandırılması ile ilgili çalışmaların yetersiz kaldığı söylenebilir. Cezaevlerinin, özellikle çocuk ve gençlerin topluma kazandırılması ile ilgili işlevlerinin uygulanabilir olarak yeniden gözden geçirilmesi ve düzenlenmesi ile ilgili çalışmaların öncelikli olarak yapılması gerektiği düşünülmektedir. Hükümlünün suç işlemeyi engelleyecek önlemlere “Maddi durumunun iyi olması” ifadesini yazması, suçu doğrudan ekonomik yapıya endekslemesi açısından önemli görülmüştür.
- “Kasp” (Gasp) suçundan hükümlü 18 yaşında bir genç, daha önce iki kere tutuklandığını belirtip, suça iten nedenlerin başında “Uyuşturucu Kullanması” olduğunu, ikinci sırada da “Arkadaş Ortamı”nın geldiğini yazmıştır. Suç işlemeyi engelleyecek önlemlere de “Uyuşturucu Satılmaması” yazarak, uyuşturucu kullanımı ve uyuşturucu satışı ile ilgili konuyu bir daha gündeme getirmiştir.
- 18 yaşında, hırsızlık suçundan hüküm giyen ortaokul mezunu bir genç, daha önce iki kez cezaevine girdiğini, ayrıca iki kez de tutuklandığını belirtmiştir. Bu katılımcı suç işlemeye itecek nedenlere “Eğitimsizlik”, suç

işlemeyi engelleyecek önlemlere de “düzgün bir hayat olursa eğer” ifadelerini yazmıştır. 18 yaşına kadar iki kez daha cezaevine girip çıkması, iki tutuklamadan geçmiş olması, önlemler için “düzgün bir hayat” isteği, hükümlünün aile ve sosyal çevre açısından eksikliklerini göstermesi, cezaevlerine girip çıkmasının sürekli hale gelmiş olması da cezaevlerinin “ıslah” edici özelliklerinden yararlanamamış olması anlamında değerlendirilmektedir.

- Gasp suçundan hükümlü, 18 yaşında bir genç, daha önce iki kez cezaevine girip çıktığını, dört kez de tutuklandığını belirtmiş, suç işlemeyi engelleyecek önlemlere “Para huzur bulunduğu yer” yazarak, suçun ekonomik boyutunu belirtmiştir. Devletin yapmasını istediğiniz şeyler sorusuna ise “güvenli bir gelecek” diyerek, gelecek ile ilgili güvensizliğini ifade etmiştir.
- 17 yaşında, öldürmeye teşebbüs suçundan hükümlü bir genç, daha önce iki kez cezaevine girdiğini, beş kez de tutuklandığını belirtmiş, nasıl bir yerde yaşasaydınız suç işlemezsiniz sorusuna “çevremden uzak sakin insanların yaşadığı yerlerde” diyerek toplumsal kalabalığı, karmaşayı suç işlemeye bir neden olarak göstermiştir. Suça iten nedenleri “Eğitimsizlik, arkadaş çevresi ve aile içi şiddet” şeklinde sıralamış, buna karşılık şiddet gördünüz mü sorusuna “Hayır” diyerek çelişkili bir durum ortaya koymuştur. Gencin daha önce iki kez cezaevine girmiş olması, cezaevinin caydırıcılık özelliğinin bu kişi üzerinde etkili olmadığını göstermektedir.
- 18 yaşında bir hükümlü, kendisini suça “dışardaki kötü ortamlar”ın ittiğini belirtmiştir. Daha önceden cezaevine girmeyen ve tutuklanmayan bu hükümlü, nasıl bir yerde yaşasaydınız suç işlemezsiniz sorusuna “Arkadaşlarım sadece kız olsaydı Suç işlemezdim.” ifadesini kullanmıştır. Mesleğini “Bayan kuaförü” olarak belirtmesinin bu düşüncüyü oluşturduğu düşünülmektedir. Suça itebilecek nedenlere “Arkadaşlarım Bonzai içiyor içmesini engellemek, Oyun Alanlarını Çoğaltmak, dış ülkelere geziler düzenlemek, siyaset yaparken Gençleride düşünmek” yanıtlarını veren hükümlü, suç işlemeyi engelleyecek önlemleri “değişik Aktiviteler (Spor),

Oyun Alanları, Arkadaşları değiştirmek, insanların insanlara saygılı olması” şeklinde sıralamıştır.

- Hırsızlıktan hüküm giymiş 18 yaşındaki bir hükümlü, daha önce dört kez cezaevine girdiğini, beş kez de tutuklandığını belirtmiştir. Ailesinde kendisinden başka hükümlülerin de olduğunu belirten genç, nasıl bir yerde yaşasaydınız suç işlemezsiniz sorusuna “Durumumuz kötü olduğundan Dolayı Heryerde işler” yanıtını vermiştir. Kötü durumun değişebilme umudunu yaşamayan bu genç, her şekilde suç işleneceğini ifade etmektedir. Suç işlemeye itebilecek nedenleri sıralarken “Zengin olsaydım yapmazdım, zengin olmadığım için Dolayı yapıyorum” diyerek suçun ekonomik durumla ilişkisinin önemini vurgulamıştır. Suç işlemesini engelleyecek önlemlere “Uyuşturucu Bağımlıyım ondan Dolayı Kimse engelleyemez” yazmıştır. Uyuşturucu bağımlılığının suça yönlendirmedeki önemi, bu sözlerle daha da açık bir şekilde gözler önüne serilmektedir. Devletin yapmasını istediğiniz şeylere “AF İSTİYORUZ :(“ ifadesini büyük harflerle yazarak, “içeri”den çıkış umudunu affa bağladığını belirtmiştir.
- 17 yaşında, hırsızlıktan hüküm giymiş bir hükümlü, daha önce de bir kere cezaevine girdiğini, çok kere tutuklandığını belirterek, suç işlemeye iten nedenleri “Uyuşturucu, parasal durum, Arkadaşla, Çevre” olarak yazmıştır. Suç işlemeyi engelleyecek önlemleri ise “Maddi durumu iyi olması, uyuşturucu kullanmaması, manevi durumu iyi olması, arkadaş çevresinin iyi olması” şeklinde belirtmiştir. Birçok hükümlüde görüldüğü gibi bu hükümlünün de uyuşturucu ile sorunu olduğu görülmüş, “içeri”de uyuşturucu temini ile ilgili durumun yasak olmasına karşılık yasadışı bir “ticaret” haline gelip gelmediği sorusu akıllara yerleşmiştir.
- 18 yaşında, gasp, uyuşturucu ve yaralamadan hükümlü bir gencin daha önce de bir kere cezaevine girdiğini belirttiği ankette, suç işlemeye iten nedenler sorusuna “arkadaş, çevre, maddi sıkıntı uyuşturucu bunlar başlıca nedenler...” yanıtını verdiği görülmüştür. Suç işlemeyi engelleyecek önlemler için ise “Kötü çevrede yetişmemesi lazım, okuması lazım, kötü arkadaşlarından uzak durması lazım, uyuşturucuya bulaşmaması lazım”

ifadelerini yazdığı, uyuşturucunun bu hükümlü açısından da suç ile doğrudan ilişkili bir durum oluşturduğu belirlenmiştir.

- 16 yaşında hırsızlıktan hüküm giyen bir hükümlü, daha önce üç kere daha cezaevine girdiğini, defalarca tutuklandığını belirtmiştir. 16 yaşına kadar üç kez cezaevine girip çıkmış olması, cezaevi caydırıcılığı ve “ıslah” etme uygulamalarının yeterliliğinin yeniden sorgulanmasına neden olmaktadır. Bu hükümlü, “aile içi şiddet”in suça itme nedenlerinin başında geldiğini belirtmiş, çocukluğunda ise “uyuşturucu içmek” işini istediği kadar yaptığını ifade etmiştir. Çocuk yaşta uyuşturucu temininin bu kadar kolay olması, üzerinde önemle durulması gereken bir konu olarak notlara işlenmiştir.
- Doğum tarihini belirtmeyen bir başka hükümlünün suç işlemeye iten nedenlere “Dışlanma, ilgisizlik” ifadesini yazmış olması, ciddi bir soruna dokunması bakımından dikkat çekmiştir. Suç işlemeyi engelleyecek önlemlere yazdığı “Bence Engeleyemessiniz çünkü suç işlemek Benim için Bir Bağımlılık oldu. Yapmadan Duramıyorum” ifadesi, çocuk yaşta suç bağımlılığının oluşması bakımından önemli görülmüştür.
- 17 yaşında, cinsel istismara teşebbüs suçundan hükümlü ilkökul mezunu bir gencin suça iten nedenleri sıralarken “Kötü Arkadaş ortamı, Geçimsizlik, Maddeler esrar eroyin gibi maddeler” ifadesi, kullanılan madde adlarını da belirtmiş olmasından dolayı önemli bulunmuştur. Bu hükümlü “Maddeden uzak olsaydım, çalışsaydım, annemi babamı denneseydim” diyerek suç işlemeyi engelleyecek önlemleri kendi adına sıralamıştır.
- 18 yaşında “ırsızlık”tan hüküm giyen, öncesinde bir kez daha cezaevinde yatmış, bir kez de tutuklanmış bir hükümlü, suç işlemeye iten nedenlere “zevkine” yazarak, konunun psikolojik açıdan önemine eğilmek gerekliliğini ortaya koymuştur.

SONUÇ

Kentleşme kavramı, özellikle son ikiyüz yıldır önemi artan bir kavram olarak görülmektedir. Toprak ile geçimini sağlamakta zorlanan insanların ekonomik yaşamlarını topraktan sanayi ortamlarında çalışmaya yöneltmek zorunda kalmaları, “köyden kente” göçün artmasına yol açmıştır. Kentler, geçim arayışı içerisinde yaşanan bu göçlerden, “gecekondu” bölgelerinin kurulması ile doğrudan etkilenmişlerdir. Kentlerde nüfusun hızlı artışı, beraberinde suç ve şiddet oranlarının artışı da getirmiş, kent güvenliği, yaşam kalitesinin arttırılması, suç oranlarının düşürülmesi gibi konular bilimsel anlamda araştırılmaya başlanmıştır. Kentlerde yaşanan suç ve şiddet, toplumu, bireysel güvenliği, yaşam kalitesini, sürdürülebilir kalkınmayı ve kentlerin sosyal, ekonomik, fiziksel ve politik yapılarını olumsuz etkilemekte ve kentleri suçtan arındırmak için acil çözüm önerilerine ihtiyaç duyulmaktadır.

Güvenli bir kent hayatı, sadece yoksulluk sorununun çözülmesi ile sağlanamaz. Maddi durumu çok iyi olan kesimlerde de yaşamsal beklentilerinin eksikliği, bireyselleşme, ilgisizlik vb. nedenlerden suça yönelme ve suç işleme, günlük hayatın gerçeklerindedir. Madde bağımlılığı ve uyuşturucu kullanımı, yoksul veya zengin sınıflar arasında fark göstermez. Sadece kullanılan maddenin kalitesi açısından fark gösterir. Madde bağımlılığı, insanları suça yönelten nedenlerin başında gelmektedir.

Kentsel mekan ve çevrenin suç ile ilişkisi bilimsel olarak kanıtlanmıştır. Suç korkusunu azaltmak adına, toplumsal korkuya neden olan faktörlerin tespiti ve ortadan kaldırılabilmesi için kent planlayıcılarının sosyolog ve psikologlarla birlikte çalışmaları gereklidir. Çarpık kentleşme, kent halkının mutluluğunu doğrudan olumsuz olarak etkileyecek, insanların mutsuz olmasına neden olacaktır. Mutsuzluk, anlayışsızlığı da beraberinde getirecek, saygının yitirildiği veya azaldığı bir ortam oluşacaktır. Mutsuz, saygısız ve anlayışsız ortamlar, sonucu suça dönüşecek olayların başlamasına ciddi bir zemin hazırlayacaktır.

Kentlerde suç oranlarının kırsal bölgelere göre yüksek çıkmasının en önemli nedeninin kentsel mekânın özelliklerinden ve denetim yetersizliklerinden olduğu bilimsel çalışmalarla ortaya konmuştur. Suç oranının bölgesel dağılımlarının coğrafi açıdan rastlantı olduğu söylenemez. Bilimsel araştırmalar, suçluların kentsel mekâna karşı farklı davranışlar gösterdiklerini (kırık pencereler teorisi) ortaya koymuştur. Suçun olduğu mekân ve zaman arasında bir ilişki olduğu, bu ilişkinin çözülmesi ile suçun oluşmasına önceden müdahale edilebileceği, suç oluşmadan önlem alınabileceği bilimsel olarak kanıtlanmıştır.

Kentsel suçların önlenmesi açısından en büyük görev kent güvenlik kuvvetlerine düşmektedir. Gelişen teknolojiler, kent güvenlik sistemlerinde de büyük gelişmelere yol açmış, “mobese” adı verilen güvenlik kameraları, bina ve işyerlerinin özel olarak kurdurdukları kamera sistemleri güvenlik kuvvetlerinin suç takibine büyük destek olmaya başlamıştır. Kamera sistemlerinin suç açısından caydırıcı bir yönü olduğu da bilinmektedir. Kent güvenliği ile ilgili çalışmaların temel amacı, kentleri kentliler için daha yaşanabilir duruma getirmek, kentlilerin üzerindeki suç baskısını azaltmaktır. Suçun azaltılması, suçu oluşturan nedenlerin ortadan kaldırılması ile mümkün olacaktır. Bunun için güvenlik güçlerinin kentlilerin taleplerini iyi bilmeleri, kentlilere güvende olduklarını hissettirmeleri, bölgesel suç haritaları oluşturarak suçu oluşmadan önleyebilecek yöntemleri geliştirmeleri gerekli görülmektedir.

Suçü önlemek, suçü iten nedenleri ortadan kaldırmak sadece güvenlik güçleri ile çözülebilecek sorunlar değildir. Kentin tüm kurumlarının ve halkın bu konuda kendilerini sorumlu hissetmeleri ve üzerlerine düşeni yapmaları, günümüz modern kentleri duruma ulaşabilmek için gerekli görülmektedir. Bu konuda kent halkının bilinçlendirilmesi, kent yöneticilerine düşen büyük bir görev olarak karşımıza çıkmaktadır.

Suçla ve suçu oluşturan etkenlerle mücadele kesinlikle bir boyutlu değildir. Sosyal, ekonomik, siyasal ve mekânsal olarak mücadele edilmesi, önlemlerin bu dört boyutta alınması gerekli görülmektedir. Yerel yöneticilere bu kapsamda daha büyük

sorumluluklar düşmekte, konuya profesyonel yaklaşımlar ve çözümler üretilmesi gerekmektedir.

Suçun tekrarını engellemek üzere yapılması gereken çalışmalar da konu içinde önemli bir yer tutmaktadır. Suç işleyen kişilerin yeniden topluma kazandırılması, toplum bilincine sahip olacak şekilde bilinçlendirilmesi, sosyal ve ekonomik eksikliklerinin giderilebilmesi ile ilgili projelerin üretilerek uygulamaya geçirilmesi gerekli görülmektedir.

Tez kapsamında Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu – Sincan içerisinde 33 çocuk suçlularla ilgili kamu görevlisi ve 30 çocuk tutuklu/hükümlü ile yapılan anket çalışmasında elde edilen sonuçlar, kent ve suç ilişkisi açısından aşağıda listelenmiştir:

- Çocuk suçlu/hükümlülerin büyük bir çoğunluğu birden fazla cezaevine girip çıkmıştır. Bu durum, suçun tekrarının engellenmesi ile ilgili projelere öncelikli olarak el atılması gerekliliğini ortaya koymaktadır. Suç bir alışkanlık durumuna dönüştürülmemelidir.
- Çocuk suçlu/hükümlülerin büyük bir çoğunluğunda uyuşturucu ve madde bağımlılığı olduğu görülmektedir. Çocuk yaşta uyuşturucu temin etmenin bu kadar kolay olmaması gerektiği, kentin “gecekondu” bölgeleri öncelikli olmak üzere uyuşturucu “ticareti”ni engellemek üzere gerekli tedbirlerin bir an önce alınmasının zorunluluğu anket sonuçlarına göre söylenebilir.
- Çocuk suçlu/hükümlülere “evci izni” olarak verilen izinlerin, çocukların uyuşturucu ve madde ihtiyaçlarını giderebilecekleri bir izne dönüşme durumunun da yaşandığı gözlenmiş, duruma ilişkin önlemlerin alınmasının gerekliliği ortaya çıkmıştır.
- Çocuk suçlu/hükümlülerin en fazla ortaokul seviyesine kadar okudukları, eğitimsel olarak ciddi eksikliklerinin olduğu, okuma-yazma konusunda dahi zorluk yaşadıkları, kitap okuma gibi alışkanlıkları olmadığı görülmüştür. Eğitimin önemi tartışılmaz. Bu durumda kentsel olarak “gecekondu” bölgelerinde eğitim kurumlarının daha verimli olabilmesi için

yapılması gerekenlerin bir an önce projelendirilmesi ve uygulamaya sokulması gerekli görülmektedir.

- Yaşamsal alanların, çevre düzenlemelerinin kentlerin tüm bölgelerini kapsayacak şekilde planlanması, özellikle kentin kırsal bölgelerinde yaşayan insanların insanca yaşamalarını sağlayacak kent yapılaşmasının sağlanması, oyun sahalarının artırılması, spor tesislerinin yapılması suçla yönelmeyi ve suç oranını ciddi şekilde düşürecektir. Kent yöneticilerinin ve ilgili bakanlıkların bu konuda uygulanabilir projeleri bir an önce yapmaları önemli görülmektedir.

Suçun, oluşmadan önlenmesi öncelikli amaçtır. Bunun için devletin suçun oluşumunu engelleyecek çözüm önlemlerini projelendirmesi, sürdürülebilir çözümleri uygulamaya koyması gereklidir. Özellikle çocuk suçluların topluma yeniden kazandırılabilmesi için üretilebilecek sosyal projeler, çocukların tekrar suç işlemelerini önleyebilecek ekonomik ve sosyal olanakların oluşturulması öncelikli olarak ele alınmalı ve uygulamaya konulmalıdır.

“Hiçbir çocuk suçlu doğmaz” felsefesinden hareketle, özellikle kent kırsallarında çocukların eğitim ve sosyal olanaklarının artırılabilmesi için yapılması gerekenler, belediyelerin sorumlulukları, sivil toplum kuruluşlarına düşen görevler iyi bir koordinasyon ve kontrol mekanizması ile birlikte devreye sokulmalıdır.

İnsanca yaşamak, gerekli eğitimi alabilme şansına sahip olmak, kendi ayaklarının üzerinde duracak kadar gelir sağlayabilecek bir işe sahip olmak tüm insanların doğal hakkıdır. Bu hakkı sağlayabilecek kentsel önlemleri almak, öncelikle yerel ve devlet yöneticileri olmak üzere tüm kurumların, aynı zamanda tüm kent halkının görevi olarak görülmektedir.

KAYNAKÇA

- ALDEMİR, F, Arzu, (2010) Çocuk Suçluluğu Profili 2007-2008 Yılları Üsküdar Bölgesi T.C. İstanbul Üniversitesi Adli Tıp Enstitüsü Sosyal Bilimler Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi İstanbul.
- AKSOY, Erman, (2007) Suç ve Güvenli Kent Yaklaşımı, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi Yayınları, Dosya 06, Bülten 55, Kasım-Aralık 2007, Ankara
- ALTUNER, Tuba, (2009) Kentleşme Bağlamında Göçün Yol Açtığı Toplumsal Sorunlar T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Mayıs.
- ATAÇ, Ela, (2008) Kent, Güvenlik ve Güvenli Kent Planlaması; Bursa Örneği Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Ankara Mayıs.
- ATAÇ, Ela, GÜRBÜZ, Davut, (2009) Kentsel Mekânda Gelişen Suça Müdahale Etmede Disiplinlerarası Güvenlik Politikaları. Polis Bilimleri Dergisi Cilt:11 (1).
- AY, Yusuf, (2013). İç Göçlerin Emniyet ve Asayiş Etkisi. *Güvenlik Bilimleri Dergisi*, Mayıs 2013, 2(1), 35 – 56.
- AYHAN, İrem, ÇUBUKÇU, Mert, (2007) Suç ve Kent İlişkisine Ampirik Bakış: Literatür Taraması. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi Yıl/Volume: 3, Sayı/Issue: 5.
- BAYHAN, Vehbi; (1996) “Türkiye’de İç Göçler ve Anomik Kentleşme”, Toplum ve Göç, II. Ulusal Sosyoloji Kongresi, Mersin.
- BRANTİNGHAM, Paul, J, (1995) “Criminality of Place: Crime Generators and Crime Attractors”, *European Journal of Criminal Policy and Research*, Vol.3, pp.5-26.
- CANDEMİR, Ersin. (2002) “Kriminolojide Suç Ekolojisi Kavramı ve Suç Haritalama Metodu”, *Akademik Bakış*, No.18.
- CEYLAN, Yılmaz, (2012) Zorunlu Göç ve Suç İlişkisi (Muş İli Örneği). Akademik Bakış Dergisi Sayı: 32 Eylül – Ekim 2012 Uluslararası Hakemli Sosyal Bilimler E-Dergisi.
- COLEMAN, Roy, (2004) “Watching the Degenerate: Street Camera Surveillance and Urban Regeneration”, *Local Economy*, Vol.19, No.3.

- ÇAKIRER, Yasemin, (2012) İstanbul-Zeytinburnu'nda Ulus Ötesi Kentleşme Aktörleri Olarak Türk Kökenli Göçmenler. İstanbul Teknik Üniversitesi Fen Bilimleri Enstitüsü. Doktora Tezi. Şubat.
- ÇEZİK, Asuman, (1982) "Kent Eşiği Araştırması", *DPT Yayınları*, Ankara.
- ÇİMEN, Ülhak, (2010) Kent Güvenlik Yönetim Sistemlerinde Kullanılan Görüntü Teknolojilerde ve Trabzon İli Örneğinin Değerlendirilmesi. Yüksek Lisans Tezi. Erzurum.
- ÇİVİCİ, Selçuk, (2014) Kentleşme Süreci ve Kentsel Dönüşümün Gazi Osman Paşa Ölçeğinde İncelenmesi. T.C. Okan Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- ÇOŞAR, Yakup, (2005) Kentleşen Türkiye'de Çocuk Suçluluğu TBB Dergisi, Sayı 56.
- DEMİR, Cengiz, (2011) Türkiye'de Göç Olgusunun Suçluluk Üzerine Etkileri: Mersin İli Örneği. T.C. Polis Akademisi Güvenlik Bilimleri Enstitüsü Suç Araştırmaları Anabilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- DERDİMAN, Ramazan, Cengiz, (2010) Kentleşmenin Suça Etkisi ve Kentlilerin Suçla Mücadelesinin Sosyal ve Hukuki Boyutları Çağdaş Yerel Yönetimler, Cilt 19 Sayı 3 Temmuz 2010.
- DÖNMEZER, Sulhi, (1994) *Kriminoloji*, İstanbul: Beta Yayıncılık.
- DOLU, Osman, SÖZER, Mehmet Alper, BAŞIBÜYÜK Oğuzhan, KARAKUŞ Önder, GELERİ Aytekin, ULUDAĞ Şener, (2012) *Kriminoloji*, Editör: Osman DOLU, Anadolu Üniversitesi Açıköğretim Fakültesi Yayınları
- DOLU, Osman, ULUDAĞ, Şener, DOĞUTAŞ, Cemil. (2010) Suç Korkusu: Nedenleri, Sonuçları ve Güvenlik Politikaları İlişkisi. Ankara Üniversitesi SBF Dergisi, 65(01), 057-081.
- ERKAN, Rüstem, (2002) *Kentleşme ve Sosyal Değişme*, Bilim adamı Yayınları, Ankara.
- ERMAN, Tahire, (2004) Gecekondu Çalışmalarında 'Öteki' Olarak Gecekondu, <http://ejts.revues.org/index85.html>.
- ERMAN, Tahire, (2007) Çandarlı-Hıdırlıktepe (Altındağ, Ankara) Örneği Üzerinden Suç Ve Mekân İlişkisi Ve Mahalleli Deneyimleri, TMMOB Mimarlar Odası Ankara Şubesi, Dosya 06, Bülten 55, Kasım-Aralık 2007, Ankara

ESEN, Sinan, (2008) Kentleşme ve Kentleşme Sürecinden Çocuk Suçluluğu Üzerindeki Etkileri. (Ankara Örneği) T.C. Gazi Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Ana Bilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

GÖKÇE, Birsen, (1977) Gecekondu Gençliği, Hacettepe Üniversitesi. Ankara.

GÖKTÜRK, Atilla, KAYGALAK, Sevilay, (2001) “Göç ve Kentleşme” [Bildiri]. Ümit Onat, Aycan Altay (Ed.). *Sosyal Hizmetler Sempozyumu 1999: Bölgesel Kalkınma Sürecinde Sosyal Hizmet, 20-22 Ekim 1999*. Ankara: Hacettepe Üniversitesi Sosyal Hizmetler Yüksekokulu ve GAP Bölge Kalkınma İdaresi Yayını.

GÖKULU, Gökhan, (2010) Kent Güvenliği Kentleşme ve Suç İlişkisi. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt: 24, Sayı: 1.

GÖLBAŞI, Serkan, (2007) Kentleşme ve Suç: İstanbul’un Kentleşme Süreci ile Suçluluk Arasındaki İlişkinin Kurumsal Analizi. T.C. İstanbul Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Hukuk Anabilim Dalı. Doktora Tezi. İstanbul.

GÖKPINAR, Mahmut, (2007) Sosyal ve Kriminal Boyutlarıyla Çocuk Suçluluğu TBB Dergisi, Sayı 72.

GÜNŞEN İÇLİ, Tülin, (2009) *Çocuk Suç ve Sokak*, Başbakanlık Aile ve Sosyal Araştırmalar Genel Müdürlüğü, Ankara

GÜRBÜZ, Davut, (2009) Çöküntü Bölgesi ve Suç Ankara’da Hacıbayram Mahallesi Örneği. T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.

GÜRSOY, Mahmut, (2013) Kentleşme Sürecinde Göç Suçluluk İlişkisi, T.C. Adıyaman Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Adıyaman.

IŞIK, Esra, (2007) Kent Yoksulluğu, Sokak Çocukları ve Suç. T.C. Dumlupınar Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi. Kütahya.

İREN, Ümit, Yaşar, (2006) Kent Dışı Alanlarda Güvenlik Sorunu ve Jandarma. T.C. Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi Anabilim Dalı. Niğde.

İSBİR, Eyüp, G. (1986) *Şehirleşme ve Meseleleri*, Ocak Yayınları, Ankara.

KARASU, Mithat, Arman, (2012) Kent ve Suç Üzerine Kavramsal Bir Çerçeve. C.Ü. İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, Cilt 13, Sayı 2.

- KARTAL, S, Kemal, (1978) *Kentleşme ve İnsan, Kentleşme Sürecinde İnsan Tutum ve Davranışlarında Meydana Gelen Değişmeler*, Türkiye ve Ortadoğu Amme İdaresi Enstitüsü Yayınları, Ankara.
- KEF, Emine, (2010) Türkiye’de Yaşanan Göç Olgusunun Kentleşme Üzerindeki Yansımaları (Sosyo-Ekonomik Yaklaşım). T.C. Gaziosmanpaşa Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Tokat.
- KELEŞ, İ, (1997) Türkiye’de Göç Eğilimleri Ve Şehirleşme Süreci. Prof. Dr. Naci KINACIOĞLU’NA Armağan, Gazi Üniversitesi, Hukuk Fakültesi Dergisi, Cilt:1, Sayı:2 Aralık-1997.
- KELEŞ Rusen, (2002) Kent Bilim Terimleri Sözlüğü, Ankara.
- KIZILÇELİK, Sezgin, (2000) *Sosyoloji Yazıları*, Anı Yayınları, Ankara.
- KIZMAZ, Zahir, (2005) “Sosyolojik Suç Kuramlarının Suç Olgusunu Açıklama Potansiyeli Üzerine Bir Değerlendirme”, *C.Ü. Sosyal Bilimler Dergisi*, Cilt.29, No.2.
- KIZMAZ, Zahir, (2004) Öğrenim Düzeyi ve Suç: Suç Okul İlişkisi Üzerine Sosyolojik Bir Araştırma Fırat Üniversitesi Sosyal Bilimler Dergisi Cilt: 14, Sayı: 2, Elazığ.
- KIZMAZ, Zahir, BİLGİN, Rıfat. (2010) Sokakta Çalışan/Yaşayan Çocuklar ve Suç: Diyarbakır Örneği Elektronik Sosyal Bilimler Dergisi Bahar-2010 C.9 S.32.
- KUNT, Veysel, (2003) Suç ve Çocuk T.C. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyal Antropoloji Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- MİLLİ EĞİTİM BAKANLIĞI, (2005) <http://yayim.meb.gov.tr/dergiler/167/orta3-eres.htm>, (Erişim tarihi:05.03.2015).
- MUTLU, Sencen, (2007) Türkiye’de Yaşanan Gecekondulaşma Süreci ve Çözüm Arayışları: Ankara Örneği. Ankara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi (Kent ve Çevre Bilimleri) Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- NEWMAN, Oscar, (1996) *Creating Defensible Space*, Institute for Community Design Analysis, U.S Department of Housing and Urban Development Office of Policy Development and Research, U.S., pp.9-

- ORTAKÖY, Adnan, (2011) Kent Güvenliğinde Yönetim Bilişim Sistemi Uygulamaları. İstanbul Mobese Örneği. Marmara Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Gazetecilik Anabilim Dalı Bilişim Bilim Dalı İstanbul.
- OZANKAYA, Özer, (1975) Toplumbilim Terimler Sözlüğü, TDK. Yayınları. Ankara.
- ÖNER, Şerif, (1998) “Kentleşme ve Modernleşmenin Siyasal Davranışlar Üzerindeki Etkisi”, *T.C. İçişleri Bakanlığı Türk İdare Dergisi*, 70(420).
- ÖTER, Adem, (2005) Çocuk Suçluluğunun Toplumsal Nedenleri (Antalya Örneği) T.C. Süleyman Demirel Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Sosyoloji Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Isparta.
- ÖZGEN, Yahya, Fikret, (2010) Türkiye’de Göç ve Kentleşmenin Suç ve Suçlulukla İlişkisi (İstanbul Örneği) T.C. Beykent Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Uluslararası İlişkiler Anabilim Dalı Uluslararası İlişkiler Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. İstanbul.
- POLAT, Cevdet, EREN, Hakan, ERBAKICI, Ferdi, (2013) Hırsızlık suçunu etkileyen faktörlerin değerlendirilmesi ve geleceğe yönelik yaklaşımları - makale Güvenlik Bilimleri Dergisi, Mayıs 2013, 2(1), 1-33.
- SENCER, Yakut, (1979) *Türkiye’de Kentleşme Bir Toplumsal ve Kültürel Değişme Süreci*, Kültür Bakanlığı Yayınları, Ankara.
- SEZAL, İhsan, (1992) Şehirleşme, Ağaç Yayınları, İstanbul.
- T.C. ÇEVRE ve ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI, (2014) “Kentleşme-Suç İlişkisi ve Önlenmesi”, Proje Değerlendirme Kurulu Raporu.
- TEKELİ, İlhan, ERDER, Leila (1978) Yerleşme Yapısının Uyum Süreci Olarak İç Göçler. Ankara, Hacettepe Üniversitesi Yayınları.
- TEMÜR, Tuğba, (2012) Kentleşme, Çocuk Suçluluğu ve Eğitim: İstanbul İli Örneği. T.C. Marmara Üniversitesi Eğitim Bilimleri Enstitüsü Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı Eğitim Yönetimi ve Denetimi Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi İstanbul.
- TEPEDOĞAN, Ayşe, (2011) Suçlu muyum? Suçlu muyuz? Suçlular mı? İstanbul.
- TMMOB Mimarlar Odası, (2007) Dosya 06 Kent ve Suç. Ankara Şubesi. Bülten 55/ Kasım-Aralık.

- TOPALOĞLU, Gürsu, Sezen, (2007) Suç Oluşumunda Kentleşme ve İç Göçün Etkilerinin Analizi: Ankara Örneği. T.C. Kara Harp Okulu Savunma Bilimleri Enstitüsü Güvenlik Bilimleri Ana Bilim Dalı Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- TOPUKSAK, Bilge, (2009) Kentleşme sürecinde kadınların yaşadıkları problemlerin halk sağlığı açısından değerlendirilmesi. T.C. Hacettepe Üniversitesi Sağlık bilimleri enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- TULUNOĞLU, Deniz, (2009) Kentleşme Sürecinde Aile Yapısındaki Değişim (Maltepe Örneği) T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü. Yüksek Lisans Tezi. Eylül.
- TÜMTAŞ, Mim, Sertaç, (2007) *Türkiye’de İç Göçün Kentsel Gerilime Etkisi: Mersin Örneği*. (Yayımlanmamış Yüksek Lisans Tezi). Muğla: Muğla Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü.
- ULUTÜRK, Bülent, (2006) Kentleşme ve suç ilişkisi - Adana ve Çanakkale Araştırması. Polis Akademisi Başkanlığı, Güvenlik Bilimleri Enstitüsü, Yüksek Lisans Tezi.
- UNICEF-Türkiye Görev Tanımı (Tor) Çocuklar İçin Adalet Projesi Kısa Süreli Ulusal Danışman
- ÜNAL, Berre, (2012) Kentleşme Sürecinde Üniversite Rolü: Amasya İli Örneği. T.C. Sakarya Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Yüksek Lisans Tezi. Amasya.
- YANJİNLKHAM, Baasanbat, (2011) Kent Güvenliği ve kentsel Suçun Önlenmesi Moğolistan’daki Kentleşmeyle İlgili Suçlar İçin Öneriler. T.C. Polis Akademisi Güvenlik Bilimler Enstitüsü Suç Araştırma Anabilim Dalı yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- Yenigül, Sevinç, Bahar, (2005) “Göçün Kent Mekanı Üzerine Etkileri”. *Gazi Üniversitesi Fen Bilimleri Dergisi*, 18 (2), 273-288.
- YILDIRIM, Aziz, (2004) Kentleşme ve kentleşme sürecinde göçün suç olgusu üzerindeki etkileri. Ankara Üniversitesi. Sosyal Bilimler Enstitüsü. Kamu Yönetimi ve Siyaset Bilimi Anabilim Dalı. Yüksek Lisans Tezi. Ankara.
- YILDIZ, Selver, SAM, Neslihan, BAYRAM, Nuran, Kentte İşlenen İşyeri Suçları: Bursa İli Örneği, Uludağ Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Fakültesi Dergisi, Cilt ŞŞVI, Sayı 2, Bursa.
- YILMAZ, Hulusi, (1998) Kentleşme sürecinde Alevilik-Bektaşılık, Süleyman Demirel Üniversitesi, Yüksek Lisans Tezi, Isparta.

YÜCEL, Mustafa, Tören, (1986) *Kriminoloji “Suç ve Ceza”*, Ankara: Adalet T.G.V. Yayını.

www.asayis.pol.tr. (Erişim Tarihi: 20.03.2015).

www.tdk.gov.tr/index.php?option=com_bts&arama=kelime&guid=TDK.GTS.55655e53579849.82016441 (Erişim Tarihi: 02.03.2015).

www.tohav.org/?bolum=dosya&no=44, (Erişim Tarihi:15.04.2015).

www.tuik.gov.tr/PreTablo.do?alt_id=1070 (Erişim Tarihi: 02.05.2015)

www.ymmd.org/?p=177. (Erişim Tarihi: 20.03.2015).

EK-1: Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda Görev Yapanlar Anketi

Kentleşme ve Suç İlişkisi: Kolluk Kuvvetleri ve Çocuk Suçlularla İlgili Kamu Görevlileri üzerine bir araştırma

Değerli anket katılımcısı,

Bu anket formu, Turgut Özal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Yüksek Lisans Öğrencilerinden Tuğba ÜNSAL tarafından, Prof. Dr. Muhammet KÖSECİK danışmanlığında hazırlanmıştır.

Bu araştırmanın amacı, Kentleşme ve Suç ilişkisi üzerine Çocuk Suçlular temelinde bir araştırma yapmaktır. Hedef nokta, suçun oluşumu, suç ile kentselleşme arasındaki ilişkilerin belirlenmesi, suçu oluşmadan önce yapılabilecek işlemlerdir.

Ankete katılanların isimleri alınmayacak, cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve sonuçlar sadece bu tez çalışmasında kullanılacaktır.

1. BÖLÜM: DEMOGRAFİK SORULAR

1- Yaş aralığımız:

- 18-25   26-35   36 ve üstü

2- Cinsiyetiniz:

- Erkek   Kız

3- Eğitim düzeyiniz (En son alınan derece)

- İlkokul   Ortaokul   Lise   Üniversite ve üstü

4- Mesleğiniz

☐ Polis
☐ Hakim/Savcı
☐ Avukat
☐ Cezaevi Personeli
☐ Diğer (lütfen belirtiniz) : .....

5- Meslekte kaçınıcı yılınız?

- 0-5   6-15   16-25   26 ve üstü

6- Çocuk suçlularla (17 yaş ve altı) ilgili bir çalışmanız oldu mu?

- Evet Hayır

2. BÖLÜM

1- Kişileri suça yönlendiren nedenleri, sizin için taşıdığı önem derecesine uygun kutucuğa işaretleyiniz.

	Çok önemli	Önemi	Kararsızım	Önemi değil	Hiç önemli değil
İşsizlik					
Eğitimsizlik					
Maddi yetersizlik					
Medyanın kişisel gelişime olumsuz etkisi					
Devletin asayiş koruma konusunda yetersiz olması					
Sosyal devlet anlayışının günlük yaşama yetersiz yansımaları					
Siyasi otoritenin yetersizliği					
Aile içi şiddet					
Arkadaş çevresi					
Namus meseleleri					
Kolay yoldan para kazanma arzusu					
Şehrin stresli ve karışık ortamı					
Töreler					
İdeolojik nedenler					
Suç şebekelerinin ağına düşmek					
Uyuşturucu madde bağımlılığı					

2- Şehirlerde suç oranının daha yüksek olmasının nedenlerini, sizin için taşıdığı önem derecesine uygun kutucuğa işaretleyiniz.

	Çok önemli	Önemi	Kararsızım	Önemli değil	Hiç önemli değil
Nüfusun kalabalık olması					
Gelir dağılımı arasındaki uçurumun çok yüksek olması					
Suç işleyen kişinin gizlenme olanaklarının daha yüksek olması					
Hayat pahalılığı					
Kötü çevre ve arkadaşlıklar					
Şehirlere göç edenlerin şehir hayatına uyum sağlayamaması					
Gecekondu yerleşim alanlarının kontrol edilemiyor olması					
Plansız şehircilikten kaynaklanan kontrolsüz bölgelerin oluşması					
Kolluk kuvvetlerinin yetersizliği					
Şehrin stresli ve düzensiz yaşamı					

3- Suçu azaltmak ve oluşumunu engellemek için alınabilecek yöntemleri, sizin için taşıdığı önem derecesine uygun kutucuğa işaretleyiniz.

	Çok önemli	Önemi	Kararsızım	Önemi değil	Hiç önemli değil
Adalet sisteminin sosyal devlet anlayışıyla uygun duruma getirilmesi					
Adalet sisteminin hızlandırılması					
Ceza ve yaptırımların ağırlaştırılması					
Kolluk kuvvetlerinin sayısının artırılması					
Kolluk kuvvetlerinin yetkilerinin artırılması					
Eğitim					
İşsizliğin azaltılması					
Asgari geçim standartlarının artırılması					
Kentlere göçün engellenmesi					
Spora yatırım yapılması, çocuklara yönelik uygun şartlarda spor kursları açılması					
Devletin çocuklara yönelik park, bahçe, lunapark, vb. imkânlarını artırması					
Çocuklara yönelik sinema, tiyatro, sirk gibi imkânların artırılması					

4- Kentleşme ve suç ilişkisi ile ilgili aşağıdaki açıklamaları, sizin için taşıdığı önem derecesine uygun kutucuğa işaretleyiniz.

	Çok önemli	Önemi	Kararsızım	Önemi değil	Hiç önemli değil
Bilimsel kentleşme, suç oranını azaltır.					
Göçün engellenmesi, suç oranını azaltır.					
Suça verilen cezaların ağırlaştırılması, suç oranını azaltır.					
Yerel idarelerin kontrol ve denetim yetkilerinin artırılması, suç oranını azaltır.					
Gecekondu bölgelerinin yıkılması, suç oranını azaltır.					
Mobese sisteminin yaygınlaştırılması, suç oranını azaltır.					
Parklar, bahçeler, kütüphaneler gibi sosyal yaşam kalitesini arttıran alanların artırılması, suç oranını azaltır.					
Trafik sorunlarının çözülmesi, suç oranını azaltır.					
Kolluk kuvvetlerinin yetkilerinin artırılması, suç oranını azaltır.					

EK-2: Ankara Çocuk ve Gençlik Kapalı Ceza İnfaz Kurumu'nda Yatan Çocuk Suçlu/Hükümlüler Anketi

Kentleşme ve Suç İlişkisi: Çocuk hükümlüler üzerine bir araştırma

Değerli anket katılımcısı,

Bu anket formu, Turgut Özal Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Siyaset Bilimi ve Uluslararası İlişkiler Bölümü Yüksek Lisans Öğrencilerinden Tuğba ÜNSAL tarafından, Prof. Dr. Muhammet KÖSECİK danışmanlığında hazırlanmıştır.

Bu araştırmanın amacı, hapisane veya ıslahevlerindeki çocukların suç işleme gerekçelerini belirlemek, suçun oluşmadan önceki durumu ile suç ilişkisini ortaya çıkartabilmektir.

Ankete katılanların isimleri alınmayacak, cevaplar kesinlikle gizli tutulacak ve sonuçlar sadece bu tez çalışmasında kullanılacaktır.

1. BÖLÜM: DEMOGRAFİK SORULAR

1- Hapishanedeki durumunuz:

- Hükümlü   Tutuklu

2- Cinsiyetiniz:

- Erkek   Kız

3- Doğum Tarihiniz: ..../...../.....

4- Eğitim düzeyiniz (En son alınan derece)

- Okur-yazar değilim
 Okula gitmedim ama okur yazarım
 İlkokul terk
 İlkokul mezunu
 Ortaokul mezunu
 Lise mezunu

5- Kaç kardeşiniz? .....

6- Aile durumunuza aşağıdakilerden hangisi uyuyor?

- Öz annem ve babam var
 Annem öz, babam üvey
 Annem üvey, babam öz
 Anne ve babam yok
 Annem yok
 Babam yok

7- Annenizin eğitim durumu nedir?

- Okur-yazar değil
- Okula gitmedi ama okur yazar
- İlkokul terk
- İlkokul mezunu
- Ortaokul mezunu
- Lise mezunu
- Üniversite mezunu

8- Babanızın eğitim durumu nedir?

- Okur-yazar değil
- Okula gitmedi ama okur yazar
- İlkokul terk
- İlkokul mezunu
- Ortaokul mezunu
- Lise mezunu
- Üniversite mezunu

9- Annenizin işi nedir?

- Ev kadını
- İşçi
- Memur
- Emekli
- Düzenli bir işi yok
- Diğer (.....)

10- Babanızın işi nedir?

- İşçi
- Memur
- Emekli
- Düzenli bir işi yok
- Diğer (.....)

11- Doğum Yeriniz (İl, İlçe, Köy)?

İl: ..... İlçe: ..... Köy:
.....

12- Aşağıdakilerden hangisi sizin durumunuza uyuyor?

- Ankara'da doğdum ve büyüdüm.
- Doğduğum yer farklı bir il. Sonradan Ankara'ya göçmüşüz.

13- Daha önce ıslahevine veya cezaevine girdiniz mi? Cevabınız evet ise, daha önce kaç kere ıslahevi veya cezaevine girdiniz?

- Evet (..... Kere)   Hayır

13- İslahevine veya cezaevine girmeden polis veya jandarma tarafından tutuklandınız mı? Cevabınız evet ise, daha önce kaç kere tutuklandınız?

- Evet (..... Kere)   Hayır

14- Hapishaneden/İslahevinden önce ailenizle birlikte mi yaşıyordunuz?

- Evet   Hayır

15- Ailenizin yaşadığı ortam aşağıdakilerden hangisidir?

- Köyde yaşıyorlar
 Gecekondu
 Apartman dairesi
 Diğer (.....)

16- Sizi suç işlemeye iten nedenler aşağıdakilerden hangileridir?

- Eğitimsizlik
 Geçim sıkıntısı
 Aile içi şiddet
 Arkadaş çevresi
 Büyükşehirde yaşamının getirdiği sorunlar
 Diğer (.....)

17- İslahevi veya cezaevine girmeden önce yaptığınız iş?

.....
 .....

18- Hangi suçtan hüküm giydiniz?

.....
 .....

19- Ailenizde sizden başka hükümlü veya tutuklu var mı?

- Evet   Hayır

20- Nasıl bir yerde yaşasaydınız suç işlemezsiniz?

.....
 .....

21- Şiddete maruz kaldınız mı?

- Evet (Yanıtınız Evet ise kim tarafından nerede şiddete uğradınız?)   Hayır

Kimden:

.....

Nerede:

.....

22- Sizce bir çocuk veya genci suç işlemeye itebilecek nedenleri, önem sırasına göre belirtir misiniz?

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....

23- Sizce bir çocuk veya gencin suç işlemesini engelleyecek önlemleri, önem sırasına göre belirtir misiniz?

- 1) .....
- 2) .....
- 3) .....
- 4) .....

24- Çocukluğunuzda aşağıdakilerden hangilerini istediğiniz kadar yaptınız? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- Çocuk parkına gitmek
- Sinemaya gitmek
- Tiyatroya gitmek
- Lunaparka gitmek
- Spor kursuna gitmek
- Yüzme havuzuna gitmek
- Diğer (.....)

24- Sizce, çocuklar için devletin aşağıdakilerden hangisini yapmasını istersiniz? (Birden fazla şık işaretleyebilirsiniz)

- Yeterince çocuk parkları
- Çocuk sinema ve tiyatroları
- Sirkler
- Kreşler
- Anaokulları
- Spor kursları
- Yüzme Havuzları
- Diğer (.....)